

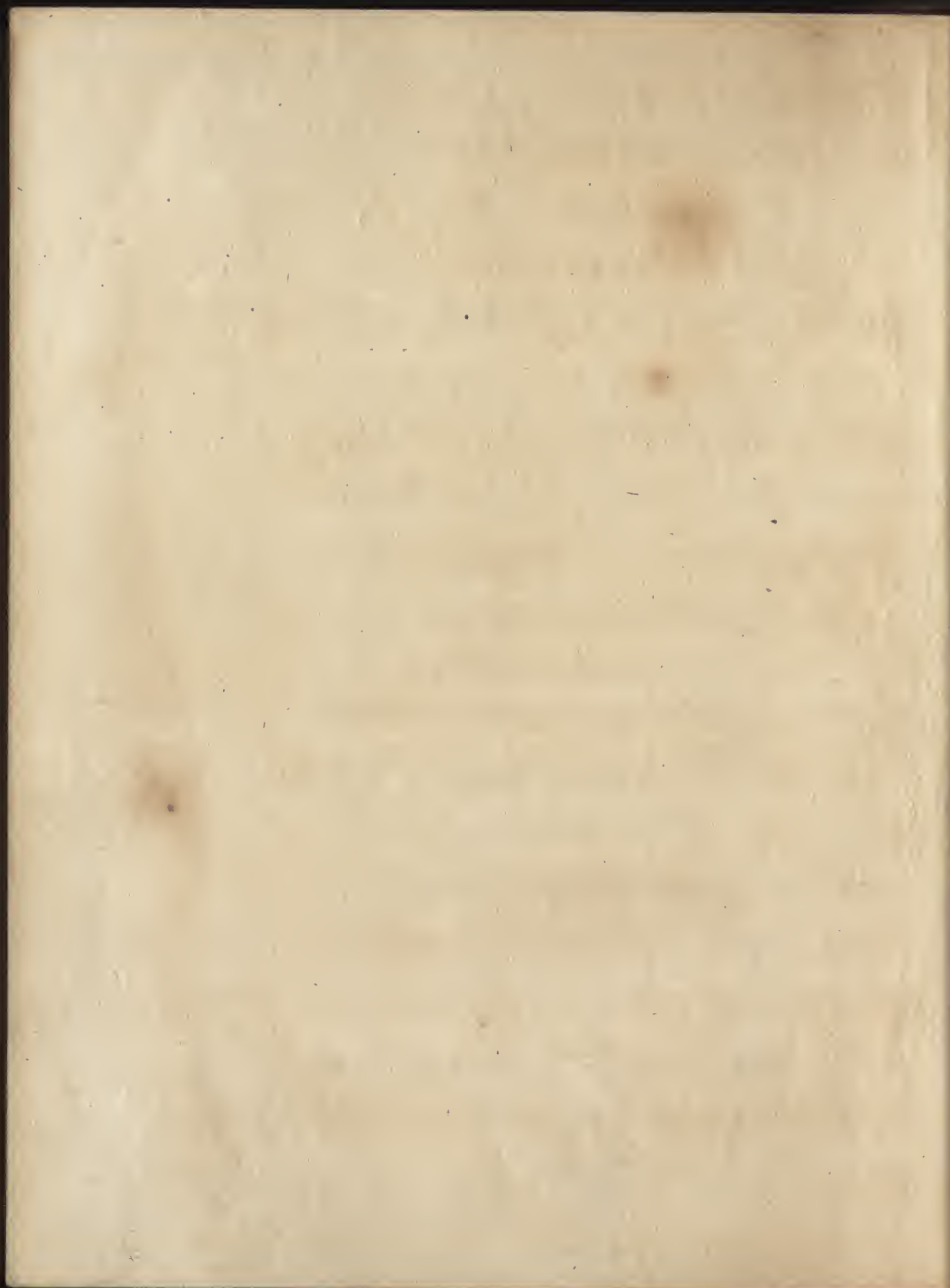
↑

VI. 2.

p(179) 181

= Matter

A.

IOANNIS MACARII
CANONICI ARIENSIS
A B R A X A S,

SEV

A P I S T O P I S T V S;

QVÆ EST ANTIQVARIA
DE GEMMIS BASILIDIANIS
DISQVISITIO.

A C C E D I T

A B R A X A S P R O T E V S,

SEV MVLTIFORMIS GEMMÆ BASILIDIANÆ
PORTENTOSA VARIETAS;

Exhibita, & Commentario illustrata à IOANNE CHI-
FLETIO, Canonico Tornacensi, PHILIPPO IV. Regi
Catholico, & Serenissimo Principi IOANNI AV-
STRIACO à Sacris Oratorij.

A N T V E R P I Æ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. LVII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 309

LECTURE 10

THE QUANTUM THEORY OF LIGHT

1. THE PHOTOELECTRIC EFFECT

2. ENERGY QUANTIZATION

3. THE WAVELENGTH OF LIGHT

4. THE QUANTUM THEORY OF ATOMS

5. THE BOHR MODEL

6. THE QUANTUM THEORY OF RADIATION

7. THE QUANTUM THEORY OF MATTER

8. THE QUANTUM THEORY OF PARTICLES

9. THE QUANTUM THEORY OF WAVES

10. THE QUANTUM THEORY OF FIELDS

11. THE QUANTUM THEORY OF INTERACTIONS

12. THE QUANTUM THEORY OF SCATTERING

13. THE QUANTUM THEORY OF TRANSPORT

14. THE QUANTUM THEORY OF SUPERCONDUCTIVITY

15. THE QUANTUM THEORY OF SUPERFLUIDITY

16. THE QUANTUM THEORY OF COSMOLOGY

17. THE QUANTUM THEORY OF GRAVITY

18. THE QUANTUM THEORY OF UNIFIED THEORIES

SERENISSIMO PRINCIPI
I O A N N I
A V S T R I A C O,
BELGARVM SEQVANORVMQVE
P R O R E G I,
F O R T I, P I O, F E L I C I.

ARMATA in seipsam Eu-
ropâ, ipso secum dis-
cordante mundo, So-
lem inter umbras in-
dagare tentavi, SERE-
NISSIME PRINCEPS. Iuuit auspicio Tuæ
Felicitatis, & vno Macario præeunte,
subire specum Mithræ, atque illinc
educere Simulacra portentosa, quæ
pro Sole primi hæretici extulerunt.
Non miserius quidquam hisce homi-
* 2. nibus,

nibus, aut superbius; qui dum effigiem Dei formamque quærunt, curiosâ cælestium affectatione, sideri summo innumera animalium probra, rerumque cunctarum impressiones, veluti maculas, indiderunt. Hoc aliquid sereni habuit nubilus ac tristis conatus, hoc boni tetræ imaginibus deforme opus, ut lucem appeteret: neque hæc vspiciam maior, quam apud Te. Aduentu siquidem Tuo nubila serenasti, cæli Belgici tristitiam discussisti, quam nouennali recedente Sidere moesti patiebamur, nisi tenebrescenti Reipublicæ lucem alteram fœnerasses, præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens; quo in vno, principi litterarum Homero Solem placuisse ferunt. Hispanici Imperij

rij populis affulges per interualla, apud
eos semper maior & clarior, quibus
postremùm illuxisti. Pacatâ Sici-liâ,
quam teneris adhuc annis viri pru-
dentiâ rexisti; Neapoli restitutâ; Po-
puloniâ & Portu-Longonio expugna-
tis; Gothalaniâ receptâ, quot annos,
tot triumphos numerasti. Subacto
mari Tyrrheno, Turcis Maurisque
nequidquam aduersantibus, quæ Te,
& fortunam tuam Triremis vexit,
lauro redimita optatos subiit portus.
Quocumque accessisti, dum ad nos
accurreres, æqualis ab omnibus ex
aduentu Tuo lætitia percepta est. Fru-
strâ Tuos celabas ignes: Te nusquam
incognitum, perinde ac Solem tenui
nebulâ redimitum, nec videri cupien-
tem, tantò auidiùs suspexere. Sic Ge-

nua , Mediolanum , Venetiæ etiam
ipsæ Serenitatis Tuæ blandioribus
radiis exhilaratæ. Sed ô nos felices,
dum Te felicem prædicamus ! Tuis
humeris innixum Belgium , Tuâ iu-
uentâ , Tuo robore inualuit. Vix om-
nium votis expetitus adueneras , tam-
quam alter à PHILIPPO MAGNO,
à Regum Maximo ; cùm Tornacum
nostrum , priscam illam Francorum
Regiam , immisso opportunè præsi-
dio , liberaisti. Valencenæ mox obses-
sæ ; sed vt frontem Tuam laurus cin-
geret , & exortum Tuum parta de
hostibus victoria decoraret. Tanta
virtus Tua , tantâque felicitas , vt per
imperuos aggeres , viam Tibi tuisque
aperiens , in urbem , ad quam tanto-
perè aspirabant , Francos ipse intro-
duce-

duceres, sed captiuos. Condatum ci-
tò receptum quantæ nobis, quantæ
hostibus admirationi fuit! Breuissimo
tempore, ingenti circummunitio-
ne perfectâ, tormentis bellicis vno at-
que altero explosis in alatam molam,
solâ, vt ita dicam, Tuâ præsentia de-
cussisti moles illas giganteas, quibus
erigendis, anno integro, nullóque ir-
ritæ operæ metu, ærarium Franciæ
effusum. Tum verò, si vniquam aliàs,
præsidium eluxit Virginis Matris, re-
bus Tuis perpetuò patrocinantis; cùm
die xv. Augusti, quo in cælos assum-
pta est, Te quoque videre voluit in-
cruentâ victoriâ triumphantem, &
quater mille quingentos obsessos Te-
cum paciscentes, vt in deditiōnem ac-
ciperentur. Illis labore maciéque con-
fectis,

fectis, & ad rem gerendam inutilibus, validissimi, qui ab acceptâ clade Valencenensi supererant hostium, fanum sancti Venantij aggressi, receptui canere coacti sunt, non digni eos vincere, qui Tuis auspicijs & meliore pro causâ certabant. Exin ad vicum Helenæ, nullis admodum firmatum aggeribus, sed Gassionis fato illustrem, Te tuosque aduentantes expectare non ausi, quò minùs grauatè aufugerent, suâ ipsi face proprias munitiones incenderunt. Sic aliam ex aliâ cælum Tibi lauream peperit, vt esses vbique:

Σοτήρ, Πολιορκήτης, Επιφανής.

Hoc anno, mense Martio (à quo Romani tempora metiebantur, quemque Romulus genitori suo dicauerat)

rat) cum Sole nouo Te Martius ar-
dor corripuit, atque isthac Tuâ alacri-
tate milites incaluere: graui hoste Han-
nones liberati: terram madentem eius
sanguine prius videre, quàm Veris ve-
stitam primis coloribus: Gissenopo-
lis, Hannoniæ oppidum, arte & palu-
stri situ munitissimum, in Tuam po-
testatem cessit. Ipsâ rei difficultate
creuit victoriæ nomen, dum apertâ
vi, nec longâ, ijs potitus es, quos solâ
inediâ expugnari posse fama iactabat.
Nunc meâ qualicumque operâ, Te
quoque victorem agnoscet hæreti-
cus liuor:

*Viperei referes spoliū memora-
bile monstri.*

Iamque augustis Tuis pedibus iacet
affusâ Basilidianorum barbaries, ne-

**

que

que Tibi audet assurgere monstro-
rum terrâ marique domitori. Illi se
mundi Principes appellabant; hos vi-
cisti : barbaro feroque ritu cœnas
Thyestæas frequentabant; feritatem
ipsam debellasti. Hæc monstra quo-
que elide nouus Alcides. Nihil forti-
tudini Tuæ cum hisce quantumuis
pretiosis Amuletis, & famâ prodigâ
fallentibus. Per imaginem Virginis
Deiparæ, quam bello præfers cum
lemmate, *SVB TVVM PRÆSIDIVM*, pa-
lâm facis, quibus auspicijs hostem ag-
grediare, quo patrocínio vincas. Ma-
cte hoc Palladio *SERENISSIME PRIN-*
CEPS; atque, vt facis, à statione castrensi
ad quietem hibernam receptus, depo-
ne in gremium optimæ Matris lauros
Tuas, illic in pacis oleam conuerten-
das,

das, vnde iam dudum hauris virtutum omnium harmoniam, & adeò compositam, adeò benignam formæ Maiestatem, vt planè in ambiguo sit, vtrùm Te magis nostris mentibus, an obtutibus vultus insinuet. Quo quidem efficis, inprimis dum Te alloquor, SERENISSIME PRINCEPS, & antequam ad institutum opus aggredior, vt iam eos arguere libeat vanitatis, qui Gemmas aiunt prodesse Reges adituris, si in his aquilæ sculpantur aut scarabæi. Patent accedentibus in Tui venerationem interiora Palatij, neque imputas copiam Tui: hæret lateri quisquis accessit, finémque alloquiis pudor dumtaxat facit, & Tuæ reuerentia Serenitatis. Cuius virtuti summæ, Religioni maximæ PROTEVM hunc

ABRAXAM appendo; GEMMAS hasce
BASILIDIANAS, velut ex ære trophæa
constituo, litteris ac monumentis san-
ctorum Patrum in omnem conse-
quentis temporis memoriam, Eccle-
siæ Catholicæ laudem, hæreseos igno-
miniam, duratura.

SERENISSIMÆ CELSITVDINI TVÆ

*Bruxelle Kalendis April. ipso
die Christi resurgentis,
Anno M.DC.LVII.*

Deuotissimus Capellanus
Ioannes Chifletius.

IOANNIS MACARII

CANONICI ARIENSIS

A B R A X A S

S E V

APISTOPISTVS;

QVÆ EST ANTIQVARIA

DE GEMMIS BASILIDIANIS

DISQVISITIO.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.

169

D E

IOANNE MACARIO, ET EIVS SCRIPTIS.

Valerius Andreas Desselius, in Bibliothecâ Belgicâ.

Antonius Sanderus, Canonicus & Pœnitentiarius Iprensis,
lib. II. de Scriptoribus Flandriæ.

Franciscus Swertius, in Athenis Belgicis.

IOANNES MACARIUS, vulgò L'HEVREUX, Greue-
ninganus, Flander, Aëriensis apud Artesios Cano-
nicus, vir in linguarum Græca atque Latina cog-
nitione eximius, quas puer Bergis S. VVinoci apud
Flandros sub PAVLO LEOPARDO hauserat: annos
ipso viginti egit in Vrbe, orbis Dominâ, in scrutandis Veterum
monumentis, excutiendisq; Bibliothecis assiduus; multaq; è mediâ
Graciâ allata Latio donavit. Nihil tamen in lucem ac doctorum
ora venire passus est, quâ erat modestiâ, bonis & doctis omnibus
submolestâ. Scripta Schedasq; suas moriens Bibliotheca Collegij
Trilinguis Buslidiani, apud Louanienses, legavit: è quibus luce
& prelo digna sunt:

DE Antiquâ scribendi Ratione.

De Naturâ verbi medij, ac ferè de totâ Naturâ verborum
Græcorum: ex rudiori maioris operis delineatione.

Inscriptiones Græcæ, Macario Interprete, cum Notis eiusdem.

Emendatio Bibliorum Romana.

DISVISITIO ANTIQVARIA DE GEMMIS BASILIDIANIS, cui
titulus ABRAXAS, seu APISTOPISTVS.

Commentarius de Picturis, & Sculpturis sacris antiquioribus,
præsertim quæ Romæ reperiuntur, cui titulus HAGIOGLYPTA.

Basilius, Seleuciæ Episcopus, de Vitâ S. Theclæ, Interprete Ma-
cario.

—Eiusdem Homiliæ in *Quatriduanum Lazarum: In Proditionem Iudæ, & mysticam Cœnam: in sanctum Pascha: in Abraham, & Isaac.*

—Eiusdem Epistola ad Optimum, de eo Scripturæ loco iuxta LXX. *Omnis qui occiderit, septies vindictam exsoluet.*

Cyrilli oratio in Transfigurationem; & altera de Deiparâ;

—Item in Hypapantem, id est Purificationis diem.

Chrysofomi Homilia in Theophaniæ diem. *omnia Interprete Macario.*

Aubertus Miræus, Decanus Antuerpiensis, in Bibliothecâ Ecclesiasticâ, seu Scholij ad librum D. Hieronymi de Scriptoribus Ecclesiasticis, cap. XXI.

IOANNES MACARIUS, *Ariensis in Artesiâ Canonicus, noster olim amicus, Græcè Latineq; doctissimus, scripsit DISQUISITIONEM ANTIQVARIAM DE GEMMIS BASILIDIANIS, cui titulus ABRAXAS, seu APISTOPISTVS. Extat MS. Louanij in Trilingui Collegio, & TORNACI in Bibliothecâ WINGHIANA, quæ nunc est BASILICÆ CATHEDRALIS.*

Vitâ functus est Ariæ XI. Iunij M. DC. XIV. sepultus in Diui Petri, cum hoc Titulo, ac marmoris ornamento, quod spectatur in sacello diuæ Magdalenæ.

5

D. O. M.

HONORATISSIMI ET LITTERATISSIMI VIRI
DOMINI AC MAGISTRI
IOANNIS MACARII,
ALIAS L'HEVREUX,
IN HAC ECCLESIA EX XIII. CANONICI
MANIBVS SACRVM.

IANVS MACARIVS, Gallicè HEVREUX dixeris,
Beaurainide genitrice, patre cognomine,
Grauelingæ in oras sum editus luminis.
Puerum poliuit Berga, Leopardo auspice,
Graia Latinæque artibus facundiæ,
Sophiaque scitis imbuit Louanium.
Annis Quirites, bis decem ampliùs, meâ
Industriâ docentis vfi, hanc gratiam
Habuere, vt precibus virorum Principum,
Quibus placueram, & scripta placuerant mea,
Detulerit vltro Pensionem Pontifex
Isthac in Æde, quem Canonicatum vocant.
Bis sena vixi lustra plus trieride;
Vndecima vitam Iunij lux abstulit
M. DC. XIII.

Tibi Christe laudi vertat omne quod sumus,
Quod fuimus, & quod erimus æuo in altero.

RECENTIORVM SCRIPTORVM
DE GEMMIS BASILIDIANIS
ALIQVOT TESTIMONIA.

Cæsar Baronius S.R.E. Cardinalis Tomo 2. Annalium
Ecclesiasticorum, anno Christi 120. num. 10.

AD hæc certius comprobanda atque firmanda, dignum quidem fideq; exploratum Antiquitatis monumentum accedit, quo satis perspicue declaratur, quales esse solerent imagines, quibus ait S. Irenæus uti consueuisse Basilidis sectatores. Siquidem haud pridem, nempe post primam editionem Tomi huius Roma factam, è rudericibus, ut accidit, emerfit in lucem Gemma ex amethysto, hisce imaginibus & notis incisa, cuius exemplum hîc (ut vides) representandum curauimus. Extat ipsa apud virum insignem, sincerâ fide, & egregiâ eruditione spectatum, Fulvium Vrsinum; cuius in rebus antiquioribus explorandis ac dignoscendis solertia incomparabilis de Gemmâ elucidauit, qua ceteris rerum Antiquarum studiosis penitus videbantur obscura; nimirum hanc vnam ex illis imaginibus esse, quibus uti solerent Basilidiani hæretici, quas loco Bullæ, vel Amuleti, aut aliâ causâ superstitiosè gestarent.

Lau-

Laurentius Pignorius I. Symbolarum Epistolicarum.

MEas arculas insigniora calamina sunt quæ ornent: Serapis, Nemesis, Cupido, Venus, Mercurius, Fortuna, & Roma schemate militari. Cythara item Eunomi Locrensis, Flos cui insidet papilio, Musca, Lupa Gemellorum alitrix: Ægyptiorum deliria, & Basilidianorum aliquot portenta.

Idem in Auctario ad Characteres Ægyptios.

SECTARiorum veterum Hieroglyphica, nugæ veriùs, adiunxi per-motus doctorum virorum adhortatione, & impulsus exemplo Illustrissimi viri Casaris Baronij Cardinalis, qui historiam anni c. xx. sculptâ huius generis Amethysto, exornatam voluit.

Claudius Salmasius lib. de Annis Climactericis, ubi de Deo Abraxa capite Galli gallinacei.

PLurima Gemma seruantur in oculis curiosorum, qui eam faciem exhibent. Visitur & in Dactyliothecâ Gorlei absque inscriptione, & pro sigello in manu dextrâ corollam habet quasi spinæam, in sinistrâ casidem. Sex tales edendas curauit Pignorius in Tabule Isiacæ Commentario, quarum tres expressum nomen ABPACAΞ preferunt. Tres aut quatuor similiter in Dactyliothecâ Gorlei visuntur. Plures alias ipse vidi, eâdem aut minimùm disparili formâ in ταμείοις Antiquariorum.

Iosephus Scaliger lib. 2. Epist. 119. ad Casaubonum.

Nihil tam frequens est, quàm hæc εντοπια in Gemmis inclusa videre, etiam vetustissima. Ea nemo intelligit, nisi qui faciendâ curauit, & frustra illis interpretandis opera datur. Quot enim verisimilia dici possunt, quorum nullum mentem eorum aperuerit? Veteres Heretici, præsertim Valentiniani, & Marcossiani, multa eiusmodi reliquerunt, quæ hodieq; in Antiquariorum oculis asseruantur cum eorum deo ABPAΞΑΣ.

Idem lib. 3. Epist. 226. ad Marquardum Freherum.

OMisi de Figuris illis, quæ σοληια à veteribus vocari dixi, infinitas hodie extare vetustissimas, Gemmis insculptas, cum stellis, quibus horoscopantibus incisæ fuerunt; argumentis, propter
pro-

prodigiosum multis ex rebus atque animalibus confusum corporis habitum, obscurissimis. In illis enim quadam loricate sunt, ceruice humanâ, capite Aquilino, aut Galli gallinacei; alterâ manu scutum, alterâ scuticam tenentes vel flagellum: serpentibus pro cruribus insistentes. Multas eiusmodi cum litteris ABPAΞΑΣ vidimus. Quæ veterum Valentinianorum, & aliorum Hereticorum figmenta sunt.

Ioannes Seldenus Syntagmate 1. de Diis Syris cap.2.

Vix dubito quin Amuletum illud ad Hemitritæum sanandum, in quo conscribi debet, ad Magorum præcepta ABRACADABRA ab ABRAXA primùm fluxerit. Nominis enim vestigia in portento illo vocabulorum satis parent. Et hæc me plusquam suadent tot *ΑΒΡΑΧΑ*, & Gemma elementis eiusdem inscripta nonnumquam repetitis, quorum copiam habes in Gallicis Scaligeri epistolis ad Vazetum.

Petrus Gassendus de Nicolao Fabricio Peireskio, in eius Vitâ.

Collegerat complura ad illustrandum, quòd ille [Annalium Scriptor Baronius] in secundum Tomum coniecisset, ex Amethysto Fulvii Ursini circa vocem ABPAΞAC, quâ Basilidiani intellexerunt summum Deum, continentem Angelos septem, calorum septem præsidēs; ac præterea eorum trecentas sexaginta quinque virtutes, iuxta anni dies; idq; ob septem litteras, numeralemq; earum valorem (iunctis scilicet numeris pro ordine uniuscuiusque in Alphabeto litteræ) & id genus similia, quæ deinceps quoque ad Natalium Benedictum litteris exposuit.

Athanasius Kircherus de Gnosticis, & eorum Magiâ Amuletariâ, Parte alterâ Tom.2. Oedipi Ægyptiaci, Classe 11. cap.6.

Ægyptiacas superstitiones, quarum se heredes iactabant, ab inferis suscitantes, totum ijs Orientem infecerunt. Erroneis enim eorum dogmatibus insistentes, novam characteristicam Artem condiderunt, quâ varia confecerunt Amuleta, quæ in varijs lapidibus, pro ratione & proprietate Numinis, quod per ea inuocabant, exculpta, characteribus antiquis Ægyptiacis circumscripta, & Nominibus potentium Angelorum insignita, iuxta Legum Hieroglyphicarum præcepta, ponebant; quibus mira se præstare posse gloriabantur.

IOAN-

IOANNIS MACARII
CANONICI ARIENSIS
ABRAXAS

SEV

APISTOPISTVS;
QVÆ EST ANTIQVARIA
DE GEMMIS BASILIDIANIS
DISQVISITIO.

IN antiquis Gemmis Monstrum quod-
dam cælatum capite galli, trunco cor-
poris humano, pedibus in serpentes duos
desinentibus, qui se reflectunt, scutum
habens vnâ manu, alterâ flagellum, cer-
tis indiciis ductus iudicaui esse com-
mentitium Basilidis impij hæretici deum, cui nomen
ABRAXAS. Cuius meæ sententiæ testis esse potest, qui
tum inter Auditores Rotæ Primarius & Decanus, nunc
inter Cardinales est, Illustrissimus Seraphinus Oliuarius:
petiit enim à me aliquando, quid de eâ formâ Monstri
sentirem. Cui cum dixissem me opinari esse ABRAXAM,
statim reperta Gemma, quæ vnâ parte Monstrum illud
haberet, alterâ nomen ABRAXAS, omnem dubitandi an-
sam præripuit.

I.

De Abraxa autem Tertullianus libro de Præscriptio-
nibus aduersus Hæreticos sic ait: *Posteâ BASILIDES hæ-*

II.

B *reticus*

reticus erupit: hic esse dicit Summum Deum nomine ABRA-
 XAM, à quo Mentem creatam, quam Græcè *v̄v̄* appellat. Inde
 Verbum, ex illo Providentia, ex Providentiâ Virtutem &
 Sapientiam; ex ipsis deinde Principatus, & Potestates; &
 Angelos factos: deinde infinitas Angelorum editiones, & pro-
 bolas: ab istis Angelis trecentos sexaginta quinque calos insti-
 tutos. In ultimis quidem Angelis, & qui hunc fecerunt mun-
 dum, nouissimum ponit Iudeorum Deum, id est Deum Legis
 & Prophetarum; quem Deum negat, sed Angelum dicit.
 Non immeritò portentosum vocat Abraxam B. Hiero-
 nymus ad ea verba capituli Abdixæ primi: *Quomodo per-
 scrutatus est Esau, deprehensa sunt occulta eius? Vide Marcio-
 nem, inquit, & Valentinum, & omnes hæreticos, qui modò
 in doctrinis demoniorum cauteriatam habentes conscientiam,
 applaudunt sibi, & simplices animas, quasi quibusdam di-
 vinis mysteriis initiantes, composito sermone decipiunt. Sed
 cùm triginta Æonas, & Quadradas, & Octoadas, & Duo-
 decadas, & duplicem Deum, & PORTENTOSVM ABRA-
 XAM in medium sermo protulerit, tunc prudentia Esau stulti-
 tia demonstrabitur, & inuestigabuntur secreta eius. Item in
 Naum caput primum, ad illud: Ex te exhibit cogitans con-
 tra Dominum, ait, inimica cogitatio. An non videtur aduersus
 Deum malitia & prauaricatio dicere, quod Valentinus, quasi
 abortiuum errantis sapientiæ extremum editum creatorem?
 Nonne contra Deum cogitatio est BASILIDIS impudica, &
 PORTENTOSVM ABRAXAS NOMEN, quod præfertur Do-
 mino conditori? Rursum in Amos caput tertium, ad ea
 verba: Congregamini super montes Samariæ, & videte in-
 sanias multas in medio eius. Et quia semel, inquit, iuxta leges
 Tropologia, Samaria refertur ad hæreticos, qui custodes man-
 datorum Dei esse se mentiuntur, præcipit sermo Diuinus, ut*

in Gentibus prædicent, quæ non habent notitiam Dei; in quarum doctrina ignis exurens est, & tribulatio, & angustia, ut considerent falsam Samariam, & ascendant ad montes superbie eius, & videant multas insanias in medio ciuitatis, dum unusquisque fingit quod voluerit, & adorat figmentum suum: ut Marcion bonum Deum & otiosum: ut Valentinus ἀϊώνας triginta, & extremum Christum, quem appellat ἔκτρομα, id est abortiuum: ut Basilides, qui omnipotentem Deum PORTENTOSO NOMINE appellat ABRAXAS, & eundem secundum Græcas litteras, & annui cursus numerum, dicit in SOLIS circulo contineri, quem Ethnici sub eodem numero aliarum litterarum vocant MITHRAM, & Iberiæ ineptiæ in Balsamo Barbeloque mirantur. Nõne hæc insanie sunt, & multæ insanie, unoquoque fingente quod in animum eius incidit? Declarabo Hieronymum ex Augustino: BASILIDES, inquit, trecentos sexaginta quinque cælos esse dicebat, quo numero dierum annus includitur. Vnde etiam quasi SANCTVM NOMEN commendabat, quod est Ἀβράξας: cuius nominis litteræ secundum Græcam supputationem, eundem numerum complent. Sunt enim septem. α, & β, & γ, & δ, & ε, & ς: id est unum, & duo, & centum, & unum, & sexaginta, & unum, & ducenta, quæ fiunt in summâ, trecenta sexaginta quinque.

Atque hunc numerum contineri nomine Abraxas, multi alij tradiderunt. Verùm nomine Mithræ supputationem eandem includi, neminem vidi qui declaraauerit. Quod tamen ita esse reperio, si Græcè proferatur ΜΙΘΡΗΣ, qui & ΜΙΘΡΑΣ dicitur. Sunt enim sex litteræ Græcæ: Μ, & Ι, & Θ, & Ρ, & Η, & Σ. Et μ, 40. nota 1; 10. θ, 8. ρ, 100. η, 7. σ, 200. quorum summa eadem, quæ in Abraxas 365. Ne mireris autem me θ dicere 8. & η 7. cum

aliter sit vsus. Videntur enim, qui hunc numerum collegerunt, in eo nomine ΜΙΘΡΗΣ perrexisse recto ordine, numerando Alphabeti litteras vsque ad Θ, quæ est octaua littera, & nonam fortassis eam fecisse, quæ sexto loco solet inferi, notam; nec potest hic numerus in nomine ΜΙΘΡÆ reperiri aliter. Colebant ergo Basilidiani sub alio nomine Deum Gentilium Mithram, qui Persis familiaris, irrepsit etiam in Romanum orbem; eiusque Sacra Christianis Sacris valdè affinia fuisse notarunt Veteres. Nam & lauacro tingebant, & signabant in fronte suos, & speciem Eucharistiæ habebant, martyrij etiam initiationem, & resurrectionis opinionem. Et quidem de Eucharistiæ specie Iustinus Martyr Apologiâ II. pro Christianis: *Apostoli, inquit, in Commentarijs à se scriptis, quæ Evangelia vocantur, ita tradiderunt præcepisse sibi IESVM. Eum enim pane accepto, cum gratias egisset, dixisse: Hoc facite in meam commemorationem. Hoc est Corpus meum. Et poculo similiter accepto, & gratis actis, dixisse: Hic est Sanguis meus; & solis eis tradidisse. Quod quidem in mysterijs atque initijs ΜΙΘΡÆ fieri docuerunt per imitationem prauis demones. Quòd namque panis, & poculum aque in sacrificijs, siue Re diuinâ eius qui initiatur, ponatur verbis quibusdam additis, aut certè scitis, aut cognoscere potestis. De eâdem specie Eucharistiæ & ceteris, etiam Tertullianus libro de Præscriptionibus Hæreticorum: Sed quæritur, inquit, à quo intellectus Interpretum eorum, quæ ad Hæreses faciant? à diabolo scilicet, cuius sunt partes interuertendi Veritatem, qui ipsas quoque res Sacramentorum Diuinorum, in Idolorum mysterijs amulatur. Tingit & ipse quosdam, utique credentes & fideles suos; expiationes delictorum de lauacro repromittit, & sic iniciat ΜΙΘΡÆ; signat illic in frontibus milites suos,*
cele-

celebrat & panis oblationem, & imaginem resurrectionis inducit, & sub gladio redimit coronam. Quid sit autem sub gladio redimere coronam, declarat libro de Coronâ Militis: Erubescite Romani commilitones, iam non ab ipso [Christo] iudicandi, sed ab aliquo MITHRÆ Milite, qui cum initiatur in spelæo, in castris nempe tenebrarum, coronam interposito gladio sibi oblatam quasi mimum martyrii, dehinc capiti suo accommodatam, monetur obuiâ manu capite depellere, & in humerum, si fortè, transferre, dicens: MITHRAM esse coronam suam. Atque exinde numquam coronatur; id quod in signum habet ad probationem sui, sicubi tentatus fuerit de sacramento: statimque creditur MITHRÆ Miles, si deiecerit coronam, si eam in Deo suo esse dixerit. Agnoscamus ingenia diaboli, idcirco quædam de diuinis affectantis, ut nos de suorum fide confundat, & iudicet.

Refero ad id genus ficti martyrii Lampridij locum de Commodo: SACRA MITHRIACA homicidio vero polluit, cum illic aliquid ad speciem timoris dici vel fingi soleat. Fingi, inquit: nam homicidium seu martyrium, gladio interposito, simulabatur: Commodus verò, quâ erat petulantia, gladium adigebat, ut puto, ad necem usque. Similes eius proteruitæ, dum Bellonæ feruientes verè exsectare brachium præcepit, & Isiacos pineis ad perniciem usque se tundere coëgit; & cum Anubim ipse portaret, capita Isiacorum grauitè obtundebat ore simulacri. De eodem simulato martyrio intelligo Suidam in voce ΜΙΘΡΟΥ. Μίθραν νομίζουσι οἱ Πέρσαι εἶναι τὸν Ἡλίον ἢ τέτταρ' ἑξήσσι πολλὰς θυσίας. ἐκ αὐτῶν εἰς αὐτὸν θύουσι τὸ πρὸς τελευτῆναι, εἰ μὴ διὰ τινῶν βαθμῶν παρελθὼν τῶν κολάσεων δείξει ἑαυτὸν ὅσιον. & ἀπαθῆ. MITHRAM existimant Persæ esse SOLEM, & huic maculant multas victimas, ne quis possit ipsi initiari, nisi per multos gradus cruciatuum

seipsum ostenderit sanctum, & indolentiâ præditum. Duodecim verò gradus horum cruciatuum fuisse docet interpres Gregorij Nazianzeni, super inuectiuâ in Iulianum priore.

V. Mithram autem & Titanem eundem esse, & Apollinem & Osirim, habes Thebaidis libri primi fine:

PHOEBE parens. post quædam interiecta:

*Adsis ô memor hospitij, Iunoniaque arua
Dexter ames, seu te roseum TITANA vocari
Gentis Achemenia ritu, seu præstat OSIRIM
Frugiferum, seu PERSEI sub rupibus ANTRI
Indignata sequi torquentem cornua MITHRAM.*

Mithræ simulacrum (inquit Lutatius interpres Statij) fingebatur reluctantis Tauri cornua retentare, quo significabatur Lunam ab eo lumen accipere, cum cœperit ab eius radiis segregari. Erat autem ipse SOL leonis vultu, cum tiarâ, prisco habitu, utrisque manibus, seu diximus, bouis cornua comprimens. Siquidem SOL principale signum inculcat, & frenat leonem scilicet, ideò quòd hic deus ceteros sui nominis & potentia impetu excellat, ut inter reliquas feras leo, vel quòd sit rapidum animal. Conspectus à me Romæ multis locis Mithres, formâ penè confimili. Penè inquam; nam caput non est leonis, sed humanum, cum pileolo Parthico seu tiarâ. vnâ tantum manu tauri cornuaprehendit, alterâ genu in taurum nixus cultrum tergo infigit. Multa circa eum apposita sunt, præsertim in eâ imagine Mithræ, quæ conspicitur in tabellâ fictili, muro infertâ, in ædibus, quæ olim dicebantur Octauij Zeni; vbi & maiores Mithræ è marmore. Edita est tabella illa, & nomen illi indiderunt, *Typum Agriculture*; sed non benè, nam typus Mithræ est. Leones porrò sacramenta fuisse Mithræ docet Tertullianus aduersus Marcionem: *Sicut arida*

arida & ardentis, inquit, *naturæ sacramenta* LEONES MITHRÆ philosophantur. Hinc discimus, cur in eâ figurâ Abraxæ, quam edidit Baronius, humanâ nempe formâ (nec enim vna eademque semper cernitur) appositus sit leo ab alterâ parte.

Mithræ autem cultus diu mansit etiam sub Principibus Christianis, quæ abolita Romæ suo tempore narrat Hieronymus, Epistolâ ad Lætam de Institutione filiæ: *Ante paucos annos propinquus vester Gracchus, nobilitatem Patriciam sonans nomine, cum præfecturam gereret vrbanam, nonne specum MITHRÆ, & omnia PORTENTOSA SIMVLACRA, quibus Corax, Niphus, Miles, Leo, Perses, Helios, Bromius Pater initiantur, subuertit, fregit, exussit? Quod facit ad Prudentij lucem, libro primo aduersus Symmachum:*

VI.

Iam quid poplicolas percurram carmine Gracchos.

Iure potestatis fultos, & in arce Senatus

Præcipuos, simulacra deum iussisse reuelli,

Cumque suis pariter licitoribus, omnipotenti

Suppliciter Christo se consecrasse regendos.

Sed illustremus paululùm ea verba, *Portentosa simulacra, quibus Corax, Niphus, Miles, &c. initiantur.* Ego sic existimo, Mithram non vnâ specie, vt dixi, effectum; sed & Leonis, & Militis, & Helij, id est Solis, & Bromij Parris, id est Bacchi, & aliarum, etiam deorum & rerum. Ita vt multi dij, & res variæ fuerint veluti initiatæ ipsi Mithræ, & transferint ad eius Sacra. Quod sic colligo. Cùm in Abraxa lateat Mithres, viderimque Abraxas diuersis efformatos modis, etiam sub deorum effigie, verisimile videtur, vt idem contigerit & Mithræ. Vidi enim præter eam formam, quæ in Baronio est, formâ nudi hominis.

VII.

hominis, capite radiato, dextrâ tangebatur scutum, quod ad pedes erat, sinistrâ flagello armabatur: nomen à tergo appositum sic:

Vidi & formâ Isidis appposito nomine ABPACAΞ. Et cùm ad monstrum illud capite galli, quod in principio descripsi, sæpissimè in scuto, vel infrâ ad oram apponatur vox IAΩ, & à tergo variæ interdum litteræ, quæ inter se connexionem non patiuntur ad syllabam conficiendam; quoties absque nomine Abraxæ, illa vox IAΩ, & illæ, quæ illam comitantur sæpè, vt SABAO, & similes, & litteræ illæ inconnexi soni apponentur, cogitandum erit esse quoddam genus Abraxæ, aut ad eum pertinere. Et, cùm leo à tergo positus sit Abraxæ, quem Baronius edidit, quoties monstra, vel homines capite leonino videbuntur, etiam eodem spectabunt.

III. Incidi in Gemmam, in quâ homo, capite leonino, gestans situlam, dextrâ tenens serpentem radiato capite, quod ad Abraxam Isiacum referetur meo iudicio, in cuius sacris situla gestabatur. Vidi & hominem, more militis accinctum gladio, sed caput erat leonis, dextrâ tenebat caput Medusæ, quem vocauero Abraxam Militem, seu Mithram Militem. nec enim hîc verus aliquis Miles Mithræ studiosus intelligitur, vt video aliquos sensisse, cùm hic Miles numeretur inter simulacra portentosa. Visa est à me Gemma, cui ab vnâ parte erat auicula, gestans ramum fortè lauri, ab alterâ positum nomen ABPACAΞ, qui

qui fuerit Abraxas, vel Mithres Corax, id est coruus. Sic fuerit & Mithres vel Abraxas Bromius Pater sub specie Bacchi, quem non vidi, sed arbitror reperiri posse; ut existimo sub Neptuni formâ latere Abraxam, cui nomen erat appositum Ο Δ Α Ρ Τ Α Ζ Α Σ. Et cum viderim monstrum illud capite galli, præter solita, habere appositas septem circum se stellas, quas postea in Ioue sedente cum aquilâ vidi appositis nominibus quibusdam incognitis, ΚΟΝΤΕΥ ΚΑΝΤΕΥ ΛΙΓΥΝΖ, existimo & eodem pertinere. Nam & visum à me illud capite galli monstrum, cui à tergo apponebatur ΓΙΓΑΝΤΟΛΕΤΟΡ, quod ad Iouem pertinet. Harpocratem vidi cum iis, quæ solent comitari Abraxam, & Cynocephalum, & alios Ægyptios deos.

Et quia paulò antè dixi, quoties ΙΑΩ additur, venire nos in coniecturam alicuius noui Abraxæ, hinc est ut existimem, ad Abraxam pertinere monstrum quoddam mirificum, quod humanâ specie nudum habet alas quaternas, gestans cancrum dextrâ; caput humanum quidem, sed horrificum: sub pedibus est vox ΙΑΩ. Quare & eodem pertinebit simile monstrum binis tantum alis, pudendâ parte affectâ, cuius sub pedibus finguntur, sub spatio quodam breui, animalcula varia: cui monstro nomen libens dederò Phaëthontis seu Protogeni, eius præsertim, in quem Orpheus Hymnum conscripsit. Alæ fortè referendæ ad anni tempora, quæ præteruolant, & primariâ diuisione duo sunt, Æstas & Hiems; secundariâ quatuor, Ver, Æstas, Autumnus, Hiems. Pudendum appositum ad notandam generationem: nam *Deus & Sol*, teste Philosopho, *omnia generant*. Et animalcula illa sunt apposita ad res à Sole productas indicandum. Vnde & vltèriùs licet colligere, quoties in Gemmis reperiuntur

animalia in pedes erecta, vt canes affectis pudendis, & circum appositis vocibus, & litteris inconnexi soni, eodem referenda. Quòd autem monstrum illud nudum alatum pertineat ad Abraxas, vel inde quis iudicer, quòd monstrum primum nostrum capite galli, aliquando à me cum similibus alis visum, & totidem. Nam ille Abraxas capite auis non vno eodemque modo figuratum cernitur. Caput non eiusdem semper auis, galli sæpiùs, aliquando quasi accipitris, aut alterius auis rapacis, dicas aliquando corui. Et Antonius le Pois Antiquarius libro Gallico de Cœlaturis, ponit vnã figuram, quam ignorauit, est tamen Abraxæ, cui caput aquilinum, additis cornibus ceruinis. Imò & leonis, inquit Camillus Leonardus in Speculo Lapidum; & ipse habeo Ectypum eiusmodi Abraxæ. Pedes in duos sæpiùs desinunt serpentes, aliquando & in vnum, sæpiùs sine alis, ad humeros & pectus aliquando alatum.

X. Licet & pergere eò, quòd cùm videamus Phaëthontem illum, superiùs à me nominatum, apprehendere, seu gestare cancrum, quoties in Gemmis cancrum solum videbimus cum litteris & vocibus, erit symbolum Abraxæ, imò cum lacertis, & cum scarabæis, quæ omnia animalia Solaria, aut saltem Mithræ & Abraxæ videntur dicata. Et cancer quidem etiam reperitur comes veri Mithræ in tabellâ fictili à me dictâ. Vidi Gemmam, in quâ ab vnâ parte velut insectum quoddam, fortè scarabæus, & circa eum per orbem serpens, capite caudam apprehendens, quo annum significari existimo: ab aliâ parte erat ΙΑΩ CΑΒΑΩ ΑΔΩΝΕΙ. Et nihil frequentius solido corpore è Gemmâ effictis scarabæis, qui perforati gestabantur.

XI. Addamus & ad turbam Abraxarum omnes Gemmas,

mas quæ habent serpentem rectum, caudâ circumuolutâ, capite radiato, præsertim leonino. Nam in eâ figurâ Abraxæ (quam suprâ dixi sub specie sacerdotis Ifidis gestantis situlam vnâ, & serpentem alterâ manu) serpens erat capite radiato. Quod si alicubi cum eodem serpente ponatur pyxis, sit ille Abraxas Æsculapius. vt tandem verum sit, Abraxam instar esse equi Troiani, qui vt Heroes Græcos vtero gerebat, ita Abraxas vtero condant omnium Deorum familias, seu Ægyptij, seu Græci, & Latini, & Persici; & cogat initiis suis imbui, & sacrari. Verè Apistopisti Basilidiani, id est, merè infideles sub fidelium nomine, lupi Pagani sub ouis Christianæ vellere: quibus præiuit, & facem prætulit in hoc genere impietatis pater eorum Simon Magus. Epiphanius Hæresi Simonianorum: *Imaginem quamdam [Simon] tradidit ipsis, velut quæ ipsius sit, & adorant eam in specie Iouis, quin & aliam Helenæ imaginem tradidit ipsis in figurâ Mineruæ; & adorant has, qui ab ipso decepti sunt.* Et Theodoretus de Valentinianis, qui Gnosticorum ramus: *Celebrant, inquit, Festa Gentilia.*

Tempore autem horum hæreticorum magnâ in veneratione apud Romanos erat Sol, vt ferè cœperint fordere alij dij præ huius cultu; plurimaq; sit mentio dei Mithræ in Scriptoribus & profanis, qui ætate huiusmodi hæreticorū scripserunt, cuius sacra durarunt etiam sub Christianis Imperatoribus: quod inde colligitur, quòd suo tempore sublata B. Hieronymus & Prudentius testentur, vt suprâ meminimus. Inscriptio vetus est, quæ sub Gratiano & Merobaude Consulibus, nominat Rufum Ceioniâ addictum Mithræ:

*Idem Augur triplicis cultor venerande Diana,
Persidiciq; MITHRÆ Antistes Babylonie templi.*

Nec Romæ solùm colebatur Mithres, sed & in Græciam se ingesserat : nam & Epiphanius libro contra Hæreses, de Marcione agens, *Epimenidem, veterem Philosophum, templi MITHRÆ, siue SOLIS, apud Cretenses, ait, fuisse sacerdotem.* Atque ad eius dei sacra conuellenda, Antiochiæ laborarunt Præsides Ecclesiarum per idem ferè tempus, aut paulò antè, quàm Romæ Gracchi. Sic enim Nicephorus Callistus libro decimo Historiæ refert : *Insperatum quoque, quod de MITHRÆO, (id est Mithræ sacrario) actum fuerat, tumultum contra eum (nempe Georgium Alexandrinum, Arianum tamen) motum auxit. Nam locum eum diu neglectum Constantius Ecclesiæ Alexandrinæ donauerat. Georgius autem eum repurgans, ut Ædem sacram Deo excitaret, subterraneum antrum reperit, in quo simulacra, & alia quædam symbola, & signa Græcarum nugarum, & præstigiæ, ut ita dicam, eorumque qui sacris ab ipsis instituti atque initiati fuissent. Græci autem pudore, ob mysteria & arcana sua reuelata, affecti, confestim manu coactâ, gladiis, lapidibus & clavis impetum in Christianos fecerunt, & multos occiderunt, quosdam vulnerarunt, & nonnullos etiam ex eis, ad dogmatis contumeliam, in crucem egerunt, atque abierunt. Georgius cœptum opus imperfectum reliquit. Ecce quàm tenaciter Græci, id est Pàgani, càm ætate sacris illis inhærebant.*

XIII. Quin & Apostata ille Iulianus, dum à vero Deo defecit, non ad alium conuersus, quàm ad suum HAION, id est SOLEM, ut in Saturnalibus fatetur ipse. Et in deum suum SOLEM Encomium composuit. Nil igitur mirum, si corruptores Christianæ Fidei & Religionis, aut potius desertores, ad castra Mithræ, & Solis cuiusdam confugerint, eiusque se deuouerint sacris, & mysteriis profanis

&

& execrandis. Quorum sacrorum symbola in Gemmis expressa, partim explicata iam clarescunt, partim meliùs intelligemus, si meminerimus eundem esse Mithram, qui Apollo, qui Osiris, qui multi alij dij. Nam vt vnum pro multis sumam exemplum; cur vnâ parte coruus cum ramo lauri, ab alterâ nomen Abraxas, si petatur; dicemus, coruum & laurum dicatum Apollini, quem inter suos initiatos habet Mithres. Cur monstri primi caput interdum sit corui, vt mihi videtur? Eadem. Cur milui, vel accipitris? Quòd, ni fallor, vt inter quadrupedes leodicatus Mithræ, ita & inter aues miluus, rapida volucris. vel quòd, vt inquit Ouidius:

*Placat equo Persis radius Hyperiona cinctum,
Ne detur celeri victima tarda deo;*

ita rapidæ & veloces ad prædam volucres addicantur Mithræ. Nam de gallo facilè est cogitare esse Solis prænuntiam auem, & lucis.

Benè portentosa simulacra Mithræi specus dixit beatus Hieronymus, vti sunt & hæ Gemmarum effigies. Sed quid dicemus? Et ipsi Mithræ cultores omnino portentosi, & non nisi meræ larvæ. Audiamus Porphyrium libro primo *περὶ ἀποχῆς*, id est, de Abstinentiâ ab esu carni- XIII.
um: *Ἐν τοῖς τῆς Μίθρα μυστηρίοις ἡ κοινότητις ἡμῶν ἢ πρὸς τὰ ζῶα ἀνιπτόμενοι δεῖ τῶν μινύειν εἰώθασιν, ὡς τὰς μετέχοντες τῆς αὐτῆς ὀργῆς μύσας, Λέοντες καλεῖν, τὰς δὲ γυναικας Γαῖνας, τὰς δὲ ὑπηρετῆντας Κόρανας. Ἐπί τῆ πατέρων, αἰετοὶ γὰρ ἑῖς ἕνα εἶσι πρὸς σαυρολόου). ὅτι τὰ Λεοντικά ὄφθαλμοῦ ἀντωνων ἀετῶν πανταπάς ζῶων μορφῆς.*
In mysteriis, inquit, MITHRÆ, communionem, quam habemus cum animalibus, subindicare volentes, per animalium nomina consueverunt nos interstinguere; adèd vt eos, qui iam initiati participes sunt eorundem sacrorum, LEONES vocent,
C 3 *ipsaf-*

ipsasque feminas HYENAS; *famulantes autem* CORVOS. *Itidem in Patribus; A QVILÆ enim, & ACCIPITRES hi appellantur. Et qui LEONINA assumit, circumponit sibi OMNIGENAS ANIMALIVM FORMAS.*

XV. Quòd autem pedes in serpentes desinant, non minùs mirandum, quàm reliqua. Non defuerunt, scio, Gentilibus bifformes Dij. Tertullianus Apologetico: *Sed illi debebant adorare statim BIFORME NVMEN, quia & LEONINO & CANINO capite commistos, & de CAPRO & de ARIETE cornutos, & à lumbis HIRCOS, & à crure SERPENTES, & à plantâ vel tergo ALITES DEOS receperunt. Gigantes etiam, qui aduersus Iouem pugnauerunt, serpentes pro pedibus habuisse finxit Antiquitas. Ouidius Tristium IV. Elegiâ III.*

*Sphingâque & Harpyas, SERPENTIGEROSQUE gigantes,
Centimanumque Gygem, semibouemque virum.*

Et v. Fastorum:

*Terra feros partus, IMMANIA MONSTRA, gigantes
Edidit, ausuros in Iouis ire domum.*

*Mille manus illis dedit, & pro CRVRIBVS ANGVES;
Atque ait: In magnos arma mouete Deos.*

Sanè tali monstro, quale depinxerunt Apistopisti, serpentes erant pro cruribus dandi; quod instar gigantis aduersus magnum Deum arma moueret, & eum veluti throno extrudere cónaretur. Erichthonio etiam dederunt anguinos pedes, de quo Scruius in illud Virgilij Georgicorum II.

*Primus Erichthonius currus, & quatuor ausus
Iungere equos, rapidisque rotis insistere victor:*

*ait: Ad tegendam pedum fœditatem, iunctis equis osum esse
curru, quòd ANGVINIS esset PEDIBVS. Cuius Erichthonij*

nij ortum nouerunt, qui paulùm in fabulis versati sunt, & eodem loco ponit Seruius & Lactantius libro primo Institutionum; quod omitto in præsentiarum, vti & duplicem eius nominis deriuationem, quam qui volet, ab aliis petat. Hoc solum addo, Erichthonio, & Mithræ magnam in ortu esse affinitatem, vel B. Hieronymo teste contra Iouinianum differente, cuius ipsius verbis in hac re utar: *Qui, inquit (nempe Erichthonius & Mithras) iuxta Gentilium fabulas, vel in lapide, vel in terrâ, de solo æstu libidinis sunt generati.* Ad quam similitudinem ortus ostendendam, existimo pedes Abraxæ datos anguinos ab Apistopistis, quales Erichthonij. Et sanè fuerunt Basilidis impura sacra, quæ licet valdè pudenda, non erubuit tamen effari B. Epiphanius, & ex eo Baronius.

Sed cur scutum vnâ, flagellum alterâ manu tenet hoc XVI. monstrum, aut scutum ad pedes aliquando? An vt pugnet instar gigantis aduersus summum Deum? Qui id diceret, non incommodâ ratione videretur vti. At veriùs puto dicendum, quòd hæ Gemmæ ad amuleta formarentur, & auertenda mala, & fortè quòd significare velent Abraxam suos credulos defensurum esse, & scuto protecturum, & aduersantes flagello castigaturum; & ideò illi pectus thorace sæpissimè tectum. Huc pertinet, quod suprâ memorauimus, repertum monstrum nostrum cum voce à tergo: ΓΙΓΑΝΤΟΑΕΤΟΡ, id est Gigantum perditor; quòd instar Iouis cuiusdam perderet aduersus se insurgentes gigantes, & aduersarios.

Quòd autem essent Amuleta, notaui è numismate, XVII. vnâ parte insignito solito monstro Abraxæ; & ab alterâ personam habente confictam tribus capitibus, è quibus vnum videbatur Isidis esse, cuius deæ iram reformidabant

bant admodum Gentiles, quòd, vt credebant, exacerbata graues inferret pestes & ærumnas. Adde quod foramen inerat numismati ad traijciendum funiculum, quo ad collum gestaretur, vti & constat Veteres gestasse appensa numismata, non solùm aduersus mala, sed etiàm ad bona, vt arbitror, procuranda; vt de Alexandri Magni imagine B. Chrystomus meminit Homiliâ xxv. ad Populum Antiochenum: *Quid verò diceret aliquis de his, qui carminibus & ligaturis vtuntur, & de circumligantibus AVREA ALEXANDRI MACEDONIS NUMISMATA capiti vel pedibus? Dic mihi, hanc sunt spes nostræ, vt post crucem & mortem Domini, gentilis regni imagine spem salutis habeamus?* Triceps porrò in eo nummo aureo capitis figmentum accedit ad Hecates figuram, quam breuissimis verbis Minutius Felix vnà cum multorum Deorum formâ depingit. *Diana, inquit, interim est altè succincta venatrix, & Ephesia multis mammis & verubus extructa, & TRIVIA TRINIS CAPITIBVS, & MVLTI MANIBVS horrifca.* Sunt autem in eo nummo præter tria capita fenæ manus. Triuia verò Hecate est, quamquam Natalis Comes ait libro tertio Mithologiæ: *E tribus capitibus Triuiæ, dextrum equinum, sinistrum caninum, medium hominis fuisse.* Quam Hecatem Veneficam inuocabant. Theocritus Pharmaceutriâ:

Τα θονία δ' Εκάτα, τὰν Ἐ σὺλακις τρομέοντι
 Ἐρχομένην νεκρῶν ἀνά τ' ἡεία κ' ἠ μέλαν αἷμα.
 Καὶρ' Ἐκάτα διασπλήν, ἢ ἐς τέλ' Ἐ ἀμμιν ὀπήδει.

Id est:

*Infernæque HECATÆ, quam canes tremunt
 Venientem mortuorū per cadauera, & per sanguinem atrum.
 Salve HECATE grauis, & ad finem vsque nobis esto comes.*

Gnosti-

Gnosticos autem magicis artibus addictos fuisse tradunt Veteres. Hieronymus Epistolâ XXIX. ad Theodoram: *Et quia hæreseos, inquit, semel fecimus mentionem, quâ Lucinus noster eloquentiæ tubâ cani potest? qui spurcissimâ per Hispaniam BASILIDIS hæresi sæuente, & instar pestis & morbi totam intra Pyrenaum & Oceanum vastante prouinciam, Fidei Ecclesiasticæ tenuit puritatem, nequaquam suscipiens Armagil, Barbelon, ABRAXAS, Balsamo, & ridiculum Leusiboram, ceteraque magis portenta quàm nomina, quæ ad imperitorum & muliercularum animos concitandos, quasi de Hebraicis fontibus hauriunt; barbaro simplices quosque terrentes sono, ut quod non intelligunt, plus mirentur. Refert Irenæus, vir Apostolicorum temporum, & Papiæ, auditoris Euangelistæ Ioannis, discipulus, Episcopus Ecclesiæ Lugdunensis, quòd Marcus quidam de BASILIDIS GNOSTICI stirpe descendens, primùm ad Gallias uenerit, & eas partes, per quas Rhodanus & Garumna fluunt, suâ doctrinâ maculauerit; maximeque nobiles feminas, quædam in occulto mysteria repromittens, hoc errore seduxerit, magicis artibus & secretâ corporum voluptate amorem sui concilians: inde Pyrenaum transiens Hispanias occuparit, & hoc studij habuerit, ut diuitum domos, & in ipsis feminas maxime appeteret, quæ ducuntur varijs desiderijs, semper discentes, & numquam ad scientiam ueritatis peruenientes. Discimus hinc quàm latè peruagata sit hæresis illa, nec fuerit terminis contenta breuibus; ut non mirum sit tot eius sectatorum Gemmas reperiri, in quibus non solum inuenitur monstri alicuius animalis, aut dei, aut alterius rei sculptura, sed & litteræ, quarum aliquando magna copia multis lincis comprehensa cernitur, quæ in dictionem & uocem vnâ coalescere nequeunt, ut antè monui. Qui mo-*

dus ad eorum arcana referendus, quæ volebant ab hominibus capi. Theodoretus de Basilidianis: *Et hi, uti Menandriani, & Simoniani, utuntur incantationibus, & magicâ arte omni genere maleficij, Angelorum nomina quadam efformantes; quorum aliquos dicunt primum tenere celum, alios secundum, & sic deinceps usque trecentessimum sexagesimum quintum. Salvatorem verò Dominum Kaulakouam nominant. Hæc verò arcana esse dicunt, quæ non possunt capi ab omnibus, sed tantum ab vno inter mille.*

XIX.

Aliquando litteræ dictionem efficiunt, ut est illa quam dixi IAO, frequentissima in Abraxis, & veluti tessera sectæ illius, & Abraxe delirij argumentum. De quâ Epiphanius Hæresi XXVI. quæ est Gnosticorum: *Ceterum, ait, maiorum, secundum ipsos, Principum hæc nomina esse dicunt: in primo quidem celo esse IAO Principem, in secundo verò Sactan Principem scortationis, in tertio Seth Principem, in quarto dicunt esse Daden: quartum enim ac tertium celum esse asserunt; imò etiam aliud quintum, in quo dicunt esse Eloæum, qui & Adoneus appellatur: in sexto verò alij Ialdabaoth esse dicunt, alij Elileum; alij etiam septimum celum constituunt, in quo Sabaoth; alij hoc negant, & Ialdabaoth in septimo esse pronuntiant; in octavo verò eam, quæ Barbelo nuncupatur. Etiam Valentiniani, Gnosticorum proles, eam vocem usurparunt in suis Somniis. Theodoretus in eadem Hæresi: *Hæc omnia intra primum complementum nominant; extra verò complementum quæ dicuntur, sunt hæc: & Διωνυσίον, id est cogitationem illius sapientie, quam & Conceptum informem appellant, & nomine dicunt Achamoth, quæ extra complementum facta, in umbrâ quadam, & inani spatio degeret; ductum verò miseratione eum, qui vocatur alijs Christus, occisum fuisse per illum, quod & Θῆ, id est Terminum, vocant.**

☞

& Crucem, & ipsi dedisse formam secundum substantiam, sed cognitione vacuam reliquisse, & post hæc in seipsum contraxisse ipsam *δύναμιν*; quæ cum persensisset ambientem se lucem, cucurrisse ad inquisitionem eam; ab Horo autem prohibitam ulterius progredi, cum dixisset IAO. Inde enim dicunt istud nomen factum. Etiam in Marcosijs ponit Epiphanius: Alij verò, inquit, Hebraica quedam nomina adiiciunt, quò magis admirationi sint his, qui initiantur, hoc modo: Basema, Chamosse Baeanora, Mistadia, Ryada, Custa, Babophor, Kalachthei. Horum interpretatio hæc est: Super omnem virtutem Patris inuoco id quod nominatur Lux, & Spiritum bonum, & vitam, quia in corpore regnasti. Alij rursus redemptionem adiiciunt his verbis: Nomen absconditum ab omni Deitate & Dominatione, ac veritate, quod induit IESVS Nazareus in vitâ lucis Christi, Christi viuentis per Spiritum sanctum in redemptionem Angelicam, nomen restitutionis, Messias, Vphareg, Namempseman, Chaldean, Mosomedaëa, Acphranæ, Plaonia, IESV Nazaria. Et horum interpretatio est: Christi non diuido Spiritum, cor, & supercaelestem virtutem misericordem. Utinam fruam nomine tuo, Saluator veritatis! Et hæc quidem dicunt verba qui initiant. Qui verò initiatus est, respondet: Firmatus sum, & redemptus, & redimo animam meam à seculo hoc, & ab omnibus, qui cum ipso sunt, nomine IAO, qui redemit animam suam in redemptionem in Christo viuente. Deinde acclamant omnes præsentem: Pax omnibus super quos nomen hoc requiescit. Deinde inungunt initiatum succo balsami. Marcus autem, à quo Marcosij dicti, Secundo, Epiphani, Ptolomæo ac Valentino successit, qui à Gnosticis originem ducunt, quorum pater Basilides; quare non mirum, si per successionem illis traditum IAO.

XX.

Frequenter autem in Gemmis cum IAO est SABAO, quod & SABAOT sculptum videor recordari, & supra retuli strictim ex Epiphanio fuisse ab hæreticis peruersè vsurpatum. Sed de eo fusiùs in Nicolaitis idem Auctor: *Atque hinc (id est ex Nicolaitis) qui falsò appellatam scientiam iactant, in mundo exoriri cœperunt, Gnostici, inquam, & Phibionita, & Epiphanis sectatores, Stratioticique & Leuitici, & alij plures: vnusquisque enim horum ipsorum sectam ad suos affectus trahens, innumeras malitie vias excogitauit. Quidam enim ipsorum quamdam Barbelo glorificant, quam supernè esse dicunt in octauo calo. Hanc autem à patre productam esse aiunt, matrem verò ipsam dicunt esse alij Ialdabaoth, alij Sabaoth, filium verò huius dominium obtinuisse septimi cali per audaciam quamdam ac tyrannidem. dixisse autem inferioribus: Ego sum, inquit, primus, & qui postea, & præter me non est alius. Verùm Barbelo ipsam audiuisse sermonem hunc, ac plorasse. Et infra: Alij porrò ex prædictis Ialdabaoth glorificant, dicuntque ipsum esse primum filium, velut dixi, Barbelo, & ob id dicunt oportere ipsi dare honorem, quia multa reuelauit, vnde & libros quosdam in nomine ipsius Ialdabaoth efformantes confingunt, & nomenclaturas infinitas barbaricas Principum ac Potestatum in vnoquoque calo. Quas voces ad terrorem inuentas ait B. Hieronymus in Catalogo Scriptorum: Agrippa, cognomento Castor, vir valdè doctus, aduersum viginti quatuor BASILIDIS hæretici volumina, quæ in Euangelium confecerat, fortissimè diseriuit, prodens eius vniuersa mysteria, & prophetas enumerans Barcabam, & Marcob, & ad terrorem audientium alia quædam barbarana nomina, & deum eius maximum ABRAXAS, qui quasi annum continens, iuxta Græcorum numerum supputetur. Eodem modo Theodoretus in hæresi*

hæresi Marci: *Admiserunt verò & Hebraica nomina, quæ terrorem incutiant ijs qui initiantur.* Qui Theodoretus & de Sabaoth ita meminit in Ascodytis: *Anathematizant autem lauacrum & mysteriorum communionem, ut quæ fiat in nomine SABAOTH.* Dicunt enim eum in septimo celo tyrannidem exercere. Principum autem nutrimentum dicunt esse animas, & sine eo non posse eos vivere: diabolum verò esse filium SABAOTH, esse autem SABAOTH Deum Iudeorum, filium autem, cum malus sit, non honorare ipsum, sed ei in omnibus aduersari. Quam autem formam esse crederent ipsius Sabaoth, Epiphanius tradit in Hæresi Gnosticorum: *Tradunt, inquit, SABAOTH, alij asini formam habere, alij porci; quapropter mandatum est, inquit, Iudeis, ut porcum non edant.* Mirum quod refert Constantinus Geoponicus de duabus hisce vocibus IAO SABAOTH, quosdam iis uti ad pisces capiendos.

Non perfequar reliqua deliramenti Abraxei vocabula, XXI. licet reperiantur Gemmis simul & scriptis Patrum expressa, cuiusmodi est A Δ Ω N E V S, supra mihi ex Epiphanio memoratum, & Angelorum nomina Scripturæ sacræ familiaria, cum quibus vidi mixta, quæ non reperiuntur in eâ. Nec quidquam dicam aliud de reliquis vocibus quamplurimis, quas Gemmæ quidem proferunt, sed Veterum libri non habent; facilè enim est iudicare ex iis, quas exposui, reliquas esse eiusdem farinae; quemadmodum & de characteribus quibusdam additis idem statuendum, quod de litteris quæ connexæ, situ certo, vocem simul non edunt, mihi supra dictum. Nam ut confirmem ex Epiphanio in Carpocratianis (qui se Gnosticos appellabant, teste Irenæo in Carpocrate) quod supra ex Theodoro monui: *Magia apud ipsos excogitata est,*

incantationesque diuersas ad omnem machinationem inueniunt, ad amorem & ad illectamenta: quin & assessorem demonem sibi ipsis attrahunt ad hoc, ut per multas prestigias & magnam potestate omnibus dominantur quibus velint, & unusquisque quamcumque actionem aggredi audeat, nimirum seipsum decipientes ad perfectionem occacatae mentis ipsorum. Ut velarent autem sua magica, certos eligebant singulis imaginibus lapides, ut quasi naturae lapidis is quasi videtur effectus: velut monstri illius, quod initio descripsi, proprius erat iaspis, ut & ferè semper vidi, & testatur etiam Vincentius Bellouacensis in Speculo naturali, qui describit hoc nostrum monstrum, & agnitum à Thetel Iudæo ait. Nec alio lapide quàm iaspide serpens ille capite radiato sculpebatur, asserente Galeno, libro de Simplicium medicamentorum facultate nono; cuius verba ideò apponam, ut constet, vel Pagano teste, nihil imagines præstare, modò virtus naturalis insit lapidi: Proprietatem verò, inquit, aliqui quibusdam lapidibus inesse testantur eiusmodi, qualem reuera habet VIRIDIS IASPIS, iuuans & stomachum, & ventriculi os, si alligetur: inserunt & ANNVLO ipsum aliqui, & sculpunt in eo radios habentem draconem, quemadmodum & rex Nechepsos in XIII. libro. Huius quidem lapidis experientiam idoneam habeo, qui & torquem ex eiusmodi lapillis confeci, & appendi ex collo, ita demissum, ut lapides tangerent os ventriculi. Videbantur autem non minùs iuuare, quàm si sculpturam haberent, quam Nechepsos scripsit. Qui locus admonet nos, etiam hos Apistopistos imagines à Gentilibus desumptas vsurpasse.

XXII. Quòd si cogitandum est, ut aliquis fructus ex harum Gemmarum inspectione capiatur, is erit, ut consideremus ex his etiam lapillis, nec solùm lectione Patrum discamus,

scamus, quantâ vi diabolus Ecclesiam Christi nouellam oppugnarit, & studeat zizania superfeminare. De quâ re Epiphanius Hæresi Sethianorum: *Verum hoc totum, inquit, propositum diabolus hominum animis inseruit. Videre autem licet, & admirari, quomodo in multis absurditatibus hominem decepit, & ad iniquitatem distraxit, ad scortationes, & adulteria, & lasciuias, & ad simulacrorum insanos cultus, & prestigias, & sanguinis effusiones, rapinasque & insatiabiles, ludosque & voracitates, & quæcumque eiusmodi. Numquam verò ante Christi aduentum ausus est in Dominum suum blasphemum aliquod verbum loqui, aut contra eum cogitare: expectauit enim Christi aduentum, velut dicit: De te scriptum est, Angelis suis mandauit de te, & in manibus portabunt te. Audiuit enim semper Prophetas annuntiantes Christi aduentum, redemptionem futuram eorum qui peccauerunt, & per Christum poenitentiam agunt, putauitque se misericordiâ aliquam asecuturum esse. Quando autem miser ille vidit Christum non suscepisse de salute ipsius curam, aperto ore contra Dominum blasphemias euomit, hominibus opinionem immittens, ut negent quidem quæ sunt, quæ non verò sunt querant. Theodoretus etiam, Hæreticarum Fabularum libri secundi principio: Cuiusmodi ramos, ait, ediderit amarissima radix Simonis, & quàm exitiales ij fructus produxerint, in libro primo aperte ostendimus, fabularum quidem prolixitatem, quàm breuissimè fieri potuit, amputatam narrantes, maximas autem blasphemias dicere formidantes. Ex sceleratis autem mysterijs, ea quæ erant nimis impia, & execranda silentio prætermittentes; nos enim peccaturos existimauimus; si eos doceremus, qui illa nesciunt: neque enim qui omnino voluptati & libidini se manciparunt, ea quæ illi improbè & sceleratè audebant, cogitarent, quin tamquam execranda auersarentur. Hæc autem eorum animis immisit*

dæmon

dæmon sceleratissimus, cùm aduersus Veritatis præconem bellum suscepisset, & aduersus eos, qui eum ritè colunt, malam per hæc famam & existimationem spargere conaretur. Appellationis enim societatem, vt in omnes maledictum caderet, effecturam existimabat: Christiani enim, & execrandorum dogmatum magistri, & ij qui erant Euangelicorum Decretorum Prædicatores, nominabantur. Quicumque autem ignorabat differentiam, omnes impios & nefarios existimabat, qui erant vnius appellationis participes. Et hæc ausus est improbitatis inuentor & artifex, cùm primùm Veritatis Lux exorta est; & instar radiorum diuinos Apostolos in vniuersum orbem emisit. Cùm enim adhuc essent superstites, & Simon exortus est, & Menander, & alij Simonis discipuli, quorum antea meminimus. In eundem propè modum Eusebius, Historiæ Ecclesiasticæ libro quarto, postquam egit de Basilide & Carpocrate, ait: His igitur diabolus, qui ex maleficijs capit lætitiã, tamquam suæ nequitie ministris fortè vsus est: quo quidem qui Fidem receperant, illorum suãsu non solùm in fraudem inducti, ad acerbum adeò & miserabilem interitum quasi constricti abrumperentur; verùm etiam Gentibus, qui erant à Fide alieni, copiam & tamquam ansam præberent sacrosancto Dei Verbo petulanter impieque obtrectandi: eo planè consilio, vt fama de flagitiosâ ipsorum vitæ ratione passim dissipata turpem ignominie notam vniuersæ Christianorum multitudini inureret. Vnde certè accidit, vt nefaria quedam opinio de nobis excitata, eaque ab omni ratione alienissima, per infidelium animos longè lateque peruaderet. Videmus ergo à Gemmis hisce etiam aliquam piæ considerationis materiam suppeditari. De quibus quod sentiebam protuli, spero non ingratum fore studiosis Antiquitatis.

F I N I S.

ABRAXAS PROTEVS,

S E V

GEMMÆ BASILIDIANÆ

MVLTIFORMIS

PORTENTOSA VARIETAS;

Exhibita, & Commentario illustrata à IOANNE
CHIFLETIO, Canonico Tornacensi, PHILIP-
PO IV. Regi Catholico, & Serenissimo Prin-
cipi IOANNI AVSTRIACO à Sacris Oratorij.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTEN LENOX

TILDEN FOUNDATION

500 N. 5TH ST. N. Y. C.

1892

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTEN LENOX
TILDEN FOUNDATION
500 N. 5TH ST. N. Y. C.

ABRAXAS PROTEVS,

SEV

GEMMÆ BASILIDIANÆ

MVLTIFORMIS

PORTENTOSA VARIETAS.

P R Æ F A T I O.

ABRAXAS Πολύμορφος unde? Cui bono,
quo sine spectandus detur.

VICTOR est Socrates, Theodosium Imperatorem, cum idololatriæ reliquias acerrimorum edictorum stylo depasceret, insigniores ex Orci Principe manubias exemisse, palamque collocari voluisse. Quod Alexandria Antistes Theophilus insigniter quoque in eâ vrbe fecisse dicitur. Quippe ex innumeris deorum signis, quæ in tripodas aliaque vasa conflare iusserat, vnum referuauit omnino turpius ceteris, quod ad posteritatis memoriam in loco celebri ac propatulo defixit: *Ne Gentilibus, inquit, negare vquam liceat, deos se tales aliquando coluisse.* Ac de illius hoc facto Gentilibus adeò displicuisse scribit Socrates, vt Ammonius Grammaticus, quo præceptore est vsus, dicere soleret, malè cum deorum veneratoribus vnâ re hac

Lib. 5.
Histor.
Eccles.
c. 16.

actum esse, quorum ad ludibrium ac dedecus perpetuum id monumentum esset erectum. Hanc utilitatem attulerunt fœdæ illæ dæmonum effigies, quæ in idololatriæ naufragio, velut rostra quædam nauibus erepta, & in Ecclesiæ foro suspensa sunt. Ac tantum abest, vt iis publicè conspectis, fore periculum viri sapientissimi iudicarent; vt contra vtiliter seruari ea, ac palàm erigi simulacra putarent, quæ cum imbecillitatem suorum & turpitudinem, tum Christi potentiam & gloriam statu ipso & aspectu proderent. vti eleganter ostendit longâ & copiosâ disputatione Dionysius Petavius. Eodem consilio idem nunc agimus; eò nos ducit huius nostræ scriptio- nis argumentum, in quâ tabulas monstris deformes, atque ex his librum damus illis persimilem, Basilidis ægri somnia, Portentosum Abraxam, duplicem deum, Valentini & Marci hæreticorum vanas species, Ægyptio- rum αἰολίαις, contortiplicata numina, τὰς βδελυγὰς τε, & ἀκαθάρτας, ἑ δαιμόνων ἀγέλας, Abominandos & impuros dæ- monum greges, Grillos, Empusarum mormones, varias ac ridiculas, quamquam difficiles, Gnosticorum nugæ, qualia denique in Pictoribus ac Poëtis æui sui derisit Horatius:

*Prefatio-
ne in Ope-
ra Iulia-
ni.*

*Cyrillus
Alexan-
drinus in
cap. 7.
Mich.*

*Lib. de
Arte
Poëtica
Gemma
a. β. γ.*

*Humano capiti cervicem pictor equinam
Iungere si velit, & varias inducere plumas,
Undique collatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne:
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones, isti tabula fore librum
Persimilem, cuius velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species, ut nec pes nec caput uni
Reddatur formæ.*

Trici-

α

β

γ

δ

ε

ζ

Gemma δ Tricipitem Solis effigiem graphicè depingit Macrobius, neque multum abludivit eius imago ab eâ quam representamus. *Ægypto*, inquit, *adiacens civitas, quæ conditorem Alexandrum Macedonem gloriatur*, SERAPIN atque ISIN cultu penè attonitæ venerationis observat: omnem tamen illam venerationem SOLI se sub illius nomine testatur impendere, vel dum calathum capiti eius insigunt; vel dum simulacro signum TRICIPITIS ANIMANTIS adiungunt, quod exprimit MEDIO, eodemque MAXIMO capite, LEONIS effigiem: dextrâ parte caput CANIS exoritur, mansuetâ specie blandientis. pars verò læva cervicis rapacis LVPI capite finitur: easque formas animalium DRACO connectit VOLVMINE SVO, capite redeunte ad dei dexteram, quâ conspicitur monstrum.

Gemma
ε.ζ.

Ovid. l. 4.
Tristium
Eleg. 6.
M. Aurel. Senec.
rinus de
Viperâ
c. 1. §. 1.
Lib. 1.
Satur-
nal.

Gigantes illos, qui aduersus Iouem pugnarunt, serpentes pro pedibus habuisse finxit Antiquitas,

Sphingaque, & Harpyas, SERPENTIPEDESQUE GIGANTES.

Non sine remotiore sensu, vt dijs insultantium miserabilem insolentiam deriderent, augustissimam in his humanam formam turpiter in angues desinentem sunt commenti. Quo certè spectaculo nihil incongruentius aut indecentius, nihil absurdius dici queat. Macrobius: GIGANTES quid aliud fuisse credendum est, quàm hominum quamdam impiam gentem, deos negantem, & idè existimatam deos pellere de caelesti sede voluisse? Horum pedes in DRACONVM VOLVMINA desinebant; quod significat nihil eos rectum, nihil superum cogitasse, totius vitæ eorum gressu atque progressu in inferiora mergente. Ab hac gente SOL pœnas debitas vi pestiferi caloris exegit. Cuius virtutem, quamquam turpi victoriâ, æmulatus Commodus Imperator,

rator, debiles pedibus, & eos, qui ambulare non possent; in GIGANTVM modum formavit, ita ut à genibus, de pannis & linteis QVASI DRACONES digerentur, eosdemque sagittis confecit. Epiphanius aduersus Gnosticos: Ex superstitiosis Gentilium opinionibus, conformatis ad institutum suum nugis illis ac fabulis, veritati mendacium admiscet, ut quæ à Gentilibus concinnata sunt, BARBARIS VOCIBVS dissimulantes, circumuentis à se hominibus faciliùs illudant. Ex his igitur, & similibus imaginibus, monstra Basilidianorum ferè composita: Ab hac radice, inquit Pignorius, pullularunt magorum somnia, Manichæorum commenta, incantatorum præstigiæ, Gnosticorum & Marcionistarum deliria, qui duo principia asseruerunt. Sed Irenæus de Basilidianis disertè: Utuntur & IMAGINIBVS & INCANTATIONIBVS, & reliqua uniuersa parerga: NOMINA quoque quædam affingentes. Ipsiùs verò Basilidis scitum illud ab eodem Irenæo traditum: TV OMNES COGNOSCE, TE AVTEM NEMO COGNOSCAT. Quo veluti Arcanorum fuorum principio ductus, ita sua omnia gryphis atque ænigmatibus implicuit, ut ne de nomine quidem Portentosi Abraxæ satis constet inter doctos. Iosephus Scaliger Hebraicum esse censuit, vbi Gemmam merè Basilidianam habet pro Talismate Arabico, & מַגֵּן דָּוִד Magher David, seu Clypeum Davidis esse dicit. Doctissimus Wendelinus noster à ABRACAX ex Hebræo Græcoque composuit; & sensum elicit, pium illum quidem, sed nimis pium, nimis Christianum, altiorisque sapientiæ, quàm ut in maleuolas illas Gnosticorum animas introiret. Itaque in eiusmodi nodis exsoluendis, præmissæ Macarij disquisitioni, quæ Patrum auctoritate nititur, inhærendum duxi; eique adeò illustrandæ:

Apud
Lampri-
dium, &
Zonarã.

Herefi
26.

In Expo-
sitione
Mense
Isaca.

L. I. c. 23.

In Opu-
sculis.

Tom. 1.
Anno
Christi
120. n. 17

strandæ multiformes Gemmas Basilidianas exhibendas, eo fine, quem sibi proposuerat Eminentissimus Annalium Scriptor Baronius; ut nempe ex his perspicue, lector, seu spectator, videas, *quàm longè dispares sint Basilidis, quæ ab Irenæo damnantur, imagines, ab illis, quibus Christiani Catholici religiosè pieque uti solerent: unde & recentiorum Iconoclastarum, hæc in nos tum imperitiâ, tum dolo malo obiectantium, habeas calumniam exploratam, atque pariter confutatam.* Irenæus ipse, Præfatione in libros aduersus Hæreses Valentini, similibusque, quos Basilidiani habuere successores: **NECESSARIUM** duxi, cùm legerim **Commentarios ipsorum, manifestare tibi, dilectissime, PORTENTOSISSIMA MYSTERIA** eorum, *quæ non omnes capiunt, quia non omnes cerebrum habent; ut & tu cognoscens ea, omnibus ijs, qui sunt tecum, manifesta facias, & præcipias eis obseruare se à profundo insensationis, & eius, quæ est in Deum blasphemationis.*

Gemmas Basilidianorum multiformes, **PROTEVM** inscripti,

Ouidius
l. 8. Me-
sam.

Seu quibus in **PLVRES** ius sit transire **FIGVRAS**,
Vt tibi complexi terram maris incola **PROTEVM**.

Nam modò te **IUVENEM**, *modò te vidère* **LEONEM**:

Nunc violentus **APER**, *nunc quem tetigisse timerent*

ANGVIS eras: *modò te faciebant cornua* **TAVRVM**:

Sæpè **LAPIS** poteras, **ARBOR** quoque sæpè *videri.*

Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum

FLVMEN eras; *interdum* **VNDIS** *contrarius* **IGNIS**.

Ita Basilidianis, generi hæreticorum multiformi, ego-
met fuisse arbitror matrem Circen, Proteum patrem;
cùm singuli quoque ex semetipsis totidem deos facerent,
imò animalia pro diis haberent, nec vnus tantùm bel-
luæ

luæ similitudinem ferrent in annulis, qui multarum similes essent in moribus:

Monet Apostolus, *Quæ apud ipsos fiunt* (vtique Gnosticos) *turpe esse etiã dicere.* Neque adeò eorum Amuleta tam studiosè conquisiuissem, nisi Basilidis impura sacra, licet valdè pudenda, non erubuisset tamen effari D. Epiphanius, & ex eo Baronius; quibus ostenderet illum fuisse magistrum luxuriæ, turpissimorumque complexuum: Epiphanium ipsum adi, si lubet, qui hanc cœnosi dogmatis paludem ingressurus: *Timeo*, inquit, *ne fortè magnum hoc venenum totum reuelem*, *veluti cuiusdam BASILISCI SERPENTIS FACIEM*, *ad perniciem magis legentium, quàm ad correctionem.* Reuelauit tamen, & papa uerum capita non aliter decuti posse censuit, quàm si eminerent; collegit, vt in ignem mitteret zizania, quibus Euangelij primam segetem vitiauit princeps tenebrarum.

Gemmas eiusmodi Gnosticas seu Valentini, seu Basilidis, exfertè designat Irenæus vbi ait: *Quomodo si quis regis imaginem benè fabricatam diligenter ex GEMMIS PRETIOSIS à sapiente artifice, soluens subiacentem hominis figuram, transferat GEMMAS illas, & reformans faciat ex illis FORMAM CANIS, vel VULPECULÆ, & hanc MALE DISPOSITAM; dehinc conformet, & dicat hanc esse regis illam imaginem bonam, quam sapiens artifex fabricauit, ostendens GEMMAS, quæ benè quidem à primo artifice in regis imaginem compositæ erant, male verò à posteriore in CANIS FIGURAM translatae sunt; & per GEMMARVM PHANTASIAM decipiat idiotas, qui comprehensionem regalis formæ non habeant, & suadeat, quoniam hæc TURPIS VULPECULÆ figura illa est bona regis imago. Eodem modo & hi ANICVLARVM FABVLAS assumentes,*

post deinde sermones, & dictiones, & parabolas hinc inde afferentes, aptare volunt FABVLIS SVIS eloquia Dei.

Vnde verò eorum myſteria tam variè expreſſa in Gemmis? Primùm quidem, quòd iſſdem vt Amuletiſ vterentur, quæ paſſim ſugillans Plinius, magorum tribuit vanitati, quòd plurima de GEMMIS prodiderint, Medicinæ ſpecies ex his blando prodigio tranſgreſſi. Deinde vt hoc pacto Gentiles imitarentur, qui palis annulorum geſtare conſueuerant

Prudentius
Periſtephan.
Hymno
30.

Faunos, Priapos, fiſtularum Præſides,
Nymphas natantes, incolasque aquatiles
Sitas ſub ipſo, more ranarum, lacu.

Irenæus
l. 1. c. 20.

Ibid. c. 24

Apud
Eufebium
lib. 4 de
Prepar.
ſap. 8.

Cuiuſmodi Gemmas hodieque in Antiquariorum abacis videre eſt tantâ copiâ, vt infinitam propemodum nummorum veterum vim exæquent. Præiuerant Baſilidianis, etiam in hoc cultu, hæretici, qui Simonem Magum ſecuti, Habebant eius IMAGINEM factam ad figuram IOVIS & SELENÆ, impuriſſimi ſcorti, in figuram MINERVÆ, & has adorabant. Hinc & Gnoſtici Carpocratiani: IMAGINES quaſdam depiſtas, quaſdam autem & de reliquâ materiâ fabricatas habebant, ad easque Gentilium ritus inſtituebant. Ita tamen vt ſingularem Myſtis indicerent taciturnitatem, IESVM dicentes in myſterio diſcipulis ſuis & Apoſtoliſ ſeorſim locutum, & illos expoſtulaſſe, vt digniſ & aſſentientibuſ ſeorſim hæc traderent. Vnde & arcana ſua vni ſecreto auriuſ committentes, cauteriabant ſuos diſcipuloſ in ſuperioribuſ partibuſ dextræ AVRIS. Sic Porphyriuſ vehementer expoſtulat, vti ne quiſ ea, quæ dicturuſ eſt, in vulguſ enuntiet: Tu, inquit, caue ſi quidquam aliud, ne reſ iſtas palàm retuleriſ. Et nonnulliſ interieſtiſ: Vide ſiſ, vt arcaniſ ipſiſ arcana magiſ & occulta habeas, propterea quòd nihil

nihil de se dii planum atque perspicuum, sed obscura omnia suis oraculis effati sunt. Huius silentij causa erat, quòd hæc vel turpia vel crudelia essent, qualia Gnosticorum sacra, in quibus promiscui concubitus, & barbaro feroque ritu hominem occidere religiosissimum, mandì verò etiam saluberrimum. Sequitur SILENTII OFFICIUM, inquit Tertullianus aduersus Valentinianos, quòd tacent, PVDOR EST. Nihil magis curant, quàm occultare quod prædicant; si tamen prædicant, qui occultant. Idem eodem libro: Quod tanto impendio absconditur, etiam solummodò demonstrare, destruere est.

Pignorius in Expo- sit. Men- sa Ihsaæ.

In Gemmarum Inscriptionibus magica plerumque inest obscuritas, atque affectata barbaries, nec alibi diuinationum aut coniecturarum impunitas maior. Sunt hæc a D. Hieronymo, Tormenta quadam verborum: ß Clementi Alexandrino, ΕΨΕΙΑ ΖΕΛΥΜΑΤΑ γ Apuleio, Litteræ ignorabiles, apices tortuosi: δ Luciano & e Porphyrio, Βαρβαρικά τινά, η̄ ἀστυα ὀνόματα. Barbarica quadam, & nihil significantia nomina; seu magorum incantationes, qui ζ verbis uti solent, nulli genti usitatis, & nihil significantibus; stultitiâque hac alijs eunt persuasum, verba ista prodesse. Ita Basilidiani maiorem vim tribuentes vocibus barbaris, nec intellectis, ipsas etiam cognitatas corrumpebant. ut cum ΙΜΧΗΛΛ scribebant, ἀντὶ τῆ ΜΙΧΑΗΛ, & ΑΙΩ, ΩΑΙ, ΙΩΑ, vice τῆ ΙΑΩ: ΙΕΟΥΩΗ, pro ΙΕΗΟΥΑ ΔΟΩΝΑΙ pro ΑΔΩΝΑΙ, &, quod magorum etiam est η̄, τὰς αὐτὰς φωνὰς φεγγυόαροι πολλαίη; easdem voces sæpiùs frequentando ΚΡΑΜΜΑ, ΚΡΑΜΜΑ; ita demum se aliquid effecturos putabant. θ Irenæus: Reliqui, qui falso nomine GNOSTICI dicuntur, Prophetas ex diuersis dijs prophetias fecisse dicunt. Diuersè dictiones positas in scriptu-

a In Vita Hilario- nis. ß Lib. I. Stromati- um. γ Lib. II. Metam. δ In Ne- cricis. e Apud Eusebiū lib. 4. de Prepar. ζ. R. Mo- ses Mai- monides de Idolo- latriâ. η. Aristi- des de Concord. Rhod. θ. Lib. 2.

ris opponunt, quale est SABAOTH, & ELOÆ, & ADONAI, & alia quaecumque sunt talia; ex ijs ostendere laborantes DIVERSAS VIRTUTES atque DEOS. Quin & recentiores magi adeò inepti fuerunt, vt τὸ AIO, quod nihil est aliud quàm IAO, ad Pavonis vocem referre non dubitauerint.

Lib. 3. de
Sculptu-
ris & vir-
tutibus
lapidum.

Membraneus codex ex bibliothecâ Serenissimæ CHRISTINÆ Regine Thaitis si sculptum habuerit PAVONEM tenentem marinum turturem piscem, & sub se, ipso lapide, habuerit PAVONIS VOCEM scilicet AIO, supponatur ei radix trifolij. Est enim hoc magnum & admirabile, gestatum ad victoriam, pacem & stabilitatem. IAO enim, cum per O paruum corripitur, eum qui dat FVGAM MALORVM significat. Sed Macarius eiusmodi nœniis interpretandis operam abuti noluit, quam frustra dari censuit Scaliger. Pignorius fatius duxit ignorationem fateri, quàm erudito Lectori fastidio esse. In iisdem Inscriptionibus & Gemmis Baronius agnoui quædam remanere prorsus obscura, quòd non omnia secreta Basilidis Catholicis innotuerint. Petavius appellat

Irenæus
l. 2. c. 67.

In Epi-
phanium
heresi 37.

VOCVM PRODIGIA, in quibus consuetari neque otium neque opera pretium sit. Quis post tales viros quidquam in his sibi præterea quærendum putet, aut id se explicaturum polliceri audeat, quod eorum nemo intellexerit? Plerasque eiusmodi inscriptionum Ægyptiacas esse contendit Salmasius, easque fermè omnes, quæ Græcis characteribus scriptæ inveniuntur. Quia, inquit, Ægyptij post dominationem Macedonum Alphabetum Græcum receperunt integrum, cui & de suo antiquo adiunxere septem litteras, ideò retentas, vt voces exprimerent propriae dialecti, quibus pronuntiandis & scribendis, Græcarum litterarum characteres non sufficiebant. Earum quasi Hebraicæ essent, non meliùs successit interpretatio viris doctis, quàm Æonum Valentini appellationes

Lib. de
Annis
Clima-
eter.

ex eodem Hebraico per vim arcessitæ. Omnia enim illa vocabula merè Ægyptiaca sunt. Quibus postmodum comperi R. P. Athanasium Kircherum attulisse aliquid lucis eo in Opere, quo verè Oedipus Christianus Sphingem Ægyptiacam docilem reddidit, ad feritatis obliuionem. Et verò fatendum est, neque ego inficior, quod alieno periculo didici, multos posse fingi harum Inscriptionum sensus ab vno aliquo, qui imaginatione & meditatione valeat; sed tanti non duco diuinationes quasdam Lectori oggerere, vt tempus tam malè velim perdere, memor moniti Tertullianei, vbi de Marcotianis: *Computant, inquit, ogdoadas & decadas, ita vt efferre illorum omnes vanitates ineptum sit, & otiosum; quod tamen non tantum iam vanum, sed etiam periculosum sit.* Characteres siquidem aliquando in aceruum congesti, è quibus ne syllabam quidem vnā conficias; numerales sæpè litteræ, quas mittere in digitos pænè dementis otij sit, vel importunæ vt minimum subtilitatis, quæ temperata, grata est, immodica offendit. Incomperta ferè hæc & inextricabilia, nec aliter prodenda, quàm ab ipsis Patribus sunt prodita. At Latini Scriptores (Salmasij verba sunt) ABRAXAM cum vitio vocant, vt Tertullianus & alij; sed Græci ΑΒΡΑΧΑΞ. atque ita legitur in Gemmis & Annulis Antiquariorum Talismanicis. Totidem quidem litteris constat ΑΒΡΑΧΑΞ, & ΑΒΡΑΧΑΞ, quæ eum efficiunt numerum, quem annus habet absolutus CCC. LXV. sed Abraxas Græcanicæ est terminationis, Abrasax Ægyptiacæ. Quam ille vitio non carere putat appellationem, sine noxâ cum Macario vsurpo. Quid enim mali, si cum antiquissimis Scriptoribus Græcanicam terminationem Ægyptiacæ anteponamus? præsertim vbi

Lib. de
Præscri-
ptionib.
cap. 5.

Lib. de
Annis
Clima-
ter.

L. I. Sa-
turnal.

utrique totidem insunt litteræ, idem numerus constat. Non hoc profectò mihi vitio dari velim, vti nec si, quæ ex Patrum variâ lectione mutuabor, iisdem fermè verbis, quibus ab ipsis enarrata sunt, explicabo. Quia *præsens opus*, vti Macrobius in simili argumento, *non eloquentiæ ostentationem, sed noscendorum congeriem pollicetur*. Noscendorum, inquam; cùm primus sit sapientiæ gradus, falsa intellexisse; cuiusmodi sunt ea, quæ repræsentatum eo, solis, vt ita dicam, decorata mendaciis. Aiunt decentiorem esse faciem, in quâ aliquis næuus in-
fit: liber hic noster quantus quantus est, totus næuus est. Ac si fortasse alicui videbitur leuior diligentia, quam in istis affanijs exquirendis, & nugis hæreticorum propalandis adhibui; leui argumento passim addam & aliud leue, si fortè quæ singula parum habent ponderis, coniuncta ac conglobata aliquid acquirant ad lancem deprimendam. quamquam huic vappæ hederam non appendo, quâ vendibilior fiat; nec tantum mihi in meâ placeo merce, quin præmoneam iterùm iterumque, Basilidianorum dogma thesaurum esse malorum, in quo monstra pro schemate, voces absconæ & inconditæ pro pompâ sermonum, clandestinæ artes, & remotæ à politiore litteraturâ disciplinæ; de quibus differenti, vt faciliè obrepit error, ita nec curanda gloria, quæ ex grauioribus petenda est. Atque vt ista deessent, nobis non licet esse tam accuratis scriptoribus, tam disertis, neque etiam occupari verborum floribus, quos ad gemitus & preces euocat clamor officij. Irenæus scripturus aduersus Gnosticos: *Non exquires, inquit, à nobis, qui apud Celtas commoramur, & in barbarum sermonem plerumque auocamur, orationis artem, quam non didicimus; neque vim*

conscriptioⁿis , quam non affectauimus ; neque ornamentum
 uerborum , neque suadelam , quam nescimus. Si hanc sibi
 veniam dari postulat Episcopus Lugdunensis , magnus
 ille pacis Ecclesiasticæ vindex , & à Tertulliano appella-
 tus *omnium doctrinarum curiosissimus explorator* , eamdem
 tenuitatis meæ conscius potiori profectò iure , imò à le-
 ctoribus meis vltro expectem. Sed iam varias inducere
 formas aggredior ,

*Ac si quid usquam est VANITATIS MYSTICÆ,
 DEOS LATINOS, & DEOS ÆGYPTIOS,
 Queis ROMA litat, queis CANOPVS supplicat.*

Quod vbi præstitero , ostendam porro , non iniuriâ scri-
 ptum esse à Macario , hunc ABRAXAM fuisse instar equi
 Troiani , omnemque deorum familiam complexum , seu
 Ægyptij fuerint , seu Græci , Latini , ac Persici.

*Tantos esse DEOS BASILIDES credere iussit,
 Quantos & dies annus habet, tot denique mundos.*

*L. contra
 Valenti-
 nianos,
 cap. 5.*

*Pruden-
 tius Peri
 Stephan.
 Hymn.*

10.

*Tertul-
 lianus
 aduers.
 Marcio-
 nem l. 1.
 cap. 7.*

Sequuntur Tabulæ xxviii.
in quibus Gemmæ c.xx.

TABVLA.I.

1.

2.

3.

4.

5.

TABVLA.II.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

TABVLA III.

12.

Γ Λ
Ι Χ Ι Α
Κ Γ Χ
Ε

13.

Δ Κ Ρ
Δ Γ Α Ζ ς
Δ Χ Θ Ζ Ζ
Π Ω Δ Λ Ζ W
V A I V E I T I E
Π Ι Ο V E W H
H E E I K O
V N I E I
Π Κ V

Ε V M Λ Η Η Μ Ι . Ο Σ Μ

14.

Τ Α Λ Α
Α Ρ Α Ι Ω
Ω Α Ρ Α Ο Ρ Ο
Ν Τ Ο Κ Ο
Ν Β Α Ι

TABVLA IV.

15.

ΜΙΧΑΗΛ
ΓΑΒΡΙΗΛ
ΟΥΡΙΑΗΛ
ΡΑΦΑΗΛ
ΑΝΑΝΑΗΛ
ΠΡΟΣΟΡΑΗΛ
ΥΑΒΣΩΗ

16.

17.

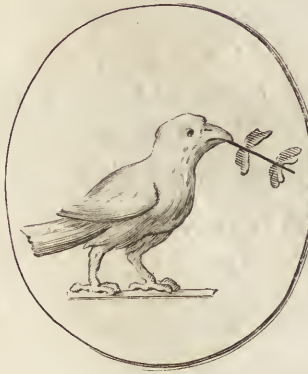

18.

TABVLA V.

19.

I A U J
A B P A C A Z
D O W N A I

20.

21.

22.

23.

TABVLA VI.

24.

ΜΙΧΛ
ΗΛΓΑΚΥ
ΙΗΛΚΟΥ
ΕΤΙΗΛ
ΥΛ+Λ
ΗΛ

25.

26.

27.

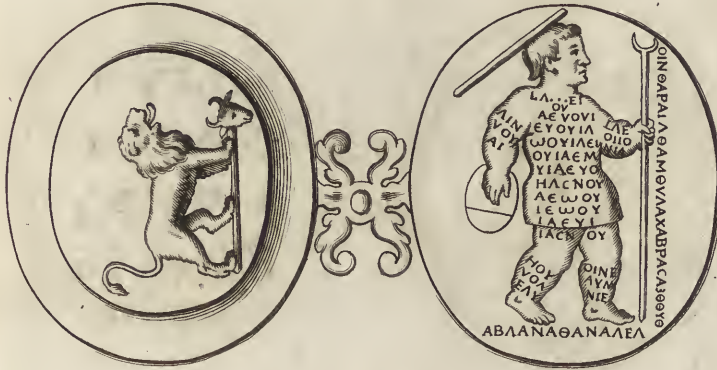

TABVLA VII.

28.

29.

30.

TABVLA VIII.

31.

32.

33.

ΘΩΥΘ
ΚΟΜΒΟΥΡ
ΦΡΙΜΝΥ
ΕΜΕCΙΕ
ΜΕΘΙ

34.

ΓΙΤΑΝ
ΤΟΡΗ
ΚΤΑ

TABVLA IX.

35.

36.

37.

38.

TABVLA X.

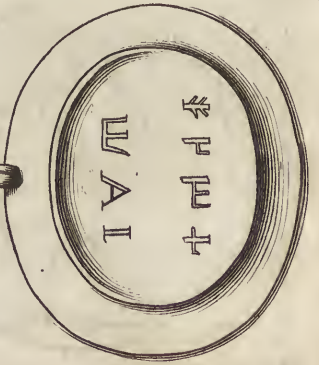
39.

40.

41.

TABVLA XI.

42.

44.

43.

IAW
CAB
PAW

45.

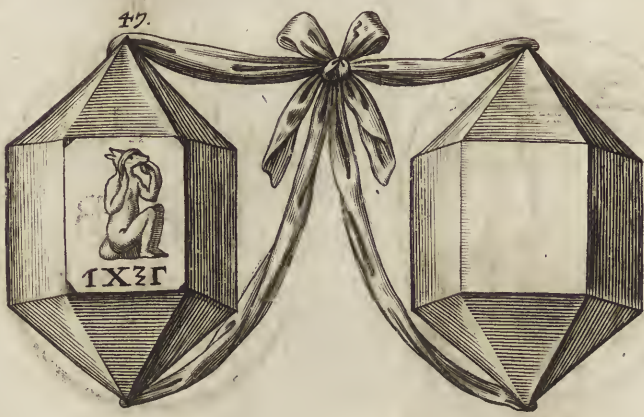
IAW

16.

17.

18.

19.

TABVLA. XIII.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

TABVLA XIV.

56.

58.

59.

57.

60.

TABVLA XV.

61.

62.

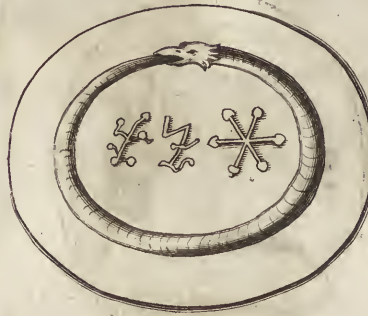
63.

64.

65.

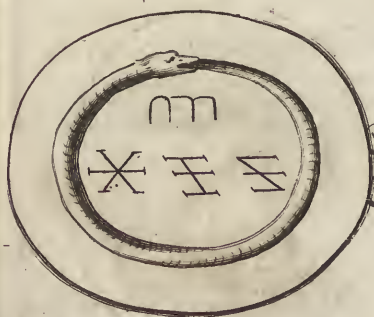

66.

67.

68.

69.

ΑΓΩΣΤΑΠΩΑ ΑΩΝΕ
 ΣΣΜΕΣΕΙΑΑΜΑΒΡΑ
 ΣΖΥΡΡΑΤΗΑΚΡΑΜΜΑ
 ΚΡΑΜΜΑΚΑΜΑΡΙΣΣΕ
 ΓΓΕΝΒΑΑΦΑΡΑΝΓΗΣ
 ΕΜΕΣΣΙΑΑΜΩΒΑΗΜ
 ΑΕΝΙΑΜΒΩΝΑΡΟΥ
 ΑΝΤΑΜΙΧΑΗΛΑ
 ΜΟΡΑΡΑΧΕΙΑΥ
 ΑΑΖΕΤΕΜΑΙ
 Α ΝΩ

ΟΠΕΣΩΤΟΥΑΡ
 ΙΑΥΡΕΩΗΑΦΟΝ
 ΑΙΩ ΔΙΗ ΤΟΣ
 ΩΑΙ ΜΑΩ ΗΔΟ
 ΙΩΑ ΟΥΩ ΟΥΗ
 ΩΑΙ ΥΗΑ ΗΙΟ
 ΑΗΕ ΕΕΙ ΥΩΨ
 ΗΑΩ ΔΕΥΕΥΕ
 ΓΗΕ ΕΩΙ ΔΕΕ
 ΩΗΑΩΗΝ ΠΦΙ
 ΗΑΩ ΥΗΑΔΕΨ
 ΕΜΗ ΑΙΛΟΑΨ
 ΑΙΗ ΗΩΩΩΥΗ
 ΕΩΩΙΗΗ
 ΕΙΗ

70.

ΦΥΣΤΕΡ
 ΕΛΑΝΗΜΙ
 ΑΝΟΜΕΝΙΟ
 Ο Φ Η Σ Η Η
 Ε Σ Ε Κ, Ο Σ Δ Ε
 Ο Ν Β Ρ Υ Χ Α Σ Ε
 Κ Ε Ο Σ Α Ρ Ν Ι
 Ο Ν Κ Υ Μ
 Ο Υ

TABVLA XVIII.

71.

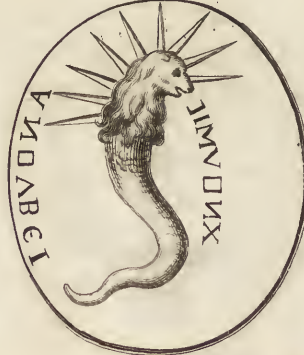
72.

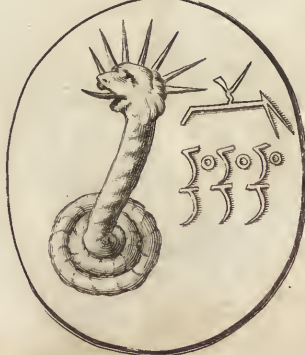
73.

74.

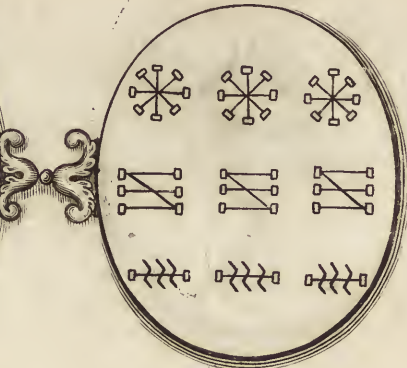

75.

TABVLA XIX.

76.

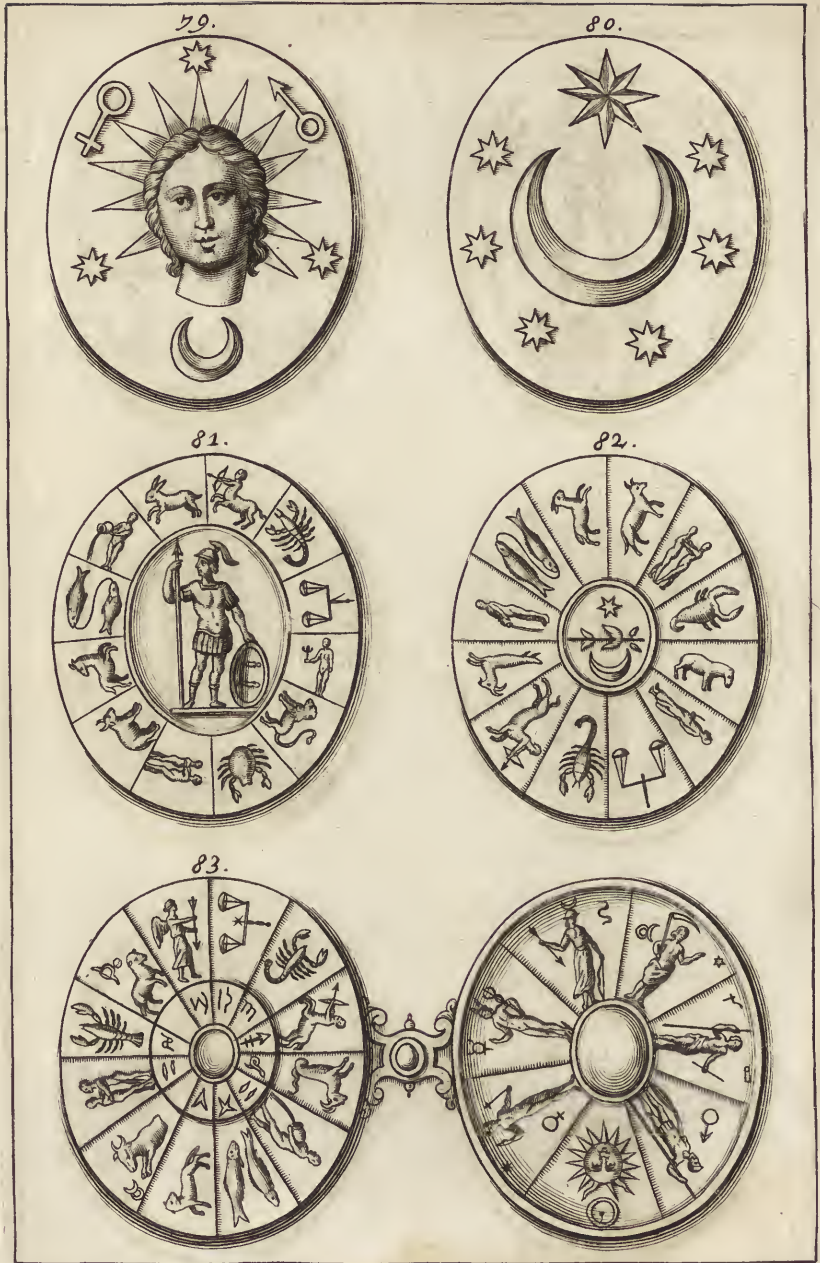
77

78.

TABVLA XX.

TABVLA XXI.

84.

85.

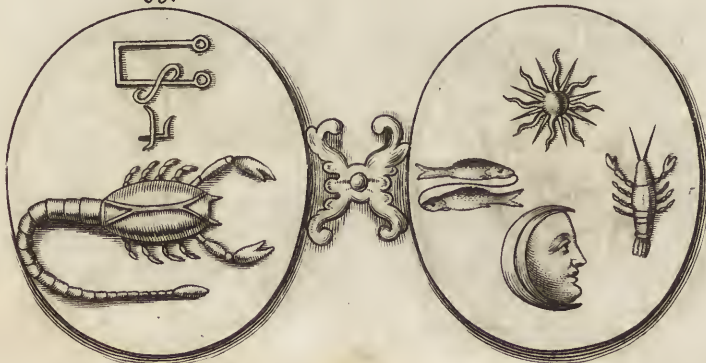
86.

87.

88.

TABVLA XXII.

89.

91.

92.

90.

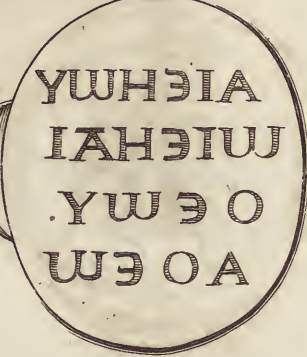

93.

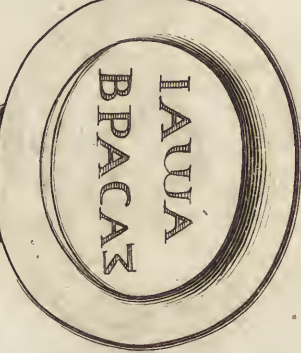

TABVLA XXIII.

94.

95.

96.

97.

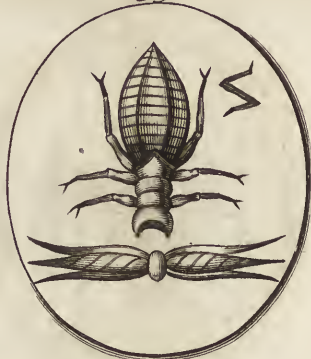

TABVLA XXIV.

98.

99.

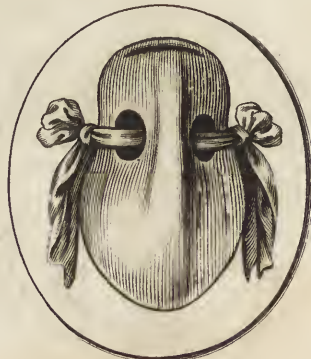
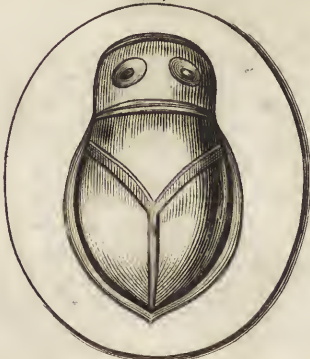
100.

101.

102.

TABVLA XXV.

103.

104.

105.

TABVLA XXVI.

106.

109.

107.

110.

108.

111.

TABVLA XXVII.

112.

115.

113.

116.

114.

117.

TABVLA XXVIII.

118.

119.

120.

ELENCHVS GEMMARVM,

In quo cuiusque, quoad fieri potuit, expressa species, & nomina eorum, qui vel eas apud se habere aliquando, vel hodieque possident.

T A B V L A I.

<i>Gemma.</i>	<i>Ex collectione,</i>
1. M agnes	I o. Michaëlis Riti.
2. Onyx	Petri Antonij Rascafij Bagarrij.
3. Onyx	Abrahami Gorlaei.
4. Heliotropium	Io. Michaëlis Riti.
5. Heliotropium	Eiusdem.

T A B V L A II.

6. Sarda	Abrahami Gorlaei.
7. Heliotropium	Eiusdem.
8. Achates	Antonij le Pois.
9. Iaspis	Thomæ le Cointe.
10. Iaspis	Eiusdem.
11. Heliotropium	Io. Michaëlis Riti.

T A B V L A III.

12. Magnes	Thomæ Pagij.
13. Heliotropium	Ioannis Schinkelij.
14. Ectypum	Laurentij Pignoriij.

T A B V L A IV.

15. Ectypum	Laurentij Pignoriij.
16. Ectypum	Eiusdem.
17. Heliotropium	Alberti Rubenij.
18. Onyx.	Antonij le Pois.

T A B V L A V.

19. Ectypum	<i>Io. Georgij Herwartij.</i>
20. Onyx	<i>Io. Michaëlis Riti.</i>
21. Onyx	<i>Io. Iacobi Chifletij.</i>
22. Onyx.	<i>Abrahami Gorlati.</i>
23. Achates.	<i>Eiusdem.</i>

T A B V L A V I.

24. Magnes	<i>Serenissimi Archid. LEOPOLDI GVIL.</i>
25. Magnes	<i>Philippi Chifletij.</i>
26. Ectypum	<i>Laurentij Pignorij.</i>
27. Ectypum	<i>Ioannis Schinkelij.</i>

T A B V L A V I I.

28. Heliotropium	<i>Serenissimi Archid. LEOPOLDI GVIL.</i>
29. Amethystus	<i>Fuluij Vrsini.</i>
30. Ectypum.	<i>Laurentij Pignorij.</i>

T A B V L A V I I I.

31. Ectypum	<i>Othonis Zylj.</i>
32. Sarda	<i>Io. Michaëlis Riti.</i>
33. Magnes	<i>Alberti Rubenij.</i>
34. Ectypum	<i>Laurentij Pignorij.</i>

T A B V L A I X.

35. Heliotropium	<i>Philippi Chifletij.</i>
36. Achates	<i>Thoma Pagj.</i>
37. Iaspis	<i>Thoma le Cointe.</i>
38. Magnes	<i>Thoma Pagj.</i>

T A B V L A X.

39. Ectypum	<i>Laurentij Pignorij.</i>
40. Ectypum	<i>Eiusdem.</i>
41. Ectypum.	<i>Eiusdem.</i>

T A B V L A X I.

42. Onyx *Petri Antonij Rascafij Bagarrij.*
 43. Ectypum *Io. Georgij Heruvartij.*
 44. Ectypum *Eiusdem.*
 45. Sarda *Serenissimi Archid. LEOPOLDI GVIL.*

T A B V L A X I I.

46. Ectypum *Io. Georgij Heruvartij.*
 47. Calcedonius *Philippi Chifletij.*
 48. Ectypum *Laurentij Pignorij.*
 49. Ectypum *Eiusdem.*

T A B V L A X I I I.

50. Ectypum *Laurentij Pignorij.*
 51. Ectypum *Eiusdem.*
 52. Cyaneus *Serenissimi Archid. LEOPOLDI GVIL.*
 53. Magnes *Alberti Rubenij.*
 54. Ectypum *Petri Stephanonij.*
 55. Ectypum *Laurentij Pignorij.*

T A B V L A X I V.

56. Ectypum *Laurentij Pignorij.*
 57. Magnes *Philippi Chifletij.*
 58. Ectypum *Io. Georgij Heruvartij.*
 59. Magnes *Serenissimi Archid. LEOPOLDI GVIL.*
 60. Calcedonius *Philippi Chifletij.*

T A B V L A X V.

61. Ectypum *Laurentij Pignorij.*
 62. Ectypum *Ioannis Schinkelij.*
 63. Achates *Abrahami Gorlaei.*
 64. Sarda *Thoma le Cointe.*

T A B V L A X V I.

65. Sarda	<i>Ioannis Schinkelij.</i>
66. Sarda	<i>Eiusdem.</i>
67. Sarda	<i>Francisci de Moncada, Aytona Marchionis.</i>
68. Sarda	<i>Io. Iacobi Chifletij.</i>

T A B V L A X V I I.

69. Calcedonius	<i>Serenissimi Archid. LEOPOLDI GVIL.</i>
70. Onyx	<i>Alberti Rubenij.</i>

T A B V L A X V I I I.

71. Iaspis	<i>Ioannis Schinkelij.</i>
72. Ectypum	<i>Claudij Salmasij.</i>
73. Ectypum	<i>Io. Iacobi Chifletij.</i>
74. Ectypum	<i>Laurentij Pignorij.</i>
75. Calcedonius	<i>Io. Baptista Bonartij.</i>

T A B V L A X I X.

76. Ectypum	<i>Claudij Salmasij.</i>
77. Ectypum	<i>Ioannis Schinkelij.</i>
78. Heliotropium	<i>Io. Iacobi Chifletij.</i>

T A B V L A X X.

79. Sarda	<i>Abrahami Gorlai.</i>
80. Sarda	<i>Eiusdem.</i>
81. Cyaneus	<i>Eiusdem.</i>
82. Iaspis	<i>Thome le Cointe.</i>
83. Achates	<i>Eiusdem.</i>

T A B V L A X X I.

84. Iaspis	<i>Thome le Cointe.</i>
85. CrySTALLUS	<i>Eiusdem.</i>
86. Iaspis	<i>Eiusdem.</i>
87. Sarda	<i>Eiusdem.</i>
88. Heliotropium	<i>Eiusdem.</i>

T A B V L A X X I I .

89. Iaspis	<i>Io. Michaëlis Riti.</i>
90. Ectypum	<i>Io. Iacobi Chifletij.</i>
91. Heliotropium	<i>Sereniſſimi Archid. LEOPOLDI GVIL.</i>
92. Sarda	<i>Philippi Chifletij.</i>
93. Ectypum	<i>Io. Georgij Hervvartij.</i>

T A B V L A X X I I I .

94. Heliotropium	<i>Thoma le Cointe</i>
95. Ectypum	<i>Laurentij Pignorij.</i>
96. Ectypum	<i>Eiuſdem.</i>
97. Iaspis	<i>Thoma leCointe.</i>

T A B V L A X X I V .

98. Ectypum	<i>Laurentij Pignorij.</i>
99. Onyx	<i>Abrahami Gorlai.</i>
100. Sarda	<i>Io. Michaëlis Riti.</i>
101. Sarda	<i>Eiuſdem.</i>
102. Achates	<i>Philippi Chifletij.</i>

T A B V L A X X V .

103. Heliotropium	<i>Paschaſij Franciſci Crucij.</i>
104. Achates	<i>Guilielmi Hovvart, Comitſ Staffordij Arundelliani.</i>
105. Sarda	<i>Ioannis Michaëlis Riti.</i>

T A B V L A X X V I .

106. Sarda	<i>Abrahami Gorlai.</i>
107. Sarda	<i>Sereniſſimi Archid. LEOPOLDI GVIL.</i>
108. Sarda	<i>Eiuſdem Sereniſſimi.</i>
109. Achates	<i>Abrahami Gorlai.</i>
110. Calcedonius	<i>Philippi Chifletij.</i>
111. Smaragdus	<i>Eiuſdem.</i>

T A B V L A X X V I I .

112. Onyx	Philippi Chifletij.
113. Ectypum	Laurentij Pignoriij.
114. Smaragdus	Philippi Chifletij.
115. Iaspis	Thomæ le Coïnte.
116. Vitrum antiquum	Philippi Chifletij.
117. Iaspis	Eiusdem.

T A B V L A X X V I I I .

118. Achates	Serenissimi Archid. LEOPOLDI GVIL.
119. Calcedonius	Eiusdem Serenissimi.
120. Achates	Eiusdem Serenissimi.

In Præfatione TABVLA unica, in quâ Chimera Horatiana, Solis imago triceps, & Gigantes.

α. Sarda	Serenissimi Archid. LEOPOLDI GVIL.
β. Sarda	Abrahami Gorlei.
γ. Achates	Antonij le Pois.
δ. Cyaneus	Abrahami Gorlei.
ε. Onyx	Serenissimi Archid. LEOPOLDI GVIL.
ζ. Sarda	Eiusdem Serenissimi.

Gemmas omnes, siue earum Ectypa, accuratè expressit, ac delineauit Vir ingeniosus, mihiq̄ amicissimus, Iacobus VVerdius, rei castrensis peritissimus Architectus, & Regij corporis custos emeritus, ex eâ Equitum turmâ, quos Sagittarios vocant.

C O M-

COMMENTARIUS

IN

TABVLAS

ABRAXEAS,

SIVE

SOLES BASILIDIANOS;

AUCTORE

IOANNE CHIFLETIO,

CANONICO TORNACENSI.

COMMENTARIES

IN

THE

EVANGELISTS

BY

JOHN CALVIN

TRANSLATED

BY

ANDREW WOODS

C A P V T I.

T A B V L A I. II. III.

ABRAXAS Μίθρας, Η΄λιος, Gallinaceus.

RVSTRA quæsitī SOLES à Basilde, dum
exorientis Euangelij aduersos intueri ra-
dios noluit,

— dum SOLOS credit habendos

Esse DEOS, quos ipse colit.

Iuuenal.
Satyr. 15

Præcipitandus è nido cum suis pullis
velut adulterinus ac degener. Frustrà se SOLIS amicam
iactet noctua, de quâ D. Ambrosius : *Est, inquit, istud* *Serm. 43.*
animal, hæreticorum figura, atque Gentilium, qui tenebras
amplectuntur diaboli, lucem Saluatoris horrescunt, & grandi-
bis disputationum oculis cernunt vana, non respiciunt sem-
piterna. De his ait Dominus : Oculos habent, & non vide-
bunt; in tenebris ambulant. Sunt enim acuti ad superstitiosa,
hebetes ad Diuina; qui dum putant subtilibus euolare sermo-
nibus, tamquam noctuæ veri Luminis splendore turbantur.

Inter eos tenebriones, qui nocturnum opus aggressi tu-
nicam Christi inconfutilem consciderunt, qui que ex Eu-
angelio hæretici esse voluerunt, vt loquitur Tertullianus, pri-
mus omnium erupit Simon Magus: post hunc Menander,
à quo *virus quoddam erroris subdolum & biceps, instar ser-*
pentis cuiusdam quasi ex pestifero fonte erumpens, duos dua-
rum sectarum, inter se discrepantium, auctores ac duces edi-
dit, Saturnilum genere Antiochenum, & BASILIDEM Ale-
xandrinum: quorum ille in Syriâ, hic verò in Ægypto,

Lib. de
Præscri-
ption.
cap. 46.
Eusebius
l. 4. Hist.
cap. 7.
Niceph.
l. 4. c. 2.

H

Scholas

scholas errorum, Deo & pietati repugnantium instituit. Saturnilum autem, magnâ ex parte eadem cum Menandro falsò confinxisse declarat Frenæus: BASILIDEM verò secretiorum simulatione, dum sibi ipsi PORTENTOSAS FABVLAS, easque plenissimas impij erroris comminiscabatur, conatus suos in immensum intendisse.

Eius præcipuum idolum ABRAXAS, qui idem ac
 Lib. I. MITHRAS siue HELIOS, teste D. Hieronymo; Lunæ
 Commen- forori modò adblandiens, modò alatus, & equo in-
 tar. in sidens, ob velocem & celere in cuncta discursum:
 Amos. Ægyptij, inquit Macrobius, ipsius SOLIS simulacra PEN-
 Gemma NATA fingunt: nunc qualis apud eundem Macrobius,
 I. & 2. & in Nummis Heliogabali, Specie imberbi, dextrâ eleuatâ
 L. I. Sa- cum flagro in aurigæ modum. Prudentius:
 tural. Gemma
 3. 4. & 5.

Hoc SIDVS currum rapidasque agitare quadrigas

Commenti, & CAPITIS RADIOS, & VERBERA dextræ.

Plinius Utque imperitat suo generi gallinaceus, & regnum in
 lib. 10. quacumque sit domo exercet; eam gloriam Basilides cum
 Nat. hist. affectaret, & corruptor Christianæ Religionis, aut po-
 cap. 21. tiùs desertor, ad Mithræ ac Solis sacra transfisset, eo-
 rumdem quoque sacrorum symbola in Gemmis fre-
 quenter vsurpauit: gallum in primis, venturæ lucis præ-
 nuntium, quem excitandis in opera mortalibus rumpen-
 doque somno natura genuit. Pausanias in Eliacorum
 priore: GALLINACEVM SOLI SACRAM AVEM cele-
 brant, quòd cantu SOLIS reditum nuntiet. Nouit liqui-
 dem sidera; cum Sole it cubitum, nec eius ortum incau-
 tis patitur obrepere, diemque venientem nuntiat cantu,
 ipsum verò cantum plausu laterum: cælum denique sola
 volucrum adspicit crebrò.

Quin & de Ιάω, voce frequentissimâ in Abraxis, Gno-
 stici

stici ipsi apud Epiphanium: *In supremo*, inquit, *orbe residet Ιάω*. Et apud Macrobium consultus Apollo Clarius, quis deorum habendus esset, qui vocatur Ιάω; ita effatus est:

Φερέω τ' πάντων ὑπατὸν θεὸν ἔμμεν Ιάω,
 Χείμαρ μὲν τ' Αἰδῶ, Δία δ' ἔαρ τ' ἀρχομένοιο,
 Ἡέλιον δ' ἐθέρεσ, μετ' ἑπώρε δ' ἀβροῖν Ιάω.

L. I. Saturnal.

Dic omnium SUPREMV M DEVM esse IAO:

Hieme quidem Plutonem, at Iouem vere incipiente,

Et SOLEM aestate, autumnno autem mollem (aut festiuū) IAO.

Reipsâ quidem Ιάω non aliud est, quàm tetragrammaton ΙΗΩ, vnde etiam Ιεω, & Iouis in casu recto, additâ nimirum terminatione Latinâ. Eusebius: Ιάω est SALVS, hoc est Dei salutare. Sed videmus ex istis, vt facer-

dos Apollinaris fucum fecerit consultoribus, eos à vero Israëlis Deo, naturæ auctore, abducendo ad naturam, Dei opificium: quasi Iudæi (quorum Deus Ιάω, vt agnos-

Lib. 4. de Prepar. cap. 29. Gerard. Io. Vossius l. 2. de Idololat. c. 14. L. aduersus Valentinian.

nunc, cum Tertulliano, destinamus hereticos, SANCTIS NOMINIBVS, & titulis & argumentis veræ religionis, vanissima & TURPISSIMA FIGMENTA configurantes: dignas profectò fastu Basilidiano tesseras, quo se ac suos

Epiphan. har. 24.

solos dicebat esse homines, ceteros omnes suos & canes: ob idque non propalanda esse alijs sua mysteria, quòd præceptum esset: Nolite projicere margaritas ante porcos. Imò vetò, vt

cordatè ac sapienter Baronius: Hæc spectanda proponere, nihil aliud est, quàm pulcherrima trophæa Ecclesiæ, victoriâ ex hostium spolijs comparatâ, sursum erigere, & in singulis

Anno Christi 120. num. 17.

veluti quibusdam notis insculptis, & signis præfixis, Dei gloriam de Ecclesiæ patrociniò predicare.

At, quem Sirmondus PRÆDESTINATVM inscripsit,

vetus Auctor de Basilidianis loquens: Hos, inquit, Ecclesia ut energumenos computans, non altercando, sed proijciendo damnauit. Verum id quidem, sed tamen cum eo tempore quam plurimi Ecclesiastici Viri (Nicephori verba sunt) obuiam illis, à rectâ ratione petitis argumentis, euntes, Apostolica obtinerent decreta; fuere quoque inter eos, qui in libris suis contra insidias talium haresium præseruatiua præcepta reliquerint. In quibus & CASTOR AGRIPPA Reprehensionem BASILIDIS importunitatis edidit, præstigiasque eius & ARCANA proferens, in Euangelium viginti & quatuor libros eum composuisse ait, BARCABBAMQUE & BARCOPH Prophetas, qui in rerum naturâ numquam fuerint, ad barbarorum hominum terrorem sibi constituisse, PYTHAGORICVM SILENTIVM induxisse, & res nullo in discrimine ponere docuisse: perinde atque tempore exigente, absque exceptione omni, præcisè Fidem abiurare, & gustare liceret quæ idolis sint mactata. Atque equidem de BASILIDE Irenæus similia narrans, pudendum errorem eius pulchrè in apertum produxit. Cuius idem coeuum fuisse refert CARPOCRATEM, eorum qui Gnostici appellantur auctorem & ducem: quem non puduit propalâ artem magicam exercere, quam pater eius SIMON clam & subdolè professus fuerat. Gloriam is aucupabatur, & sese efferebat artibus curiosis per ea philtrea amatoria, quæ conficiebat per demones, qui somniorum visiones immittebant, & illis assessores existebant. Docebat quoque omnem eos oportere perpetrare turpitudinem, qui ad perfectionem ARCANORVM sacrorum suorum peruenire velent; neque fieri posse, ut quispiam eos effugeret, qui mundi Principes apud eos appellarentur, nisi infandis fœditatibus omnibus satisfacisset. Atque ij quidem sub Adriani Imperio extitisse dicuntur. Qui cum esset tam immensa ambitionis,

Lib. 4.
Hîstor.
Eccles.
cap. 2.

Zonaras
& Xiphilinus
in Adriano.

ut omnia affectaret, seque nihil ignorare profiteretur, curiosissimus etiam harum rerum, DIVINATIONIBVS atque MAGICIS SACRIS crebrò usus est. Eius annulum argenteum, sigillo versatili, ex Daçtyliothecâ Gorlæi hîc representamus, quem haud dubiè *υτ. αλεξιθηλον* gestauerit:

Nam in eius latere visitur cum caduceo & petaso imago Mercurij; de quo Lucianus: *Velim MERCVRIVM dare mihi tales ANNVLVS virtute, ut semper corpore BENE HABEREM, & INVVLNERABILIS essem; alterum, ut INVISIBILIS, cuiusmodi fuit ANNVLVS GYGIS.* Plinius

Lib. 1.
Natural.
Hist. c. 7.
L. 30. c. 2

eos fugillans annulos, magicâ arte formatos, *Externis*, inquit, *famulantur sacris*, ac DIGITIS deos GESTANT, & MONSTRA quoque COLUNT: *damnant*, & excogitant GLOBOS. Idem scribens de Speciebus Magiæ, ineminit etiam eius, quæ ex SPHÆRIS & ex aëre & STELLIS diuina promittit: præterea umbrarum inferorumque colloquia. Additque: *Quæ omnia, atate nostrâ, princeps NERO VANA FALSAQUE comperit: quippe non citharæ tragicique cantus libido illi maior fuit, fortunâ rerum humanarum summâ gestiente in profundis animi vitij. Primumque imperare dijs concupiuit, nec quidquam generosius voluit. Nemo umquam vlli artium validius fauit. Ad hæc non opes ei defuere, non vires, non discendi ingenium, non alia patiente mundo. Imensum & INDUBITATVM exemplum est FALSÆ ARTIS, quam dereliquit NERO. Sed misso hoc monstro hominis, ad Basilidianum reuertamur. Pingitur, inquit Salmasius, hic Deus Basilidis, capite galli gallinacei cristati, clypeum alterâ manu retinens, alterâ gladium, more militis loricatus, cum pedibus & cruribus serpentinis. Nomen eius corruptum fuit in duobus Talismanis, qui Scaligero explicandi propositi sunt; unus à Vareto, alter à Turqueti filio Medici celeberrimi. In isto scriptum erat: ΑΒΡΑΣΑΜ ΙΑΩ ΛΚΛΩΟΘ. ubi ΑΒΡΑΣΑΜ perperam descriptum fuit pro ΑΒΡΑΣΑΞ. Litteras ipsas perperam putat Scaliger singulares fuisse, & totam inscriptionem Hebraicam. Nomen ipsum ΑΒΡΑΣΑΜ, quod corruptum est, Hebraicè אברחם. Quæ iocularis est hallucinatio. In lapide alio, quem protulit Pignorius in tabulâ Isiacâ, scriptum est: ΙΑΩ ΑΒΡΑϞΑΞ. Idem nomen est, nempe Ιαω Αβρασαξ, sed Ϟ, hoc est M euersum, perperam positum est pro Ξ. In altero Vareti lapide prauè etiam descripsit, qui εκτυπον Scaligero misit: ΑΒΡΑϞΑΦΗ, ΑΡΙΠΗΗ, ΩΙΟΑΒ, & quæ sequuntur.*

Lib. de
Annis
climactericis.

tur. Debit esse ABRACAE IAΩ. Ipsa inscriptio tota Ægyptiaca est, non Iudaica; ut frustra se torserit vir ille summus in eruendo sensu quasi ex Hebraicis verbis.

Idem Salmasius non probat apposita subinde cornua ceruina capiti Abraxæ gallinacei, quæ dicit esse in Archetypo cristam, vel apicem plumeum. Nescio an rectè: nam, vt SOLIS symbola in vnum cogerent Basilidiani, cristam, spectatissimum insigne galli, dedisse videntur aliquando & aquilæ; imò interdum & ramos veluti cerui, qui viuacissimum in primis est animal, ob idque SOLI vitæ principia excitanti sacrum.

Thetel apud Camillum Leonardum, ex hoc monstro Abraxæ, gemmæ insculpto, mira promittit: *Hominiis, inquit, imago in IASPIDE, habentis scutum in sinistra, & in dextra idolum, vel aliquid bellicosum: & loco pedum sint viperæ: & loco capitis humani sit caput GALLI siue LEONIS, & cum thorace. Hic LAPIS sic SCVEPTVS virtutem habet contra inimicos, ac victorem gestantem reddit, & ad venena valet: sanguinem quoque stringit, à quocumque loco fluat. Leonardus ipse in eadem hæresi: Cùm, inquit, in aliquo lapide diuersæ sint virtutes, ita & in lapide figuræ sculptæ ex diuersis animantium partibus sunt, quæ similitudinariè lapidis effectum ostendunt, vt in meo IASPIDE apparet, in quo figura habens caput GALLI, corpus totum vsque ad crura, hominis thorace tectum, in sinistra tenens clypeum, in dextra verò flagellum, & crurum loco ac pedum duæ viperæ suppleant: quæ partes figuræ, si benè considerentur, lapidis virtutem indicant.*

Lib. 3. de Lapidib. & Gemmis c. 16.

Lib. eod. cap. 6.

In Gemmâ nonâ visitur etiam Abraxas gallinaceus, capite radiato, vt SOLIS symbolum, quem RADIANTEM Latini, sine vllâ interdum adiectione, vocabant.

Gemma 9

Amuleti 14. inscriptionem ΤΑΛΑ ΑΡΑΙΩ ΩΡΑΡΟΡΟΝ-
ΤΟΚΟΝ- 14.

Gemma

14.

Parte
alterâ
Tom. 2.
Oedipi
Egy-
ptiaci
class. 11.
cap. 6.
Baronius
an. Chri-
sti 120.
n. 13.

TOKONBAI interpretatur πολυγλωσσος, & πολυγράμματος
Kircherus : SVMMO MARTI OMNIA VINCENTI

Quòd autem hisce characteribus atque figuris diuersi-
modè concinnatis vti solerent eiusmodi hæretici impo-
stos ad Amuleta conficienda; habes de his egregium
exemplum apud Q. Serenum Sammonicum, antiquum
Medicum, & eiusdem, vt apparet, Basilidis sectatorem,
qui præcepta Medica carmine scripsit Heroico, & ad cu-
randum morbum Hemitritæum, his characteribus con-
ficiendum curauit Amuletum, ad collum ægrotantis ap-
pendendum, continens ΑΒΡΑCΑ, iunctis alijs elemen-
tis, quidpiam portentosum ipso sonitu reboantibus.

*Inscribes chartæ, quod dicitur ΑΒΡΑCΑΔΑΒΡΑ,
Sapius, & subter repetis, sed detrahe summam,
Et magis atque magis desint elementa figuris
Singula, quæ semper rapies, & cetera figes,
Donec in ANGVSTVM redigatur littera CONVM:
His lino nexis, collum redimire memento. Et in fine:
Talia languentis conducunt vincula collo,
Letalesque abigent (miranda potentia!) morbos.*

Conus.
ΑΒΡΑCΑΔΑΒΡΑ
ΑΒΡΑCΑΔΑΒΡ
ΑΒΡΑCΑΔΑΒ
ΑΒΡΑCΑΔΑ
ΑΒΡΑCΑΔ
ΑΒΡΑCΑ
ΑΒΡΑC
ΑΒΡΑ
ΑΒΡ
ΑΒ
Α.

Robertus
Constantinus in
Notis ad
Serenum.

Monstra verborum confingunt Magi, talibusque ineptijs
scatet Marcellus Empiricus, nouusque Dioscorides. Hæc
inter Physica remedia reponit etiam Trallianus, à qui-
bus nec abhorruit Cato : eiusque generis multa habet
Constantinus Cæsar in Geoponicis, nonnullaque & ipse
Plinius. Quibus addo Iulium Africanum in Cestis, apud
quem nonnulla etiam de curatione per ΑΒΡΑCΑΔΑΒΡΑ.
Festiuâ enim uerò & ridiculâ superstitione, in æquali nu-
mero litterarum morbi, & remedij, vt æquè terminentur.

V. C. Gottifredus Wendelinus noster hæc eadem ele-
menta ita interpretabatur :

virtute suâ totius mundi decursum moderantem, quod & numerus, qui ex utroque nomine & Αβελζας, & Μαθελζας, in numeros resoluto, sat superque constat:

A.	I.	M.	40.
β.	2.	ε.	5.
ρ.	100.	ι.	10.
α.	I.	θ.	9.
ξ.	60.	ρ.	100.
α.	I.	α.	I.
ς.	200.	ς.	200.
365.		365.	

In Ha- De mutatione ι in ει alibi Macarius: *Non id tacendum,*
gioglyptis inquit, quod in capite versuum Sibyllæ Græcorum, vox
ms. XPEICTOC per ει scribatur contra veram scribendi ratio-
 nem; sed hic error familiaris fuit Græcis, ut pro ι sæpissimè
 poneretur ει ut in antiquis marmoribus videre est, nummis,
 & libris calamo exaratis.

CAPVT II.

TABVLA IV.

ABRAXAS Ἰερακέφαλος, Ibis, Niphus, siue
Cnephus ἀγαθὸς δαίμων, ὀδάργαζας.

VTARVNT & doctrinæ suæ congruere GEMMA
Basilidiani solito monstro Abraxæ affi- 15.

ctum caput accipitris, etiam Mithria-
cum, quamquam bellum internecinum
gerat cum aquilâ, cohærentesque sæpè
prehendantur. Horapollo de accipitre:

SOLIS præter ceteras volucres SIMVLACRVM esse videtur, utpote peculiari quadam, atque occultâ naturæ vi, intentissimis Lib. 1. Hiero-
glyphic.

*in eius radios oculis prospiciens. Atque hinc fit, ut Medici ad
sananda oculorum vitia, Hieraceo herbâ utantur. Inde etiam*

*fit, ut SOLEM interdum, tamquam visus tutorem ac do-
minum, ACCIPITRIS formâ pingant. Porphyrius apud Eu-* Lib. 3. de
Prepar.

*sebium: Cùm singulari quadam, et eximiâ sapientiæ vi,
tum diurnâ cum diuino Numine consuetudine, hoc etiam* Euang.
cap. 4.

*intellexere, quosdam esse DEOS, qui certis animantibus ma-
gis, quàm hominibus ipsis delectentur, ut SOLEM ACCI-*

*PITRE; qui cùm naturam habeat totam ex sanguine spiri-
tuque constantem, tum eâ est erga hominem commiseratione,*

*ut iacenti eius cadaveri ingemiscat, oculisque terram inge-
rat. Hinc in Ægypto sacrorum ACCIPITRVM CVRA-*

*TORES, ut & reliquorum animalium sacrorum altores,
quorum munera apud Diodorum legas. Huc pertinet* L. 2. c. 4.

*mansio HIERACON apud Antoninum nomen sortita, ut
I 2 alia*

aliæ pleræque ab animalibus sacris : quod Pignorius alijque obseruarunt. Nec plura ; cum de nominibus Angelorum , auersæ gemmæ inscriptis , infra dicturi simus in Abraxa Phaëtonte.

GEMMA 16. Kircherus , & auersum schema describit : $\text{IOY IOY } \Omega\text{IOYNT } \text{TOON}\Omega \text{ } \Omega\text{NIOY}$, id est, DOMINI FORTITUDO ÆTERNA. Et sub pedibus nomen Angeli $\text{IA}\Omega\text{HA}$ Iaoliël, id est ANGELVS DOMINI. In posteriori facie IBIS pingitur, habitu volantis , serpente diuicatis pedibus implicatâ , cui adstat ANVBIS cum sistro. Quæ nihil aliud denotant , nisi VIM MERCVRIALEM , nociuorum omnium abactiuam. Plinius: *Inuocant*, inquit, E Ægyptij IBES SVAS contra SERPENTIVM aduentum. Easque à Barbaris propter beneficium consecratas docet Cicero, vbi ait : *Ipsi*, qui irridentur Ægyptij, nullam belluam, nisi ob aliquam utilitatem, quam ex eâ caperent , consecrauerunt. Velut IBES maximam vim SERPENTIVM conficiunt. vt & Ciconiæ , quibus honos SERPENTIVM EXITIO tantus, vt in Thessaliâ capitale fuerit occidisse , eademque legibus pœna, quæ in homicidam. Sed appositè Iuuenalis, ac veluti de postremâ Gemmâ huius tabulæ :

Satyr. 15 — serpente CICONIA pullos

Nutrit , E inuentâ per devia rura LACERTA.

GEMMA 17. Ad pænultimam explicandam videri possit opus esse Haruspicinâ : sed quoniam omnia miscebant Ægyptij & Basilidiani suis hisce imaginibus, in quibus nec media primis , nec mediis vltima congruunt , quasque adeò , vt Orat. 2. *Θελία οὐδὲτα* sugillat Gregorius Nazianzenus ; facile crediderim hanc gemmam cœlatam esse corpore , & pedibus Ibidis , collo serpentino ; capite accipitris radiato, sicque

ficque referre & ibidem, & Cnepum, seu Ἀγαθοδαίμονα Ἰβίμορφον, Ὀφίομορφον, Ἰερακέφαλον. Nam & Iuuenalis *Saturam serpentibus* IBIN memorat; & Sanchuniatho apud Eusebium exsertitissime de CNEPHO serpente: *Nec eiusmodi animal [serpens] nisi vi quadam percussum antè fuerit, morte naturali extinguitur. Atque illud quidem PHOENICES BONVM DÆMONEM, Ægyptij verò CNEPHVM similiter nuncuparunt, eidemque CAPVT ACCIPITRIS, ob præcipuam quamdam huius volucris agendi vim, addiderunt. Quin etiam Epeis ille, qui summus ab ijs sacrorum interpret & scriba nominatur, quemque Arius Heracleopolites Græcâ linguâ donauit, sic ad verbum allegoricè rem istam exposuit: Vnus omnium MAXIME DIVINVS erat SERPENS ille, qui ACCIPITRIS formam præ se ferebat, idemque aspectu incundissimus: quippe enim, ubi oculos aperuisset, continuo primigeniæ suæ regionis loca omnia LVCE complebat: sin autem conuiuere, illic tenebræ succedebant. Ac naturâ quidem IGNEVM illum esse, vi ipsâ verbi δέσποσεν, id est ILLVSTRABAT, Epeis manifestè declarauit: lucis enim τὸ δέσποσεν, hoc est ILLVSTRARE, proprium est. Hinc in gemmâ videas radios suos Agathodæmoni Solem quodammodò communicantem: est enim accipiter illi facer, & eius symbolum, vt iam ostendimus. Apud Plutarchum: *Incolæ Thebaidos nullum censent deum mortalem, sed quem ipsi deum CNEPH appellant, qui nec habeat originem, nec sit mortalis.* Quo loco Κνήφ ἀγδύντων legendum monet Gerardus Ioannes Vossius, non, vt perperam in Aldinâ, Stephanicâ, & postremâ Parisinâ Κνηφαγδύντων. Eius aliud simulacrum docet Porphyrius ex ore ouum effudisse, vt mundi esse opificem significaretur, siue δημιουργόν. Atque eiusmodi fortasse fuerit Mithriacum si-*

Satyr. 15

Lib. 1. de
Præpar.
Evang.
cap. 7.

Lib. de
Iside, &
Osiride.

Lib. 1. de
Idololatr.
cap. 2.
Apud
Eusebium
lib. 3. de
Præpar.
cap. 12.

*Epist. ad
Latam.*

mulacrum, quod NIPHVM appellat Hieronymus, vbi de Graccho: *Nobilitatem Patriciam sonans genere, cum Præfecturam generet Urbanam, nonne SPECVM MITHRÆ, & omnia PORTENTOSA SIMVLACRA, quibus Corax, NIPHVS, Leo, Perses, Bromius Pater, iniantur, subuertit, fregit, exussit?* Non attigit germanam huius loci emendationem vir eruditus Marianus Victorius; qui vbi eum adeò deprauatum vidit, vt ad genuinum sensum reduci vix posset, porrò legendum monet NISVS. Ego verisimiliùs, meâ quidem sententiâ, & propiùs, ac religiosiùs accedens ad scripturam, quæ in omnibus exemplaribus reperitur, reponendum duco CNEPHVS, qui apertè ex eo NIPHVS sese insinuat; vti & ΑΔΕΡΓΑΤΙΣ ex appositâ subinde Gemmis Abraxeis inscriptione ΟΔΑΡΓΑΖΑΣ, quam Macarius Neptuno adscribit. Adergatis, Hebræis אריר רג, est PRÆPOTENS PISCIS; in quem scilicet

*In Scho-
liis in
Epist.
Hiero-
nymi.*

*Mani-
lius l. 4.
Astron.*

— sese CYTHEREA nouauit,

Cum Babylonicas submersa profugit in undas.

*Hierony-
mus l. 2.
aduers.
Iouinian.*

Hanc Cicero Venerem Syriam appellat, Plutarchus & Apuleius deam Syram; eandemque à Basilidianis cultam verisimile est, quorum error de Chaldaeo, & SYRO, & Græco sermone processerit.

CAPVT III.

TABVLA V.

ABRAXAS Κόραξ.

PRODIIT iamdudum Romæ formis La-
 frerianis imago tabellæ fictilis, muro in-
 sertæ in ædibus, quæ olim dicebantur
 Octauij Zeni, prope theatrum Pompeij,
 & campum Floræ, iterumque edita cir-
 cumfertur cum Hieroglyphicorum col-
 lectaneis auctoris anonymi; utrobique sub typo agricul-
 turæ, sed malè, ut notat Macarius; nam typus Mithræ
 est taurum reluctantem iugulantis. Atque, ut cetera de-
 essent, coruus eius ceruicibus quasi imminens, eundem
 docet esse Mithram, siue Apollinem. Ælianus siquidem: *L. 1. c. 48.*
 CORVVS, inquit, SACER est APOLLINI, & famulus;
 ideoque DIVINANDI vim habet. Plinius: CORVI in auspi- *Lib. 10.*
 cijs soli videntur intellectum habere significationum suarum. *cap. 12.*
 Nam cum Media hospites occisi sunt, omnes è Peloponneso
 & Atticâ regione volauerunt. Pessima eorum significatio,
 cum glutunt vocem velut strangulati. Clemens Alexan- *Lib. 1. de*
 drinus apud Eusebium, de eiusmodi coruis oracula red- *Præp.*
 dentibus: Eiusdem quoque fascinationis, veluti negotiationis *Euangel.*
 sociæ habeantur capræ ad diuinandum informata, necnon *cap. 3.*
 CORVI illi, quos ad responsa reddenda homines erudiere. Hinc
 sacra CORACINA in Hilarij diaconi Commentariis, qui *In cap. 1.*
 D. Ambrosio tribuuntur; in quem locum Gerardus Ioan- *Epist. ad*
 nes Vossius: Credo, inquit, hæc sacra fuere prope Coptum, *Romanos.*
 urbem tanti nominis, ut inde Ægypto sit appellatio. Circa *Lib. 3. de*
Idololat.
cap. 100.
eam.

eam quidem ciuitatem bini dumtaxat CORVI conspici-
bantur : nec enim militibus Romanis , qui smaragdi metalla
montanis ibi in locis custodiebant , visi sunt plures. Atque
ibidem APOLLINIS erat simulacrum , cui CORVI esse sa-
cri perhibentur. Verùm non video, quomodo hinc consequatur ,
CORVOS illos potius fuisse DEOS , quàm symbolum
NUMINIS. Potuère enim sacra etiam νοεῖναι. siue CORVI-
NA à symbolo nuncupari. Hæc ille, quibus facillè subscribere-
rem , nisi obstaret D. Hieronymi auctoritas , CORVVM
inter SIMVLACRA PORTENTOSA recensentis , quæ ead-
em Prudentius appellat SIMVLACRA DEVM. Et CO-
RACICA SACRA fuisse partem MITHRIACORVM , vt
Leontica , Persicã , Heliaca , à Corace , Perse , Helio ,
docent priscae inscriptiones; in quibus etiam, eodem pla-
nè habitu, quo in tabellâ Zenianâ, Mithras fusâ chlamy-
de succinctus , veste breuiori braccatus , & manicatus ,
curuâ tiarâ , respiciens CORVVM inscribitur : Ἡλιῶ Μιθρα
ἀνικτήτῳ. SOLI MITHRÆ INVICTO. Vnde Ausonius de
CORUO :

Apud
Gruterũ
fol. M.
LXXXVII.

Apud
Bulæger.
lib. 1. de
Magiã
cap. 4.

Edyll. II.

Vincunt æripedes ter terno Nestore Cerui,
Tres quoque atates superat PHOEBEIVS OSCEN.

Lib. 3.

Inde Horatianum votum Apollini, qui Sol est exoriens:

Ode 27.

OSCINEM CORVVM prece suscitabo
SOLIS ab ortu.

GEMMA

22.

GEMMA

19. 20. &

23.

Idipsum Coraci Basilidiano appositum aliquando Sydus
indicat , & lauri ramus etiam dicatus Apollini. Quas ni-
mirum nugas , & Gentilium superstitiones etiam in sym-
bolis vsurpabant mali discipuli , à malo præceptore pro-
fecti Basilidiani , mali CORVI , mala OVA.

CAPUT IV.

TABULA VI.

ABRAXAS *Phaëthon, Phanes, Priapus,*
Protogenus, Sidus Veneris.

RIAPVM φυσικῶς pro SOLE habitum mul-
tis adstruit argumentis Gerardus Ioan-
nes Vossius. Primùm ex Orpheo siue

*Lib. 2. de
Idololat.
cap. 7.*

Onomacriti Hymnis, vel initijs potiùs :

ὅπου Πρωτόγονον celebrat, & eum vocat:

Μέγαν αἰθερίπλαγκτον, *Magnum in aethere er-*

rantem : item : Παμφαέες ἔρον ☉, *Ubique lucentem ramum*; ac

mox de eodem subiungit:

————— κτὶ κόσμον

Λαμπρὸν ἄγων φαέες ἄγρον, ἀφ' ἧς σε Φάνητα κελήσκω,

Ἡ δὲ Περίηπον ἀπαντα.

————— per mundum

EMICANTEM *ducens* LUCEM, à *quâ* te PHANETA *voco,*

Atque PRIAPVM REGEM.

Posteà dicitur, *semina habens diuersa*, siue πολύσπορος. *Et*

quid manifestius ex istis, inquit Vossius, *quàm* PRIAPVM

esse LUCEM SOLIS *primigeniam* : *quæ* ☉ Φάνης, *quia nihil*

SOLE φαόν, *siue* LUCIDVM *magis*. *Et sanè idem* Φάνητα *esse*

ac SOLEM *etiam apud* MacrobiVM *legas*, *ubi* ☉ Φαναῖον *pro-*

pterea ait *vocatum*. *Apud* Suidam Φάεδων *est* Ἡ'λι☉, & *turnal-*

Φάνης *introducitur* *Præses generatricis facultatis*.

L. I. Sa-
turnal.

Describit Macarius hunc deum Basilidianorum, *vi-*

sumque à se repræsentari ait, *qualem captiuum adduci-*

mus ex impuro atque abominando dæmonum grege:

K

Existimo,

GEMMA
24. & 25.

GEMMA
26.

Parte al-
terâ tom.
2. Oedipi
Ægy-
ptiac.
class. II.
cap. 6.
GEMMA
27.
L. 2. c. 8.

Existimo, inquit, ad ABRAXAM pertinere monstrum quoddam mirificum, quod humanâ specie nudum habet alas quaternas, gestans cancerum dextrâ. Caput humanum quidem, sed horrificum. sub pedibus est vox Ido. Quare & eodem pertinebit simile monstrum binis tantum alis, pudendâ parte affectâ, cuius sub pedibus finguntur sub spatio quodam breui animalcula varia. Cui monstro nomen libens dedero Phaëthontis seu Protogeni, eius præsertim, in quem Orpheus hymnum conscripsit. Alæ fortè referendæ ad anni tempora, quæ præteruolant, & primariâ diuisione duo sunt, Æstas & Hiems; secundariâ quatuor, Ver, Æstas, Autumnus, Hiems. Pudendum appositum ad notandam generationem. Nam Deus & Sol, teste Philosopho, omnia generant; & animalcula illa sunt apposita, ad res à Sole productas indicandum. Ex litteris inuersis & sparsis hinc inde in huius tabulæ Gemmâ pænultimâ, colligit Kircherus: ΜΝΗCΤΗΛ, quod idem ac RECORDARE, significat; ac si gestantes amuletum peterent à Numine, uti memor esset eorum quæ postularent.

In vltimâ Gemmâ, Phaneti portentosâ specie exhibitâ, & ceteris animalculis suum ambientibus numen, appositum etiam Sidus Veneris, alterno meatu vagum, ipsiisque cognominibus æmulum Solis ac Lunæ, de quo Plinius: Magnitudine extra cuncta alia sidera est: claritatis quidem tantæ, ut vnius huius STELLÆ radijs umbra reddantur. Itaque & in magno nominum ambitu est. Alij enim Iunonis, alij Isidis, alij Matris deum appellauere. Huius naturâ CUNCTA GENERANTVR in terris: namque in alterutro exortu, GENITALI RORE conspergens, non terræ modò conceptus implet, verùm ANIMANTIVM quoque OMNIVM stimulat.

De hæresi Basilidianorum circa Angelos, præter Tertullianum à Macario laudatum, Irenæus: Nomina quoque qua-

quædam affingunt SVIS IMAGINIBVS quasi ANGELORVM.

Hos quidem esse in primo celo, hos autem in secundo, & deinceps nituntur CCC. LXV. eментitorum celorum, & nomina, & principia, & ANGELOS, & Virtutes exponere. Satur-

Hæresi
23.

nilus Basilidis condiscipulus aiebat, apud Epiphanium:

ANGELOS à superiori Virtute descivisse: ex quibus SEPTEM mundum, & quæ in mundo sunt comprehensa, condiderint, eiusque mundi suum quemque ANGELVM partem diuisione sortitum. Hinc in ipsis Angelorum nominibus, & eâ inscri-

GEMMA
15. & 24.

ptione, quam dedi supra ex auersâ parte Abraxæ Hieracephali, video obseruari posse numerum septenarium, quo Basilidiani intellexerunt summum Deum continentem Angelos septem, cælorum septem Præsides, à quibus prodierint alij trecenti sexaginta quinque iuxta anni dies.

Magi præterea Ἀγγέλως ὀρνίθων ὀρνιθομορφως vocabant, Angelos auium auiformes; nec inter mactandum aues Angelorum nomina pronuntiabant, ne latentem si fortè dæmonem violarent. In libro Botri Persarum regis apud Bulengerum: Vulturem occidi cum acuto calamo; qui occidit eum, erit solus, nec ab ullo videbitur, & ut dicat TRIVM

Lib. 2. de
Magiâ
cap. 60.

ANGELORVM nomina.

Hiscè porrò Angelicis nominibus, ac barbaris subinde, nec vsitatis, mira se patrare posse existimabant. Apud Arnobium: Occursurus forsitan rursus est cum alijs multis calumniosis illis, & puerilibus vocibus: magus fuit, clandestinis artibus omnia illa perfecit: Ægyptiorum ex adytis ANGELORVM POTENTIVM NOMINA, & remotas furatus est disciplinas. Postmodum in Concilio Romano à Zachariâ Pontifice sancitum fuit, ne præter MICHAELIS, GABRIELIS, & RAPHAELIS, Angelorum alia vlla NOMINA recitarentur. Quod Carolus Magnus firmavit in

Lib. 1.
aduersus
Gentes.

Anno
Christi
745.

- Cap. 16. Capitularibus Aquisgranensibus: *Precipitur, inquit, ut IGNOTA ANGELORVM NOMINA nec fingantur, nec nominentur, ni illorum, quos habemus in auctoritate: hi sunt MICHAEL, GABRIEL, RAPHAEL. Deque hisce Angelorum nominibus ignotis, eorumque inuocationibus ad Magicas incantationes, & superstitiosos vsus,*
- L. 2. c. 58. *intelligenda sunt verba Irenæi: Nec inuocationibus ANGELICIS faciat aliquid, nec incantationibus, nec aliquâ prauâ curiositate. Itemque Augustini: An eundem mihi fuit ad*
- Lib. 10. Confess. cap. 42. *ANGELOS? quâ prece? quibus Sacramentis? multi conantes ad te redire, neque per seipsos valentes, sicut audio, tentauerunt hæc, & inciderunt in desiderium CVRIOSARVM VISIONVM. Nam si malos genios inuocant Magi, ac interdum bonorum nomina suis maleficiis immiscent, imò & Deum Abraham, Isaac, & Iacob, vt est apud Origenem; tantò vtilius veri Christiani bonorum Angelorum opem implorant aduersus corruptam sponte dæmonum gentem, & à Deo damnatam cum principe satanâ.*
- L. 1. contra Celsum.

CAPVT V.

TABVLA VII. VIII.

ABRAXAS Λεοντόμορφος, Λεοντέκεφαλος.

RYPHVM ab Indis SOLI dedicari auctor est Philostratus, fictitium quidem animal, sed Romanis in Hieroglyphicis satis frequens, & variè depictum, plerumque tamen ex AQVILA & LEONE compositum. Tanta est vtrique cum

*Pighius
lib. de ani-
ni partib.*

*Plinius
l. 10. c. 3.*

SOLE consentio, adeò ignita natura, vt huius pennæ ceterarum auium plumis commixtæ, eas calore suo consumant; ex illius verò ossibus inter se collisis, ignem excitari scribat Ælianus. Hinc ABRAXAS MITHRAS non Aquilino tantum capite, sed & Λεοντόμορφος, Λεοντέκεφαλος.

Minutius Felix: LEONVM & canum vultu DEOS dicatis:

*In Octa-
uio.*

Tertulliano, BIFORMIA NUMINA, canino & LEONINO capite commista: Arnobio, TORVISSIMA facie DEOS. de

*Apologe-
tic. c. 16.*

quibus Porphyrius: Videas apud ipsos IMAGINES quasdam, ceruice tenus humanâ specie, vultu autem modò volucrem, modò LEONEM, aut aliud quoduis animal referentes: aliasque rursus capite quidem hominum similes, reliquis verò partibus corporis, modò inferioribus, modò superioribus, aliarum animantium formam ostendentes. Quibus illi significatum volunt & deorum ipsorum voluntate consilioque fieri, vt illa inter se mutuò degant, nec sine eorumdem numine euenire, vt feræ immanesque belluæ non cicurentur modò, sed nobiscum etiam aliquâ vitæ societate coniungantur. Itaque ab ijs LEO tamquam DEVS colitur; Ægyptique pars aliqua (Præfecturam ipsi vocant) eius cognomento LEONTOPOLITES, alia

*Lib. 6.
aduersus
Gentes.*

*Apud
Euseb. l. 3.
de Præ-
par. c. 4.*

L. 1. Hieroglyph. cap. 17. Busfrites à boue, alia Cynopolites à cane nuncupatur. Horapollo de Leone: Caput magnum habet hoc animal, & pupilas quidem IGNITAS, faciem verò rotundam, & circumquaque RADIORVM more sparsos pilos ad SOLIS similitudinem. Vnde & sub folio HORI, hoc est SOLIS, LEONES supponunt, huius animantis cum DEO, utpote SOLE, similitudinem maximam monstrantes.

Macrob. lib. 1. Saturnal. Adhæc, Ægyptij animal in ZODIACO consecrauere, eâ celi parte, quâ maximè annuo cursu SOL valido efferuet calore; LEONISQUE inibi signum, DOMICILIVM SOLIS appellant, quia id animal videtur ex naturâ SOLIS substantiam deducere: primumque impetu & calore præstat animal, uti præstat SOL sidera: validusque est LEO pectore, & priore corporis parte, ac degenerat posterioribus membris. Æquè SOLIS vis primâ parte ad meridiem increfcit, vel primâ parte anni, à vere in æstatem: mox elanguescens deducitur vel ad Occasum, qui diei, vel ad hiemem, quæ anni pars videtur inferior. Idemque oculis patentibus atque igneis cernitur semper, ut SOL patenti igneoque oculo terram conspectu perpetuo atque infatigabili cernit.

GEMMA 29. Ceterùm quòd in auerso Gemmæ 29. habeatur ABRAXAS ἀβραξασ, ad plantas pedum vsque portentosis nominibus inscriptus; inde quoque, inquit Baronius, evidentius deducitur argumentum, eandem esse id genus imaginum, quas solerent ijdem Basilidis sectatores effingere. Nam Epiphanius hæc de eodem Basilide & numero, ex eius sententiâ, nominis ABRASAX, ait: Deinde hinc, inquit, & homo habet trecenta sexaginta quinque membra, & unicuique Virtutum attribuitur unum membrum. Hæc cum Basilides diceret; eâdem ratione factum apparet, ut in eiusdem imaginis diuersis corporis membris diuersa nomina earumdem Virtutum

tum habeantur inscripta; illa nimirum, quibus opus habere videretur, qui gestabat imaginem: cum alioqui impossibile esset in tam arcto spatio omnia trecenta illa & sexaginta quinque nomina exarari. Cetera verò, ut quòd alterâ manu clypeum, bidentem alterâ tenere videatur imago, quodque virga super caput extet apposita, remanent prorsus obscura, quòd non omnia secreta Basilidis Catholicis innotuerint.

Gemmam, in quâ homo capite leonino gestans situlam, retulit Macarius ad ABRAXAM Isiacum, in cuius facris situla gestabatur. Extat non multum absimilis imago apud V. C. Albertum Rubenium, in lapide magne-
GEMMA
 te, eamque Mercurio adscribendam monere videtur ip-
33.
 sa dictio ΘΝΡΘ, quæ prima est inscriptionis auersæ. Cicerò agens de Naturâ Deorum, & multiplici Mercurio: Lib. 3.
*Quintus, quem colunt Pheneatæ, qui & Argum dicitur in-
 teremisse, ob eamque causam Ægypto præfuisse, atque Ægyptijs
 leges & litteras tradidisse. Hunc Ægyptij THOYTH
 appellant, eodemque nomine anni primus mensis apud eos vo-
 catur. Sanchuniatho, vetustissimus Auctor, Iliacis tem-
 poribus vel antiquior, vel æqualis, cuiusque opera Phi-
 lo, non Hebræus ille, sed Byblius, ex Phœnicum idio-
 mate Græcam in linguam transtulit, cum operam in re-
 rum plurimarum studio posuisset, cumque Gentium omnium
 historiam iam usque à primâ uniuersi molitione nosse vehe-
 menter optaret, præcipuam quamdam in peruestigandis
 TAAVTI rebus diligentiam adhibuit; quòd satis intelligeret,
 omnium, qui lucem hanc aspexerant, eum litteras principem
 inuenisse, ac scribendorum Commentariorum auctorem fuisse:
 ab illo autem auspiciatus est, quem ab Ægyptijs Θώθ, ab Ale-
 xandrinis THOTH nominatum, Græci Εἰπυθῶ, hoc est MER-
 CVRIVM, reddidere.*

GEMMA

33.

Lib. 3.

Apud

Eusebiū

L. I. de

Præpar.

cap. 6.

Ger-

Lib. 1. de
Germa-
niâ anti-
quâ c. 9.

Germanos Theutones ab hoc nomine THOYTH, siue THEVTH, vniuersam appellationem deriuatiuam accepisse, multis probat Philippus Cluuerius, ostenditque eundem fuisse DEVM Germanorum TVISTONEM, Hispanorum & Gallorum TEVTATEM, cuius originatione discussâ porrò infert: *Communem omnium primum fuisse vniuersarum Gentium deum, quòd eius nomen non modò ad Ægyptios, & longissimè ab his distitos Celtas, sed ad Græcos quoque atque Latinos peruenerit. Nam Græci idem vocabulum suâ linguâ dixerunt ΘΕΟΣ, leui litterarum ΥΘ in ΟΣ mutatione; quod illi maximè norunt, quibus vera ac germana litteræ Θ vis satis cognita: unde etiam primum Θ Doræ ac Lacones mutarunt in Σ, pro ΘΕΟΣ dicentes ΣΕΟΣ. Sed ijdem Græci idem vocabulum ΘΕΥΘ, alijs Dialectis dixerunt ΖΕΥΣ, & ΔΕΥΣ. Vnde Latini etiam habuere suum vocabulum DEVS. Communis igitur hic, atque omnium primus cum fuerit vniuersorum mortalium Deus; nullus certè alius fuit, quàm quem sacrata nobis Mosis ostendunt monumenta, cali terræque, & omnium conditarum in ijs rerum Conditorum: quem sub tribus personis PATRIS, FILII ac SPIRITVS SANCTI, vnum verum aeternumque Deum agnoscimus, ac veneramur. Hæc ille. Nos eiusdem magni Dei summæ atque vnicæ maiestati nugas Basilidianas non componimus, sed ex instituto, vt victimas mactare pergitimus. Ac ne longiùs abeamus, ABRAXAS Ἀβραξας & in- scribitur in postico: ΓΙΓΑΝΤΟΦΚΤΑ, id est GIGANTVM FRACTOR. Si verum ex mendacijs quærimus, contrario planè sensu doctrinæ Basilidianæ, quâ homines isti (vt Astrologorum hodieque benè multi) confingebant sibi in naturæ, ac ipsius diuinitatis contemptum, artes falsas, spurias atque adulterinas, quarum ope & adminiculo confide-*

Sixtus ab
Hem-
minga
Præfat.
ad Astro-
logiam
resutatâ.

confidebant, ac iactabant se cognita habere arcana non solum inferioris & elementaris huius mundi, atque ipsos etiam inferos sollicitare; sed &, gigantum exemplo, cælum ipsum conscendere, cælestiumque omnium consiliorum, & diuinorum conscios & participes fieri.

Libet obiter vanitatem magicam hinc quoque coarguere, quoniam & eiusmodi leonum imagines, gemmæ insculptas, annuloque inclusas, mederi calculosis prodiderunt. Codex MS. de Sculpturis & Virtutibus lapidum, in quo referuntur figilla Cehel, è bibliothecâ Serenissimæ *Lib. 3.* CHRISTINÆ Reginae: *Si lapis inuentus fuerit habens in sculpturam LEONEM, & super eum LVNAM & STELLAS; fiat ANNVLVS non aeneus, opifice non loquente, dum predictus lapis recluditur in ipso. Qui enim hunc ANNVLVM gestauerit, PETRAM in renibus vel vesicâ non habebit, & nec dolorem lateris vel renis nullatenus sentiet.* Hoc ne credamus, ipsa promissi vanitas facit, vetat religio ne experiamur; quamquam alioqui proprio experimento iam satis edocti asperrimos cruciatus esse calculorum.

CAPVT VI.

TABVLA IX. X.

ABRAXAS *Harpocrates.*

GEMMA
35. cum
sequētib.

Lib. 4. de
Abstinēt.
L. 13. c.
17. & 18.

ASILIDIANOS sua omnia ad SOLEM retulisse, & Loti flos ostendit, in eorum portentosis amuletis satis frequens, cum Harpocrate insidente; leone etiam aliquando, & lacerto, SOLIS symbolis, quem Porphyrius tradit, à quibusdam LACERTVM, ab aliis LEONEM appellari. Plinius expendit naturam loti arboris: *Est eodem, inquit, nomine & herba, & in Aegypto caulis in palustrium genere. Recedentibus enim aquis Nili riguis, provenit similis fabae, caule folijsque densa congerie stipatis, brevioribus tantum gracilioribusque, cui fructus in capite papaveri similis incisuris, omni que alio modo, intus grana seu milium. Incole capita in aceruis putrefaciunt: mox separant lauando, & siccata tundunt, eo que pane utuntur. Mirum est, quod praeter haec traditur: SOLE occidente PAPAVERA ea comprimi, & integri folijs. Ad ortum autem aperiri, donec maturescant, flosque qui est candidus decidat. Tum de scapo ipso & radice loti: Hoc amplius in Euphrate tradunt, & scapum ipsum, & florem vesperam mergi usque in medias noctes, totumque abire in altum, ut ne demissa quidem manu possit inueniri. Verti deinde, paulatimque subrigi, & ad exortum SOLIS emergere extra aquam, ac florem patefacere, atque etiamnum exurgere, ut plane ab aqua absit altè.*

Lib. 4.

Theophrastus: *Qui Lotus vocatur, in planis parte maxima*

ma provenit, cum rura inundantur: huic natura caulis similis fabæ, & fructus eodem modo, verum minores gracilioresque. Nascitur fructus in capite, flos candidus, lilijs foliorum angustia proximus; fructus multi, ac promiscue densi exeunt. SOLE occidente se comprimunt, caputque integunt miram industriam, ad ortum aperiuntur, & super aquam asurgunt; idque facit dum caput perficiatur, floresque defluant. Miretur hoc, qui non observauerit quotidiano experimento, herbam Heliotropium abeuntem SOLEM intueri semper; omnibusque horis cum eo verti, vel nubilo obumbrante.

Plinius
l. 2. c. 41.

Digito labiis impresso insidet loto Harpocrates, de quo Plutarchus, Varro, & alij apud Angelum Politianum in Miscellaneis, quorum hinc ego sortem faciam ex vsura: Non imperfectum esse DEVM, inquit Plutarchus, aut INFANTEM, aut denique LEGVMEN aliquod existimandum, sed rudis imperfectique sermonis minimeque articulati Presidem quemdam potius, ac moderatorem. Ex quo etiam DIGITO LABRA COMPRIMIT, argumentum TACITVRNITATIS & SILENTII. Idem in Pythiæ oraculis, vidit Ægyptios principium ortus SOLIS exprimere PICTO PVERVLO, qui LOTO INSIDERET. Marcus autem Varro, libro de Linguâ Latinâ, ita scribit: Cælum & terra, hi dei iidem, qui Ægyptij Serapis & Isis, et si HARPOCRATES DIGITO significat ut TACEAS. De hoc etiam intelligendus Ouidius:

Cap. 83.

Sanctaque Bubastis, variisque coloribus Apis,

Lib. 9.

Metam.

Quique premit vocem, DIGITOQUE SILENTIA suadet.

Hunc igitur silentij deum ex Ægyptiis in sua sacra transfudit Basilides, & Pythagoricum silentium inducens, suos, ut est in communi proverbio, Harpocrates esse voluit, dum portentosas fingit fabulas, & arcanarum ineffabili-
liumque

Niceph.
l. 4. Hist.
Eccle-
siast. c. 2.
L. 1. c. 23

Tertul-
lian. ad-
uers. Va-
lentinian.
cap. 1.
Augu-
stin. l. de
Heresib.

liumque rerum scientiam, latentem earum sensum, & inuentionem in infinitum extendit; istaque silentio inuoluenta docet apud Irenæum; nec multos scire posse hæc, sed vnum à mille, & duo à myriadibus, sancta silentio magno, solâ taciturnitate cælestia. Sic & Priscillianistæ (qui ex Marcionis & Basilidis olim peste dogma conflatum sectabantur) docebant discipulos suos, ut iuramento interrogati & requisiti, nihil umquam reuelarent de illorum doctrinâ: & ad illius doctrinæ occultationem dicebant esse licitum periurium. Quapropter hæc semper in ore versabant sententiam:

Iura, periura, secretum prodere noli.

GEMMA
40.
Parte al-
tera tom.
2. Oedipi
Ægy-
ptiaci,
classe II.
cap. 6.

Pænultimi atque vltimi amuleti Harpocratici hanc declarationem adfert doctissimus Kircherus: *In primâ*, inquit, *facie HARPOCRATES loto insidens, flagellum sinistrâ tenet, dextrâ silentium indicit. Ad radicem loti LEO conspicitur currens cum hac inscriptione: ABRACÆ CICIPIM, id est ABRA- XAS OMNIA CIENS. Per LEONEM Momphta Nilotici incrementi Præsidem intelligunt, quod aptè per stellam SIOTHIS seu CANICULÆ capiti LEONIS impositam notant; ad ortum enim Canicule, SOLE in LEONEM intrante, fit inundatio Nili, Solari numine Harpocratico flagello omnem Beboniam vim adustiuam repellente. Nota hîc CICIPIM retrogrado ordine lectum MIPICIC, idem esse ac matrem Isidem, siue Lunam, quæ in hoc amuleto facile indigetatur, & Genius Nili & cooperatrix HARPOCRATIS solaris numinis. In posticâ verò parte amuleti hæc nomina inscripta tenet: APXEO IAO MEPMEN- NH, id est, PRINCIPIVM IAO OMNIS FECVNDITATIS.*

GEMMA
41.

Porrò in alio amuleto figura est HARPOCRATIS sine vllis litteris; in posticâ tamen parte habetur inscriptio Ægyptiaca, quæ idem est ac MAGNVS IAO.

Cete-

Ceterum fallitur Salmasius, ubi ait, Basilidianos *deum illum, quem vocarunt Sabaoth, iuuenis specie pinxisse, cacu-
mini herbe cuiusdam insidentem, cum flagello in sinistra manu,
& alterius digito ad os admoto.* Patet ex dictis hunc non
alium esse, quam Abraxam HARPOCRATEM loto in-
sidentem; neque quidquam ad rem facit inscriptio CA-
BAΩ, quæ etiam in aliis Abraxis reperitur cum imagine
Hecates, & soliti monstri capite galli. Quam verò formam
Gnostici esse prædicarent Σαβαώθ, quem IVDÆORVM
DEVM appellabant, docet Epiphanius hisce verbis: *Quod
ad SABAOTH pertinet, hunc ASINI quidam, alij PORCI fi-
guram constare censent. Ob idque Judæis, aiunt, suillis carnibus
interdixerat. Hunc esse cæli terræque conditorem, tum eorum,
qui consequuntur, cælestium orbium, Angelorumque suorum. Et
post pauca: Illud porro infelices illi ad fabulam adiunxerunt,
eidem SABAOTH capillos esse muliebres. Quod scilicet vocem
illam SABAOTH Principis alicuius esse nomen arbitrentur,
neque illud intelligant, ubicumque ita dicitur: Hæc dicit Do-
minus Deus SABAOTH, non cuiuspiam id esse proprium no-
men, sed prædicando potius Numini velut quoddam laudatio-
nis vocabulum adhiberi. Quippe Dominus SABAOTH, idem
Hebraicè quod EXERCITIVVM significat. Sed isti furore at-
que amentia perciti, ad Domini sui iniuriam eum, qui nusquam
est, inquirunt, & eum, qui est reipsa, vel semetipsos potius
perdiderunt.*

Eiusdem originis est apud Gentes יהוה צבאות Iehouah
Sabaoth, seu SABAZII IOVIS nomenclatura; cui qui ini-
riabantur, anguem, in quem mutatus Iuppiter, seu dra-
conem per sinum ducebant. Clemens Alexandrinus: *SEBASIORVM
utique mysteriorum symbolum est Deus si-
num pervadens.* Arnobius: *Ipsa nouissimè sacra, & ritus ini-*

Lib. de
Errorib.
profana
relig.

tiationis ipsius, quibus SABADIIS nomen est, testimonio esse poterunt Veritati, in quibus aureus coluber in sinum demittitur consecratis. Firmicus denique: SEBASIVM colentes IOVEM, anguem, cum initiantur, per sinum ducunt.

C A P V T V I I .

T A B V L A X I .

ABRAXAS Bromius Pater, Calix Marcostorum,
Horus, Isis.

GEMMA
42.

L. I. Sa-
turnal.

PRIMA huius tabulæ Gemmâ Bacchum repræsentari nullus dubito: in eâ siquidem vir coronâ radiatâ caput redimitus, demissâ veste, sinistram cum indice protendit ad litteram X, dextrâ calicem attollit, subiectâ etiam notâ ☉, quæ condemnationem, vt X absolutionem signat. Ac primùm quidem radiis coronatur; quòd Liber Pater, atque Apollo, vnus idemque sit. Vnde Macrobius: *Quæ de APOLLINE diximus, possunt etiam de LIBERO dicta existimari. Nam Aristoteles, qui Theologumina scripsit, APOLLINEM & LIBERVM PATREM, vnum eundemque DEVM esse, cum multis alijs argumentis asseuerat, tum etiam apud Ligyreos ait in Thraciâ esse adytum LIBERO consecratum, ex quo redduntur oracula. Sed in hoc adyto vaticinari plurimo mero sumpto, vti apud Clarium, aquâ potâ, effantur oracula. Apud Lacedæmonios etiam in sacris, quæ APOLLINI celebrant, Hyacinthia vocantes, hederâ coronantur BACCHICO RITV. Item Bæotij Parnasum montem APOLLINI consecratum esse memorantes, simul tamen in eodem & ORACVLVM*

DEL-

DELPHICVM, & SPELVNCAS BACCHICAS *uni Deo consecratas colunt.* Vnde & APOLLINI & LIBERO PATRI in eodem monte res diuina celebratur. Pergit deinde, & multis argumentis docet, etiam liquidioribus, SOLEM & LIBERVM PATREM eiusdem numinis habendum.

Indicem porrigit Bacchus versus notam absolutio-
nis X; quia, vt Seruius satis ridiculè, LIBERI PATRIS *In I. Georgic.*
sacra ad PURGATIONEM ANIMÆ pertinebant: & sic ho-
mines eius mysterijs PURGABANTVR, sicut vannis fru-
menta purgantur. Vnde LIBER, ab eo quòd LIBERET, dictus.

Primo aspectu referebam & alteram Gemmam cum *GEMMA*
auersâ in inscriptione ΙΑΩ, ad eiusdem Bacchi cantharum, *43.*
qui etiam in Bœotiorum nummis argenteis visitur. Nam,
vt Cornelius Labeo apud Macrobius: LIBER PATER *L. I. Sa-*
& SOL *idè* significatur. Et Epiphanius de Gnosticis: *Se,*
inquit, *unguento perfundunt, & lauant, & CONVIVIA*
celebrant, & EBRIETATI indulgent. Sed superpositi can-
tharo radij in modum fulminis, additaque hinc inde cor-
nua copix me admonuerunt calicis Marcossiorum, &
eius gratix scilicet, & rerum omnium abundantix, quam
ab illo spondebant, dum magicâ vanitate, etiam de-
mensâ sacrâ, suas ederent præstigias, & accumbentibus
illuderent; vt apud Plinium Anaxilaus, qui *Lib. 35.*
cap. 15.
sulphur can-
dens in calice nouo, prunâque subditâ, circumferens, exarde-
scientis repercussu pallorem dirum velut defunctorum offun-
debat conuiuiis. Irenæus & Epiphanius de Marco hæretico,
à quo Marcossiorum secta pullulauit: *Irenæus*
lib. 1. c. 8.
idemque
apud
Epiphan.
Hæresi 34.
præstigijs & artibus illudens, spectatores omnes ac fautores
suos in stuporem admirationemque conuertit: quod ipsum ad
hodiernam usque diem sectatores illius faciunt. POCVLA

VINO TEMPERATA, gratiarum actionem simulans, & solemnem precationis formulam longiorem adhibens, purpurea rubraque ut appareant, efficit; adeo ut supernam illam celestemque gratiam, ad eius inuocationem, suum in illa vasa sanguinem instillare putes, atque adstantium nemo sit, qui non liquorem hunc gustare vehementer appetat, quod eius animum diuina illa, quam Magus implorat, gratia uberrimè perfundat. Præterea mulieribus temperata illa VASA porrigens, coram se benedicere iubet. Tum aliud POCVLVM eo, cui benedictionem mulier impertijt, longè capacius proferens, & in id è minore illo transfundens, ita præfatur: Illa quæ est ante omnia inexcogitabilis & inenarrabilis gratia adimpleat tuum intus hominem, multiplicet in te agnitionem suam, insemnans granum sinapis in bonam terram. His dictis statim infelicem illam in furorem vertit, & præstigiarium se artificem comprobat. Repentè enim MAIUS illud POCVLVM, in quod MINVS defusum est, sic repletur, ut sese liquor superfundat. Hac & ijs similia pleraque faciens, compluribus illisit, & secum abduxit. Clemens Alexandrinus hanc perstringens hæreticorum licentiam promiscuam quidlibet in annulos inculpendi, monet à veris Christianis non rectè geri eiusmodi pocula Gemmis impressa: Neque enim, inquit, Idolorum sunt imprimende facies, quibus vel solis attendere prohibitum est. Sed nec ensis vel arcus ijs qui pacem persequuntur; nec POCVLA ijs, qui moderati sunt ac temperantes.

Lib. 3.
Pedag.
cap. 11.

GEMMA
44.
In Expositione
Mense
Istacæ.
L. 10. de
Histor.
animal.
c. 17. &
l. 16. c. 5.

HORVM etiam Basilidianum hîc damus cum barbarâ inscriptione ΙΑΩCΑΒΡΑΩ. Repræsentatur cum vpupâ, quod summè pius, inquit Pignorius, Osiridem parentem à Typhone interemptum cultus fuerit. Vpupas enim apud Ægyptios censerî scribit Ælianus, quod in parentes piæ sint. Idemque alibi tradit, vpupam Indorum Regi in deliciis esse,

esse, & recitat fabellam Brachmanibus familiarem, quæ pietatem in parentes commendat.

Vittis obuoluitur Horus, ut in cunis infans; quo statu deorum simulacra apud Ægyptios fingi scribit Heliodorus; quo habitu Isis sacerdotes usus fuisse testatur Apuleius ubi ait: *Antistites sacrorum proceres illi, qui candido linteamine cinctum pectorale ad usque vestigia strictim iniecti.* Lib. 3.
Lib. 11.
Metamorph.

Idem Horus, SOL etiam est cum aliis plerisque omnibus diis Basilidianis: nam apud Ægyptios, inquit Macrobius, APOLLO, qui est SOL, HORUS vocatur: ex quo HORÆ viginti quatuor, quibus dies noxque conficitur, nomen acceperunt, & quatuor tempora, quibus annuus orbis impletur, HORÆ vocantur. L. 1. Saturnal.

Ultima huius Tabulæ Gemma, pretiosissimum Serenissimi Archiducis LEOPOLDI GVILIELMI cimelium, Isis Apotheosin refert, & triumphum de repudiato Typhone. Iulius Firmicus: *In sacris suis addunt tragica & funesta calamitatis metuenda certamina. Incestum cum sorore adulteriumque aiunt commissum, & hoc facinus seueris mariti animaduersionibus vindicatum.* L. de Errorore profanar. relig. ISIS soror est, OSIRIS frater, TYPHON maritus. Is cum comperisset ISIDEM uxorem incestis fratris cupiditatibus esse corruptam, occidit OSIRIN, artuatimque laceravit, & per omnes fluminis ripas miseri corporis palpitantia membra proiecit. Isis repudiato TYPHONE, ut & fratrem sepeliret & coniugem, adhibuit sibi Nephtem sororem sociam, & ANUBIM venatorem, cui ideò CANINVM CAPVT impositum est, quia lacerati corporis partes artificio CANIS VESTIGANTIS inuenit. Eundem Osiridem Lactantius & Minutius Felix, Isis filium (ut infra in Abraxâ Anubide) Eusebius maritum, fratrem, & filium fuisse scribunt.

M

Vt

Vt ut sit, in imo Gemmæ Isis perditum Osiridem hūget, deque eo vestigando inquit consilium cum Cynocephalo sistrato. A tergo eiusdem Isis cribrum est, de quo Seruius: *Dicitur OSIRIDIS membra à TYPHONE dilaniata ISIS CRIBRO superposuisse.* Eam inter & Cynocephalum apparent caput angui abscissum, & funiculi partes compositæ in hunc modum ↗ Plutarchus de eiusmodi mysteriis ex fabulâ Osiridis, Isis, Hori & Typhonis: *Narrant, inquit, subinde compluribus ad HORVM transfuentibus, pellicem quoque TYPHONIS, nomine Thucridem, ad eum se contulisse, & ANGVEM, qui eum persequebatur, ab HORI hominibus fuisse occisum, ideoque adhuc FVNICVLVM in medium proijci, & conscindi.*

*In I.
Georgi-
cor.*

*Lib. de
Iside &
Osiride.*

*Lib. II.
Metam.*

In medio Gemmæ epulæ sunt in pompâ Isis celebrari solitæ, quas Apuleius vocat *Religionis ample SVAVES EPVLAS, & FACETA CONVIVIA.*

*Apuleius
ibid.*

A dextris accumbentium cista est, non illa *secretorum capax, & penitus celans operta magnificæ religionis*; sed inquam Osiris inclusus Typhonis infidiis, & abiectus in flumen. *Narrant siquidem metitum furtim TYPHONEM corpus OSIRIDIS, ad magnitudinem eius ARCAM apparasse elegantem exacteque ornatam, eamque in CONVIVIVM intulisse. Quam ubi conuiuæ cum voluptate atque admiratione spectassent, per iocum promisisse TYPHONEM se dono ARCAM huic daturum, qui inclusus quantitatem eius exæquaret. Cùm omnes periculum fecissent, neque cuiquam quadraret, OSIRIM in eam ingressum decubuisse. Ibi eos, qui intererant, accurrisse, & operculum ARCÆ iniecisse, & quâ clavis externè, quâ liquido plumbo immisso cùm obfirmassent, ad Nilum detulisse, ac in mare demisisse per Taxiticum ostium, ubi gustatus à LERIDOTO, siue SQVAMEO, PHAGRO, & OXVRYNCHO*

*Plutar-
chus lib.
de Iside,
& Osiride*

pisci-

piscibus, quos præ alijs execrantur Ægyptij. Vnde piscis visitur à sinistris eorundem accumbentium; atque etiam leo, reiectus ab Horo in inquisitione Osiridis: *Ferunt, inquit Plutarchus, OSIRIDEM HORO ab inferis præstò Ibid. adfuisse, eumque ad prælium instituisse, atque exercuisse; percunctatum etiam fuisse, quid pulcherrimum putaret. Cumque respondisset HORVS: Vlcisci patrem & matrem iniuriâ affectos; vlteriùs quæsiuisse, quodnam animal ad pugnam eunti censeret vtilius. Cùm EQVVM respondisset HORVS, miratum fuisse, & in dubium vocasse, quòd non LEONEM potiùs quàm EQVVM dixisset: respondisse HORVM, esse LEONEM vtilem indigenti auxilio, EQVVM autem facere ad instandum hosti, eumque interficiendum. His auditis delectatum OSIRIM fuisse, ut qui satis instructum ad pugnam HORVM sentiret. Meminit & Apuleius Cymbij ansati, vbi de Pompâ Ifidis, Lib. II. & vasculi in modum papillæ rotundati, de quo lacte libabant; Metam. quæ duo etiam in Gemmâ videre est.*

Sub mensâ aspis, tripus, & gallus. Ac de ASPIDE quidem idem Apuleius: *Insurgebat ASPIS, caput extollens arduum, ceruicibus latè tumescentibus. Per tripodem verò Suidas significari ait triplicem temporis præteriti, præsentis & futuri differentiam. Pulcherrimo symbolo ipsius Ifidis, quam Apuleius vocat Matrem siderum, Parentem temporum, Saculorum progeniem initialem. Gallum denique huic emblemati symbolico adhibitum fuisse reor, quòd hilares hæc cæremonias & festiua spectacula auspiciarentur ab ortu Solis, cui gallinaceus sacer. Iterùm Apuleius: Noctis atræ fugato nubilo SOL EXVRGIT aureus, & ecce discursu religioso, ac prorsus triumphali, turbula complent totas plateas.*

In summo Gemmæ sedet Isis velut consecrata, expansis brachiis, pedibus calcans Typhona, iamque

Auienus. Digna POLI CONSORS, & cura LATRANTIS ANVBIS. Accurrunt hinc inde equites duo, & luctu in lætitiã mutato, signa gestantes.

Lib. I. Postremum ad amuleti huius Isiaci vanitatem commendandam scribit Diodorus, ISIDEM plurimum inuentricem ad morbos medicamentorum, & medicinæ arti admodum contulisse; eamque IMMORTALITATE quoque potitam gaudere hominum cultu, inque eorum VALETUDINE præcipuè versari. Quin etiam in somnis opitulatur palàm eis, quos censuerit dignos, tum ostendens suum NVMEN, tum erga GENTES CVRANDAS munificentiam. Signa horum esse dicunt non Græcas fabellas, sed OPERA CERTA: omnis enim fermè orbis HANC DEAM colit propter manifestas eius MORBORVM CVRAS. Etenim in somnis illam dicunt non rectè Valentium MORBIS AVXILIA præbere; & qui eius monitis obtemperant, præter opinionem curari, etiam quorum Medici salutem desperarint. Visu quoque, aut aliã corporis parte debiles, eius dea numen implorantes, in pristinam valetudinem restituuntur. Quibus adiungit Pignorius nummum æreum Claudij Imperatoris, in quo Isis cum sistro & situlâ inscribitur: SALVS AVG. Tales miseris offucias obtrudebat diabolus.

*In Expositione
Mense
Isiacæ.*

C A P V T V I I I .

T A B V L A X I I . X I I I .

ABRAXAS Κυνοκέφαλος, Ἄνυβις, Ἐγμῶνυβις, siue
Mercurius: sacrum Mithriacum, Sole Arietem
permeare incipiente.

DE Mercurio scribit Lucianus, postea-
 quam Isidi in Ægyptum trananti præ-
 iuisset, ex adolescente *Κυνο κεφάλου* fa-
 ctum. Tradunt autem (Diodori verba
 sunt) *Osiridem* Ægypti Regem, regno con-
 stituto, rerumque omnium curâ Isidi uxori
 permisâ, tradidisse ei *MERCVRIVM*, cuius consilio, quo-
 niam prudentiâ videretur excellere inter amicos, vteretur.
 Idem postea: Deum, qui apud eos *ANVBIS* vocatur, *CA-*
PITE fingunt *CANINO*, significantes *CVSTODEM* corporis
Osiridis atque *Isidis* fuisse. Quidam asserunt, *Isidis* canes, quo
 tempore *Osiris* quaesitus est, & *feras* & *obuios* omnes amo-
 uentes, unâ *Osiridis* corpus inuestigasse. Ideoque in festis *Isi-*
dis præire canes pompam, veteri more antiquam erga canes
 gratiam ostentante. Eusebius de animalium apud Ægy-
 ptios consecratione: Sunt qui tertiam eiusmodi cultus causam
 proferant, utilitatem eam, quam ex hoc animantium genere
 perciperent, canes vsui cum ad venationem, tum ad custo-
 diam hominibus esse; quam ob causam deum illum, quem
ANVBIM nominant, *CANINO* esse *CAPITE*, et
 eum *Osiridis* & *Isidis* Prætorianum fuisse militem significant.
 Quamquam non desunt, qui velint *Isidem*, quo tempore *Osi-*
rin quaereret, præeuntes secum duxisse canes, qui *feras*, &
obuium:

In Dia-
logis Ma-
rinor.

L. 1. c. 2.

L. 2. c. 4.

Lib. 2. de
Præpar.
Euangel.
cap. 1.

obuium quemque summouerent. Seruius ad illa Virgilij:

Lib.8.
Æneid.

Lib.de
Iside &
Osiride.
Lib.1.
Saturnal.

Omnigenumq; DEVM MONSTRA, & LATRATOR ANVBIS:
Quia, inquit, capite CANINO fingitur, hunc volunt esse
MERCVRIVM, idè quia nihil est cane sagacius. Hinc Plu-
tarcho Ἀΰβη, & Ἐπιούρη, quamquam vnum ab altero
distinguat. Mercurium porrò eundem esse atque Apol-
linem siue Solem, vel hinc apparet, inquit Macrobius,
quòd apud multas gentes stella MERCVRII ad APOLLINIS
nomen refertur. Et quòd APOLLO Musis præsidet, MER-
CVRIVS sermonem, quòd est musarum munus, impertit.
Præter hæc quoque MERCVRIVM pro SOLE censerì multa
documenta sunt. Primùm, quòd simulacra MERCVRII pen-
natis alis adornantur; quæ res monstrat SOLIS velocitatem.
Nam quia mentis potentem MERCVRIVM credimus, appel-
latumque ita intelligimus ἄπο τῆ ἐπιούρη, & SOL mundi
mens est (summa autem est velocitas mentis, ut ait Home-
rus, ὠρεὶ πτερόν ἢ ἐὶ νόημα) idè pennis MERCVRIVS, quasi
ipsâ naturâ SOLIS ornatur. Hoc argumentum lucidiùs Ægy-
ptij absoluunt, ipsius SOLIS simulacra pennata fingentes, qui-
bus color apud illos non vnus est. Alterum enim ceruleâ spe-
cie, alterum clarâ fingunt. Ex his clarum Superum, & ceru-
leum Inferum vocant. Inferi autem nomen SOLI datur, cùm
inferiore hemispherio, id est hiemalibus signis, cursum suum
peragit: Superi, cùm partem Zodiaci ambit æstiuam. Eadem
circa MERCVRIVM sub aliâ fabulâ fictio est, cùm inter su-
peros & inferos deos administer ac nuntius existimatur.

Sed iam ad singula amuleta propiùs accedamus, cu-
iusmodi nonnulla, vtique in Gemmis, & mundo mulie-
bri, Cleopatram habuisse docet Prudentius, vbi canit:

Lib.2.
contra
Symmac.

Quasdam victa dedit CAPITIS Cleopatra CANINI
Effigies.

Pri-

Primum *et si Gnosticorum appareat*, inquit Kircherus, *Ægyptiacum tamen esse, litteræ Coptæ, quibus inter Hieroglyphica similes passim reperiuntur, clarè ostendunt: accedit, quòd Gnostici nihil non ab Ægyptijs desumpserint.* Duæ nimirum, notante Salmasio, præcipuè linguæ ad hæc *τελειματῶν* *vi-* GEMMA
46.
Prodro-
mi Copti
c. ultimo.
debantur quasi sacra & legitima, per quas aliqua efficacia im- Lib de
Annis
Clima
eteric.
primi crederetur consecrationibus earum sermone conceptis & scriptis, Ægyptiaca nempe & Assyria, siue Chaldaica, ut Iamblicus docet in Epistolâ ad Porphyrium. Rationem huius rei addit, quia sacrarum Gentium (quales Ægyptiaca & Assyria censitæ olim fuere) sacram quoque, & sacris conuenientem dialectum voluerunt. Placitus ergo dijs eorum sermo, & οὐγγυῖς, quia primæ eo sermone Gentes deorum appellationes & cultus hominibus prodiderunt.

Altera Gemma quantiuis pretij, Trochus est è Calce- GEMMA
47.
donio, cum imagine Cynocephali Isiaci. Forma est hexagona, angulis in cuspidem desinentibus, quâ crystallos ab ortu, & ipsâ naturâ perpetuò oriri, nec vniquam aliter, multis docet Andreas Cæsalpinus libro de Metallicis; ostenditque flecti in cuspidem latera deficiente materiâ; quæ cum purior quoque sit, & magis constringitur, & clarior apparet. Omnino, ut in hac Gemmâ, quam ob oculos habuisse videri possit Plinius, vbi de adamante Indico: *Quadam, inquit, CRYSTALLI cogna-* L. 37. c. 4
tione, colore translucido non differt, & laterum SEXANGV-
LO LÆVORE TVRBINATVS in MVCRONEM. Hinc & Solino *Crystallus SEXANGVLATA.* Iam verò apud Poëtas erebra mentio rhombi seu turbinis, qui in sacris magicis volebatur à veneficis. Horatius in Canidiam:

*Iamiam efficaci do manus scientiæ
Supplex, & oro regna per Proserpinæ,*

Per

*Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atque libros carminum, Valentium
Refixa cælo deuocare sidera,
Canidia, parce VOCIBVS tandem SACRIS,
Citumque retrò solue, solue TVRBINEM.*

Lib. 9.

Et Martialis:

Epigr. 30

*Quæ nunc THESSALICO Lunam deducere RHOMBO,
Quæ sciet hos illos vendere lena toros?*

Rhombum eiusmodi etiam TROCHVM appellari ait Interpretes Theocriti. Sed hanc gemmam lusoriam fuisse, & ad iactum aleæ digitis circumactam, facit vt existimem imago vni laterum impressa, quæ Cynocephalum Isidis exhibet, subscriptis characteribus, humi insidentem, opem extremam implorantis habitu, aperto ad planctum pectore, velato capite, vt in luctu, de quo Minucius Felix in Octauio: *Isis perditum filium cum CYNOCEPHALO SVO, & caluis sacerdotibus luget, plangit, inquit: & Isiaci miseri cedunt pectora, & dolorem infelicissimæ matris imitantur: mox inuento paruulo gaudet Isis, exultant sacerdotes, CYNOCEPHALVS inuentor gloriatur, nec desinunt annis omnibus vel perdere quod inueniunt, vel inuenire quod perdunt. Nonne ridiculum est vel lugere quod colas, vel colere quod lugeas?* Lactantius: *Isidis Ægyptia sacra sunt, quatenus filium paruulum vel perdiderit, vel inuenerit. Nam primò sacerdotes eius deglabrato corpore sua pectora tundunt; lamentantur, sicut ipsa, cum perdidit, fecerat. Deinde puer producit quasi inuentus, & in letitiam luctus ille mutatur. Hoc idem ferè accidit in aleæ ludo, qui etiam in facris, præsertim Ægyptiacis, vsurpabatur; vt nimirum dum illa iacitur, vel lugere cogaris quòd perdideris, vel habito Cynocephalo, seu quæsito vultu tali, cum eo exultare,*
de

de lucro tibi gratulari, in eos denique plausus & voces erumpere,

— *populus quas clamat, Osiri*

Inuen.

Inuento, felici sagacitate Cynocephali. Plautus: Pueri

Satyr. 8.

PLAUDITE, & mihi OB IACTVM cantharo mulsum date.

Aëtii 5.

Apud Romanos nonnumquam, talis iactatis, ut quisque

Afinaria

CANEM aut senionem miserat, in singulos talos singulum

Sc. 2.

denarium conferebat; quos tollebat uniuersos, qui Venerem

Suetonius in

iecerat. Hinc damnosi CANES Ouidio, itidemque Propertio,

August.

cui & Veneris talus secundus:

Lib. 2. de

Artic.

Me quoque per TALOS Venerem quærente SECVNDOS,

Lib. 4.

Semper DAMNOSI subsiliere CANES.

Artic.

Lib. 4.

Eleg. 9.

Contrà ac Ægyptiis accidit, apud quos Cynocephali

vultus fortunatissimus. Et verò de tali exercitatione in

ipsis sacris Pausanias: Quà ad mare descenditur, amnis est

Lib. 7. in

Buraicus nomine. In proximâ speluncâ non utique magnum

Achaicis

Herculis signum, Buraico & ipsi cognomen: Oraculi SORTES

capiuntur ex tabulâ per TALOS. Qui consultum venere,

precatatione ad signum peractâ, votisque muncupatis, TALOS

ex eâ, quæ in promptu est, copiâ iaciunt quatuor super men-

sam. Inscripti sunt certis notis TALI singuli: earum illi no-

tarum interpretationem in tabulâ, similitudinem secuti, requi-

runt. Apuleius de Pompâ Ifidis: Gaudio delibuti populares,

Lib. 7. in

Achaicis

Lib. 11.

Metam.

TALOS, verbenas, corollas ferentes, exosculatis vestigijs dea,

quæ gradibus hærebat argento formata, ad suos descendunt

lares. Clemens Alexandrinus de vsu arcano & sacro non

tantùm tali, sed etiam trochi, rhombi ac turbinis, vbi

de mysteriis Bacchi apud Eusebium: Non inutile fuerit

Lib. 2. de

Prepar.

Euang.

cap. 3.

ARCANI SACRI symbola, inutilia licet, hoc loco subiicere,

ut omnium iudicio sensibusque damnentur. Sunt hæc: Ασεά-

γαλ, Σφαίρα, Στερόβιλλ, Μήλα, Ρόμβος, Εσσηρον, Πόνος.

N

TALVS,

TALVS, *pila*, TROCHVS, *poma*, TVRBO, *speculum*, *vellus*.
 Idem suprâ: *Fam verò & Ægyptiorum penetralia, & manium apud Hetruscos vaticinationes in tenebris iaceant: vesana profectò illæ sunt infidelium hominum fallendi artes, & comparatæ ad puram putamque fraudem, quasi ALEÆ & SORTIS officina. Acutè, vt solet, Firmicus: O miser homo, INVENISSE te nescio quid gaudes, cum animam tuam ex ISTIS SACRIS per annos singulos perdas. Nihil illic inuenis nisi SIMVLACRVM quod ipse posuisti, nisi quòd iterum aut queras, aut lugeas. Quere potius spem salutis, quere exordium lucis, quere quod te summo Deo aut commendet, aut reddat. Et cum veram viam salutis inueneris, GAVDE, & tunc erectâ sermonis libertate PROCLAMA: Εὐφράμεν, σωχάεσμεν, cum ab his calamitatibus post pœnitentiam tuam summi Dei fueris indulgentiâ liberatus.*

*Lib. de
Error.
Profan.
religion.*

GEMMA
48.

In tertio huius tabulæ amuleto sedet Anubis, quem adorat homo nudus & prostratus, interposito fulmine trifulco, & supposito cancro. De hoc portentoso simulacro eiusque cultu Iuuenalis:

Satyr. 15

Oppida tota CANEM venerantur.

*L. I. Car-
minum.*

Et Sedulius:

Quis furor est? que tanta animos dementia ludit?

Vt volucrem, turpemque bouem, tortumque draconem,

*Semihominemque CANEM SUPPLEX HOMO PRONVS
ADORET?*

*Hæres. 26
Parte al-
terâ tom.
2. Oedipi
Ægy-
ptiaci,
classe II.
cap. 6.*

Certè Gnostici Basilidiani nudi, vt Gemma exhibet, ac manibus pollutione suâ contaminatis orabant. Epiphanius: *Cum insaniam in seipsis conceperint, imbutis manibus turpitudinis suæ surgunt, & manus suas inquinatas habentes, NVDI TOTO CORPORE PRECANTVR.* Kircherus scribit, esse *Talisma astrologicum, SOLÈ in CANCRO constituto inci-*

sum

sum horâ IOVIS, quo subtilitatem intellectus & honores gestantes, illud se impetrare à MERCURIO & IOVE putabant.

De sequenti Gemmâ, quæ est prima tabulæ XIII. idem GEMMA
Kircherus: *Talisma, seu camæa est ANVBIDIS, dextrâ baculum* 50.
κείουορρον, sinistrâ ensem portans, & MERCURIO dedicatum est, quo & secunditatem & malorum profligationem sibi spondebant.

Amuleti 51. schema eidem Kirchero OSIRIS est GEMMA
κείουορρον, calathum in capite portans, manu dextrâ baculum 51.
cucucomorphyum cum lituo & gnomone, sinistrâ crucem ansatam in formam bifurcatam gestans, & notat SOLARE numen per ACCIPITRINVM caput significatum. Sed huic viri doctissimi interpretationi repugnat *ωτϕια*, quæ & sub- GEMMA
iectâ non multum absimili Gemmâ Rubenianâ confir- 53.
matur.

Anubim item videre est ringentem, reticulatâ ad pe- GEMMA
ctus veste, cetera sindone tectum, & cum situlâ, quæ in 52.
sacris Isidis gestabatur. Lucianus in Deorum Concilio:
Hæc omnia adhuc mediocria, & aliquo modo ferenda sunt: ceterum tu, ô CANINO RICTV hyans Ægyptie, qui SYNDONE amictus es, quisnam esse gloriaris, ô optime, aut quomodo DEVS esse contendis LATRANDO? Idem in deâ Syriâ:
VAS vnusquisq; aquâ repletum PORTAT, idq; cerâ obsignatur.

De penultimo Cynocephalo, Fortunius Licetus: GEMMA
Etò qui pingitur in schemate CYNOCEPHALVS, dextrâ manu 54.
caduceum, sinistrâ gerens palmæ ramum viridem, ANVBIS Lib. de
est, Ægyptiorum Rex, ob rectè gubernatam Rempublicam Gemmis
à subditis inter deos relatus, & eâ formâ cultus MERCVRIVS. Annularib. c. 106
Sed malè edita fuerit Gemma, in cuius archetypo haud dubiè læuâ caduceum, dextrâ palmam gesserit Mercurius, & qualis apud Apuleium: *Attollit CANIS* Lib. II.

cervices arduas ANVBIS, LÆVA CADUCEVM ferens, DEXTRA PALMAM virentem quatiens. Macrobius de caduceo eiusdem Mercurij: In Mercurio, inquit, SOLEM COLI etiam ex CADUCEO claret, quòd Ægyptij in specie draconum maris & feminae coniunctorum figurauerint Mercurio consecrandum. Hi dracones parte mediâ voluminis sui inuicem in nodum, quem vocant Herculis, obligantur, primæque partes eorum reflexæ in circulum, pressis osculis ambitum circuli iungunt; & postmodum caudæ reuocantur ad capulum caducei, ornaturque alijs ex eadem capuli parte nascentibus. Argumentam caducei ad genituram quoque hominum, quæ Genesîs appellatur, Ægyptij protendunt, deos præstites homini nascenti quatuor adesse memorantes, δαίμονα, τὸ χλω, ἔρως, ἀνάγκη. Et duos priores SOLEM & LVNAM intelligi volunt, quòd SOL auctor spiritus caloris ac luminis, humanæ vitæ genitor & custos est; & idèò nascentis Dæmon, id est Deus creditur. LVNA τὸ χλω, quia corporum præsul est, quæ fortuitorum varietate iactantur. Amor osculo signatur, Necessitas nodo.

GEMMA 55. Gemmam vltimam retulit etiam Kircherus ex Pignorio, atque ita interpretatus est: Figura humana, duobus capitibus CANINIS, palmam in manu dextrâ tenens, stellis circumdata, infra quam veluti homo è tumulo surgens conspicitur. Quo quidem nihil aliud indigetatur, nisi ANVBIS, seu MERCVRIVS, teste Plutarcho, vtriusque horizontis, inferi & superi, custos; ac proinde DVOBVS capitibus CANINIS pingitur. Hic idem animarum ex inferis reductor à Diodoro describitur; hinc palmam victoriæ symbolum gestat, & flammam, quæ indicatur animas à pœnis persolutis apud inferos, singulas spheris & stellis mox inuehendas. Additque huic amuleto simile esse illud, quod nos numero 49. exhibemus, in quo Mercurius Κωρόμορρ & biceps, cum duabus figuris

GEMMA 49.

figuris supra canales binos vasis Nilotici. Sed non animadvertit vir alioqui perspicacissimus, figuræ humanæ, quam dicit esse duobus capitibus caninis, alterum caput humanum esse, alterum dumtaxat caninum ab huius ceruicibus prodiens. Prætereà nihil adfert de cultro, seu gladiolo, qui velut obijcitur gutturi surgentis è tumulo. Quocircà si mihi liceat scripsisse quæ in mentem veniunt, non dissimulabo existimare me, hanc gemmam nihil aliud esse, quàm imaginem quamdam sacri Mithriaci, & Solis Arietem permeare incipientis; vnde & illi à fronte cornua nascentia. Nam in Mercurio Solem coli, imò Mercurium eundem esse atque Apollinem, iam ex Macrobio docuimus; nec flammam, sed aspergillum, quale in nummis inter insignia Pontificatus, gestare videtur mithras. Et Tertullianus, Lampridius, Suidas, alijque memorant, intinctos aquâ Mithræ initiandos: mimicum etiam referunt eorundem martyrium, redemptionem coronæ sub gladio, eandem coronam oblatam ac reiectam interposito item gladio. Quæ omnia tam appositè, tam accommodatè refert & hæc Gemma, vt magni intersit eam intueri attentius; cum nihil ad maiorem lucem illis scriptoribus faciendam adferri possit, nisi quis morosior coronam pro palmâ desideret, perinde ac si vtrumque non soleret vsurpari pro symbolo victoriæ, quam Mithras expectare iubebat ficto illo martyrio milites suos initiatos. Iulianus Imperator de Sole, cum in Arietem intrat, animas sursum euehente, vt in Gemmâ; dequæ illius eiusmodi arcanis sacris: *Quòd, inquit, à terrâ* Orat. 5. *SOL trahat omnia, quòd ea velut fomento quodam & admirabili calore suscitetur ac vegetet, cum, vt opinor, ad exquisitam subtilitatem segregando excernendoque corpora producit;*

tum quòd ea, quæ deorsum vergunt, attollat ac subleuet, ex ijs occultarum illius virium argumenta capere licet. Nam qui corporeo calore talia in corporibus efficit, nonne per arcanam, corporisq̃ue prorsus expertem, ac diuinam sinceramq̃ue radijs illius insidentem naturam, multò magis ad se FELICES ANIMAS attrahet & extollet? Quocircà cùm ex ijs, quæ dicta sunt hætenus, constet, lumen istud dijs immortalibus, ijsq̃ue qui ATTOLLERE sese cupiunt, esse cognatum; idem verò hoc in mundo nostro crescere tum soleat, & dies esse nocte longior, quando ARIETEM permeare SOL rex incipit: unà illud ostendimus, eiusdem Dei radios vim quamdam habere SVBVEHENDI, non manifestâ solùm efficacitate, sed etiam occultâ: quâ quidem INNUMERABILES ANIMÆ IN SVBLIME PROVECTÆ sunt, splendidissimum è sensibus, SOLIQUE maximè similem secutæ. Iam verò si arcana illa & mystica persequi velim, quæ circa septem radijs insignem deum Chaldaeus celebravit, ut per illum ANIMAS IN SVBLIME prouebat, obscura quadam eloquar, & in vulgus ignota maximè; tamen si beatis illis hominibus, qui Theurgicis sacris operantur, probè sint cognita. Ideò hæc in præsentis silentio præteribo. Tertullianus de aquæ intinctione, & ficto martyrio in eiusmodi sacris: TINGIT & ipse [diabolus] quosdam utique credentes & fideles suos; expiationes delictorum DE LAVACRO repromittit, & sic INITIAT MITHRÆ, signat illic in frontibus MILITES SVOS, celebrat & panis oblationem, & IMAGINEM RESVRRECTIONIS inducit, & SVB GLADIO redimit CORONAM. Idem alibi de Mithræ milite: Cùm initiatur in spelæo, in castris nempe tenebrarum, coronam INTERPOSITO GLADIO sibi oblatam quasi mimum martyrij, dehinc capiti suo accommodatam, monetur obuiâ manu capite depellere.

*Lib. de
Prescrip-
tionib.*

*Lib. de
Coronâ
Militis*

Ritu haud abſimili, quamquam magis ſerio, apud Liuium: *Admouebatur altaribus MILES, magis ut VICTIMA quam ut ſacri particeps; adigebaturque iureiurando, quæ viſa auditaque eo in loco eſſent non enuntiatum.* Dein iurare cogebatur (*circumſtantibus centurionibus STRICTIS GLADIIS*) diro quodam carmine, in execrationem capitis familiaeque composito, ni iſſet in prælium quò Imperator duxiſſet; & ſi hi, aut ipſe ex acie fugiſſet, aut ſi quem fugientem vidiſſet, non extemplò occidiſſet. Et apud Ammianum Marcellinum: *Iuſſi vniuerſi in eius [Iuliani Cæſaris] iurare nomen, GLADIIS CERVICIBVS SVIS admotis, ſub execrationibus diris, verbis iurauere conceptis.* Hinc colligit Io. Iacobus Chiſletius parens meus, multiſque exemplis oſtendit, morem fluxiſſe, quo hodieque gladius ceruici admouetur tyronis, honore Militiæ initiandi, quod vulgò appellant *La Collée*. Vnde & in Hispaniâ perduellionis reos, vt militaribus inſignibus indignos & exautoratos, retrò, & à ceruicibus capite minuunt; alios facinorofos iugulant aduerſo ictu, ac minùs infami, quod vocant *De-gollar*.

Lib. 10.

Lib. 21.

Lumine
13. Præ-
rogat. ad
Vindicias
Hiſpani-
cas.

CAPVT IX.

TABVLA XIV.

ABRAXAS *Hecate*, Κερκοπίδης, *Serpentarius*.

Lib. de
Errore
profanar.
relig.

ABVERVNT & sua Hecateia carmina Basilidiani, quibus deam placarent tricipitem, triuiam, triformem, ac mero demonis figmento diuinos honores habitum irent, Magis ipsis deteriores. Iulius Firmicus: *Mulierem TRIFORMI VULTU constituunt, MONSTROSIS eam SERPENTIBVS illigantes. Quod ideò faciunt, ne ab auctore suo diabolo aliquà ratione dissentiant; sed vt dea sua SERPENTIBVS polluta, maculosis diaboli insignibus adornetur.* Prudentius contra Symmachum:

*Si verum quæris, TRIVIÆ sub nomine demon
Tartareus colitur.*

Idyl. 2. Theocriti Scholiastes: *Ἐνάτη καλεῖται δαδῆκος, ἔφωσφόρος.*
HECATE dicitur TÆDIFERA, & LVCIFERA. Apud Eu-

Lib. 5. de sebiium:

Præpar.
cap. 14.

*Tetra sit forma HECATES,
LAMPAS in manu ardeat.
Et potens vis demonum,
Plurimus FLAGRI sonor.*

Vipereum flagrum appellat Prudentius:

—putatur

Agmina VIPEREO superis inducere FLAGRO.

Lib. 3. de
Præpar.
cap. 11.

De calatho, quem fert supernè, Porphyrius apud eundem Eusebium: *Eamdem [Lunam] rursus HECATEN nominant,*

minant, ob formam, quam in eâ cernimus, varietatem, cui
 vis etiam diuersa respondeat. Itaque sic ea vis triplici formâ
 figurâque distinguitur, vt nouilunium quidem albâ veste, au-
 reis sandalijs, FACIBVSQVE SVCCENSIS representet: CA-
 LATHVS autem is, quem ipsa gestat, vbi altiore in locum
 subuecta iam est, frugum maturitatis, quam ijs circa LVMI-
 NIS incrementum alendis efficit: æreus denique sandaliorum
 color, plenilunij symbolum habeatur. Tædas, lampades, flagra
 etiam viperea, & calathos exhibent allatæ Gemmæ Basi-
 lidianæ, quarum prima extat apud Pignorium, in cuius

GEMMA
56.

postico Sigalion insidens loto, cum solitâ Basilidianorum
 inscriptione ΙΑΩ CABA Ω; altera apud Philippum Chi-
 fletium Abbatem: vt inde comperta habeamus hære-
 ticorum eiusmodi cum Magis commercia, quæ perstrinxit

GEMMA
57.

Tertullianus. Nam & eandem Triuiam in numismate
 æreo, alterâ parte solito monstro Abraxæ insignito, vi-
 dit Macarius; & multis manibus horrificam cerni in ve-
 teri item numismate æreo penes Ioannem Baptistam Al-
 tinum, testatur Rigaltius. Planè ad præscriptum ipsius

Lib. de
Animâ
cap. 57.

Hecates, quæ de suâ imagine, non lapide tantum, sed &
 ebore, auro argentoque effingendâ, ita canit apud Eusebiû:

In Notis
ad Mi-
nutium.

*Cui non mortali iucundus in ÆRE character,
 ARGENTOVE nitens, aut FVLVO impressus in AVRO?
 Cui non chara homini, quæ calitus ipsa gubernans
 Diuersas hominum soleam connectere sortes?*

Lib. 5. d. 3
Prepar.
cap. 5.

Quibus, addit Eusebius, ostendunt demones, non ipsos modò
 CHARACTERES placere sibi, verum etiam sese ijs circum-
 scribi, ac veluti sacro domicilio contineri. Sunt hi caracte-
 res & amuleta sententiæ subinde nullâ vi dotata, vel
 temerè vt plurimum sculptæ litteræ, quales Ephesiæ, quas
 scripsit Anaxilas apud Athenæum, quemdam in confu-

Ioannes
Heur-
nus lib. 3
Methodi
ad Pra-
xim, c. 27

tis

tis scutarijs, id est minutis coriis, habuisse, felicitatem promittentes. De similibus Auctor libri de Sigillis lapidum; quem ineptè Camillus Leonardus tribuit Salomoni: *Caput & collum sculptum in viridi iaspide si inueneris, liga in annulo argenteo vel aereo, feras illud, & nullo modo peribis: & in annulo scribe istas litteras, B. B. P. P. N. E. N. A. & saluabitur corpus tuum ab omni infirmitate, & maximè à febre vel hydropisi; & ad capiendum aues dat magnam gratiam. Et eris rationabilis, & amabilis in omnibus rebus.*

L. 10. c. 1. *In prælijs ac placidis summus eris. Alexander Trallianus de medicamentis, quæ alligari solent aduersus dolores colicos: Annulum ferreum accipito, ac circulum ipsius octangulum efficito, atque ita in octangulum inscribito: Θεῦ γε, Θεῦ γε, ἦς χολῆς, ἢ κοπέδαλ & ἔλτρη. hoc est, Fuge, fuge, heu bilis, alauda querebat. Subiectam autem figuram in annuli caput scribito . Huius magnam habui experientiam, ac absurdum putavi tantum medicamentum, naturali vi colico aduersum, non vobis tradere. Paretur autem præfiguratus annulus decimo septimo, aut vigesimo primo die Lunæ. Ad eundem morbum Marcellus: Scribere debes in laminâ aureâ de graphio aureo infra scriptos characteres Lunâ primâ vigesimâ, & laminam ipsam mittere intra tubulum aureum, & desuper operire, vel inuoluere tubulum ipsum pelle caprinâ; & caprinâ corrigiâ ligare in pede dextro, si dextra pars corporis colo laborabit, aut in sinistra, si ibi causa fuerit; habere debet. Hi sunt characteres scribendi in aureâ laminâ:*

L ★ M ⊖ R I A.

L ★ M ⊖ R I A.

L ★ M ⊖ R I A.

Ioannes

Heur-

nus lib. 3.

Methodi

ad Pra-

xim, c. 27

Mera dæmonomagia, quæ à verbis aut characteribus nullam potentiam fortiri potest. Est enim gentis à Deo auer-

ſæ:

ſæ ſuperſtitio, quam explodens Eusebius: *Quid tandem, Lib. 5. de*
 inquit, *homines ad aliquem huius vitæ fructum ex maleficis Prepar-*
preſtigijs auferre poſſunt? quidnam Deo gratum habeat ve-
cap. 34.
cors & ſtolida inanium ſimulacrorum ſuperſtitio? Cuiusnam
porrò diuina poteſtatis imagines cenſeri debeant, effigies hoc ge-
nerè configurationis expreſſæ? An non colendæ Philoſophiæ po-
tiùs, quàm Magicarum & prohibitarum artium ſtudia conſe-
ſtandi aũctores illos atque hortatores eſſe oportuit? cùm præ-
fertim vitæ ratio ex virtutis ac philoſophiæ præceptis institu-
ta ad benè beatèque viuendum ſatis eſſe poſſit.

Simium quoque adorarunt Veteres illi veræ religionis
 ignoratione occæcati, caudatumque illum, quem adeò
 Cercopithecum appellabant. Lucianus in Deorum Con-
 cilio: *Pudet me ciconias percenſere, & SIMIAS, & hircos,*
atque his longè abſurdiora, quæ nescio quo modo ex Ægypto vs-
que in cælum aſcenderunt. Idem de Sacrificiis: Si in Ægy-
ptum proficiſcaris, ibi demum, ibi videbis permulta religioſa
planèque cælo digna: puta Iouem arietino vultu; Mercurium
verò illum optimum facie caninâ; Panem verò totum hircum.
Ad hæc alium Ibim, alium Crocodilum, alium etiam SIMIAM.
 Hinc Iuuenalis:

Quis nescit, Voluſi Bithynice, qualia demens
Ægyptus portenta colat? Crocodilon adorat
Pars hæc, illa pauet ſaturam ſerpentibus Ibim.
Effigies ſacri nitent aurea CERCOPITHECI,
Dimidio magice reſonant ubi Memnone chordæ,
Atque vetus Thebe centum iacet obruta portis.

Saty. 15

Et apud Prudentium Romanus martyr:

Venerem precaris? comprecare & SIMIAM.
 Horapollo de Cynocephalo Cercopitheco cum ſcirpeo
 ſtylo, cuiuſmodi apparet in Gemmâ, additâ inſcriptione

Peri Ste-
 phan.
 Hym. 10.
 GEMMA

L. I. Hic- IAΩ: Litteras, inquit, Ægyptij demonstrantes, CYNOCEPHA-
 rogl. c. 14 LVM pingunt, quia est cognatio quedam, & genus CYNOCE-
 PHALORVM; qui litteras norunt. Quapropter vbi primum
 in sacram adem ductus fuerit CYNOCEPHALVS, tabellam ei
 sacerdos apponit unā cum SCIRPEO STYLO, ac atramento:
 nimirum ut periculum faciat, sitne ex eo CEPHALORVM
 genere, qui litteras norunt. Tum de miro cum Lunā eius-
 dem CYNOCEPHALI consensu: Lunam demonstrantes CY-
 NOCEPHALVM pingunt: propterea quod animal hoc consen-
 sum quemdam cum dea congressu, ex quo & affici solet, ha-
 bet. Vbi enim aliquanto tempore LVNA cum SOLE congre-
 diens, expers luminis opacāque permanet, tum mas quidem
 CYNOCEPHALVS nec quōquam intuetur, nec vescitur: sed
 demisso in terram vultu indignabundus, velut LVNÆ rap-
 tum deplorans, tristatur. Femina verò nusquam oculos con-
 torquet, eademque cum mare patitur. LVNAM autem ORIEN-
 TEM indicare volentes, rursus CYNOCEPHALVM hoc ha-
 bitu pingunt STANTEM, MANVSQVE IN CÆLVM TOL-
 LENTEM. Hac autem figurā ad LVNÆ ORTVM demonstran-
 dum, depingunt CYNOCEPHALVM, quod hoc habitu vi-
 deatur CYNOCEPHALVS dea congratulari, quod ambo, SOL
 inquam & LVNA, luminis participes sint. Hæc ille, non
 ambiguae profectò significationis ad alteram Gemmam
 explicandam, in quā & Harpocrates loto infidens, &
 vpupa, cristā plicatili visenda, Alberto Magno, & Euaci,
 Auis totā præstigiōsa atque auguralis.

GEMMA

60.

Lib. 3. de
 Lapi-
 bus &
 Gemmis.

Tertia Serpentarium refert, de quo Camillus Leonar-
 dus: Est, inquit, SERPENTARIVS, hominis figura, habentis
 serpentem cinctum, tenentis in dextrā caput, & in sinistrā
 caudam. Est in signo Scorpionis, & in Septentrione; naturam
 habet Saturni ac Martis. Virtus eius, si in lapide sculptus est,
 valere

valere contra venena, venenosorum animantium morsus curare: & si lotura eius bibatur, facit venenum euomere sine aliqua læsione. Nugæ. Ad Ophitas venio, nec rumpet serpens iter institutum, quamquam occursum eius valdè omnino sum Veteres credidere.

C A P V T X.

T A B V L A X V. X V I. X V I I.

ABRAXAS ΟΦΙΟΜΟΡΦΟ.

OPHITÆ, inquit Epiphanius, à Nicolao Hæresi³⁷ & Gnosticis, ac prioribus alijs scētis effloruerunt; quos OPHITAS, hoc est ANGVINEOS, ab ANGVE illō, quem celebrant, appellare solent. Sed horrenda sanè sunt, quæ homines isti, vt ita dicam, eruētant, ex illo esu, velut tetro quodam odore referti. SERPENTEM quippe NOVI cuiusdam instar NUMINIS venerantur. CHRISTVM se illorum esse SERPENS prædicat; vel minimè ipse quidem; neque enim loqui potest: sed qui talem istorum mentibus cogitationem iniecit diabolus. Ecquis verò statim ac SERPENTEM viderit, non hostem animaduertat, ac fugiat? Hanc enim ob causam Dominus SERPENTEM inter, hominumque genus hostiles inimicitias immisit, quòd omnino diabolus bestia genus istud velut instrumentum adhibuisset, hominemque intra paradisi septa decepisset; vt qui externi SERPENTIS hostilem speciem conspicati fuerint, ab eius insidijs caneant, ac vel ipsum, vt ita dicam, conspectum illius exhorrescant. OPHITÆ verò huic scientiam omnem tribuunt, itaque profitentur,

SERPENTEM hominibus scientiæ omnis auctorem existisse :
 indeque FABVLAS MERAS, quas pro MYSTERIIS habent,
 commenti sunt ; cum nihil aliud præter mimorum ludicra ridi-
 cula prorsus & inania sint. Tertullianus de iisdem : Qui
 OPHITÆ nuncupantur, SERPENTEM magnificent in tan-
 tum, ut illum etiam ipsi CHRISTO præferant : ipse
 enim, inquirunt, scientiæ nobis boni & mali originem de-
 dit. Huius animaduertens potentiam & maiestatem Moy-
 ses, inquirunt, ÆREVM posuit SERPENTEM, & qui-
 cumque ipsum aspexerunt, sanitatem consecuti sunt. Ipse,
 aiunt prætereà, CHRISTVS in Euangelio suo imitatur SER-
 PENTIS ipsius sacram potestatem, dicendo : Et sicut Moyses
 exaltauit SERPENTEM in deserto, ita exaltari oportet Fi-
 lium hominis.

Lib de
 Præscri-
 ptionib.
 cap. 47.

Lib. I. de
 Præpar.
 Euangel.
 cap. 9.

Diuinitatis aliquâ portione respersos angues sensit &
 ille Taautus, litterarum inuentor, & scribendorum com-
 mentariorum auctor, de quo Sanchuniatho apud Eufe-
 bium : DRACONIS & SERPENTIVM naturæ DIVINI-
 TATEM aliquam tribuebat, quam opinionem Phœnices &
 Ægyptij posteà comprobarunt. Enimuerò genus hoc animantis,
 præ cunctis reptilibus, ut & copiâ spiritus abundare docet,
 eiusque naturam igneam esse; quod etiam proptereà celeritatem,
 inquit, præ se fert omni exceptione maiorem, cum neque pe-
 dum, neque manuum, neque alterius cuiusquam exterioris
 membri adminiculum habeat, cuiusmodi sunt, quibus ad mo-
 tum reliquæ animantes uti solent. Prætereà varias ac mul-
 tiplices corporis formas ostendit, ac sinuosus intortum spiris,
 sese quàm libuerit incitato vibrat impetu. Diurnæ admo-
 dum vitæ est, nec solùm exuto senio iuuenescit, verùm etiam
 maiora corporis simul ac virium accipit incrementa, donec tan-
 dem, confecto certo annorum curriculo, in seipsum dissoluatur;

quem-

quemadmodum in sacris etiam tabulis idem Taautus scriptum reliquit. Id quod in causâ fuit, cur hoc animantium genus in sacris pariter atque mysterijs adhiberi soleret. Eadem insuper de Taauto tradit Oltanes, in eo quod Octateuchum inscripsit, volumine. Reliqui autem omnes, addit Eusebius, principem illum secuti, de rerum naturâ philosophati sunt: ac primis elementis SERPENTIVM formâ, in templis, quæ construxerant, solemnî ritu dedicatis, cum sacrificia, tum festos quoque dies, & Orgia celebrarunt, quòd illos DEORVM MAXIMOS esse, rerumque omnium principes ac moderatores putarent. Imò inter diuos ipsos nullum fermè fuisse numen diuinum, quod non anguis auspicio, necessitudine, confortio se consecperit, fulciuerit, muniuerit, haud ita pridem sigillatim demonstrauit egregius naturæ Mystra M. Antonius Seuerinus. Nec priscis tantum sæculis, ab Ægyptiis, Græcis, Romanis, sed & longè recentioribus, ab aliis etiam gentibus diuinos honores serpenti tributos docet Iacobus Ouzelius, suis ad Minutium animaduersionibus. Vt in mentem veniat mirari cum Pignorio, hominum stoliditatem, qui à Deo Opt. Max. ita aberrarent, ut sordidum hoc animal venerarentur. Tanto studio diabolus triumphati hominis symbolum, ut assereret, laborauit: credo, ut eam iacturam refarciret, quam olim fecerat, cum SERPENTEM Deus inter omnia animantia & bestias terræ MALEDICTVM esse iusserat.

Lib. de
Viperâ
Pythiâ.

In Expo-
sitione
Mensæ
Istiacæ.

Gnostici & Basilidiani adeò magni fecêre hanc notam impietatis, ut Gemmas complures eius imagine consignarint. Eam, quam retuli pænultimo loco, cum misissem Gottifredo Wendelino nostro, iussu Serenissimi Austriæ Archiducis LEOPOLDI GVILIELMI, qui cognitâ perspectâque subinde Tornaci omnifariâ eruditione optimi ac doctissimi

GEMMA
61. cum
sequent.

GEMMA
69.

doctissimi senis, eius rescire mentem voluerat de anti-
câ & posticâ inscriptione lapidis huius Calcedonij; in
hanc ille mihi sententiam respondit:

ERVDITÆ PIETATIS CVLTOR,
CANDIDISSIME CHIFLETI,
A WENDELINO TVO SALVE.

OST acceptas ante istud octiduum tuas litteras, quòd non responderim è vestigio, causa fuit benè iusta, etsi (non sine periculo aliquantulæ offensio- nis à Serenissimo AVGVSTALI PRINCIPLE) mora- sa. Dum enim Gemmæ genuinam Interpretatio- nem circumspicio sanè quàm anxie, omniaque excutio, quæ pro æuo illo Gnosticorum cognoscendo Patres antiqui submi- nistrant, vix tandem (si porrho iam tandem) visus mihi sum hunc sensum inscriptum exsculpisse.

Serpens caudam suam mordicus premens, ex Hieroglyphicis Hori Apollinis, quæ circumferuntur, Mundum Æuumque de- notat, & REGEM, adeoque & REGEM REGVM ipsum CHRISTVM DOMINVM; etiam pro sensu sanctorum Patrum, atque ipsiusmet CHRISTI: qui se præfiguratum exsertè docuit per SERPEN- TEM, quem Moses exaltauit in deserto. Et quoniam mun- dus, æuum, atque annus suis partibus constant quaternis, Oriente, Occidente, Meridie, Septentrionibus: rursum, Ve- re, Æstate, Autumno, Hieme; omniaque illa complectitur numerus dierum 365. per menses XII. idcirco quaternarius iste numerus quatuor stellis adpictis scitè repræsentatus est. Et intra serpentis ipsius complexum litteræ, Z Z E non aliæ sunt quàm T E E, seu τ ξ ε numerum exhibentes 365. dierum in anno.

Π < denotant πλήρομα repletionem, plenitudinem sacri temporis; quod aduenerit post Y' E' 405. annos: qui sunt ab anno 30. Artaxerxis (quo crediderunt à Nehemiâ muros Hie- roso-

rosolymorum fuisse absolutos, iuxta quartum Esdræ cap. 7.)
 usque ad mortem Christi Domini. Neque miraberis Z sculptum
 loco T, uti nec Π < loco Π Λ, nempe < pro Λ. hæc enim
 aliaque similia conspiciuntur in Nummis & Inscriptionibus,
 atque etiam libris vetustioribus: præterquam quòd ipsa ma-
 nus sculptoris non semel titubavit; ut cùm loco ABRACÆ
 sculpsit ABRACCÆ nullo sensu: ut cùm post vocem ΚΑΜΑΡΙC
 subiunxit CC loco COI: præter etiam seu solœcismos seu bar-
 barismos sui tunc xui. Quibus scopulis à me deuitatis, Inscr-
 iptionem ipsam sic lego, sic in Latinum sermonem conuerto:
 Α'γω σα, σαω α, Α. ω. Νεσεμσεια αμ' ΑΒεραξ. Ευρράτη ἀπεραμα
 Κεραμα. Καμαρις σοι ἔγγεν β' ἀλφαρον γης. εμεσεια αμ' ωβαημ. αε-
 νιμβων ἀρε. ἀντα Μιχαηλ, ἀμορα εα'χι φύλα ζετιμα ανω.

*Duco tua. Saluo qua sunt Principij & Finis, ego Nese [Serpens]
 mediatrix cum Abrasax. peruadens simplicia & mixta, incuruata
 tibi usque ad secundas partes terra, educens simul obscurata, Ater-
 nus Vertex felicitatis, unà cum Michaële infelicia calamitatibus
 genera conquiro ex alto.*

Sensus Paraphrasticus est:

*Ego Christus, Aeterna Dei Sapientia, curam gero tuarum re-
 rum, quantum earum est à Principio ad Finem, ô miser homo. Ego
 serpens ille Mosaicus; Mediatrix inter Deum & homines GRA-
 TIA; unà cum ABRASAX [Sanctæ Trinitatis & Passionis in Cru-
 ce efficacia] peruadens simplicissimas naturas Angelorum, perinde
 ac concretas ex animâ & corpore massas hominum. ultrò incuruor
 tibi, & inclinor descendens usque ad inferiores partes terra,
 educens illinc mecum sedentes in tenebris & umbrâ mortis, & per-
 ducens ad aternos vertices felicitatis. Ad quam miseris mortali-
 bus impertiendam, ministerio Michaëlis Archangeli, afflictos cala-
 mitatibus homines omnis generis conquiro undique ad me in al-
 tum euehentos.*

A & Ω Principium denotare & Finem, plus satis notum est
 ex Apocalypsi.

Nesi est Ægyptiorum illud Νεσι; quo vocabulo NESI Ægy-
 ptij hactenus appellant quinque postremos anni sui dies annum
 complentes. Quæ certè vox eadem est cum Hebræâ שנה

NAHAS, quæ & serpentem sonat, & curiosam illam Genethliacorum superstitionem dicam, an stultitiam, annos, menses, dies & horas scrutantium: sapientibus quidem omnibus, sed exfertè Apostolo damnatam cap. 4. ad Galatas. Ex isto ergo Νησί & Μεσεία compositum Νησεμεισεία, serpentinam [illam Christi] mediatricè GRATIAM, à Cruce provenientè, satis apertè manifestat.

ABRACAZ monstruosum hæctenus visum est nomen, quasi dicas Gnosticorum dæmonium. At enim vel me fallunt omnia, vel est hic verus litterarum initialium contextus:

A	ΑΒ	אב	Pater	1
B	Βέν	בן	Filius	2
R	Ρεάχ	רוח	Spiritus	100.
A	ἀγαθός	שקד	Sanctus	1.
S	Σωτηρία		Saluatio	200.
A	Ἀπό		à Beneficio	1.
X	Ξύλον		Ligni	60.

Summa numerorum est. 365.

Sic ergo Trinitatis mysterium saluationem nobis operatum est à Ligno, cùm REGNAVIT A LIGNO DEVS, & plenitudinem illam, illud πλήρωμα sacri 365. temporis, pleno dimensio annorum, mensium ac dierum attulit ab anno < trigesimo Artaxerxis, vrbe sacrâ, sacroque templo restituto, donec post annos Y'E' 405. destructum fuit Templum Corporis Christi, & in triduo reedificatum. ὠχλημ planè est vox Hebræa tota כנע Nubes, Caliginem, Vmbram, Tenebras denotans; ipsos illos scilicet, quos sedentes in tenebris & umbrâ mortis clavis David eduxit de domo carceris.

Non compilo hîc omnia Grammaticorum serinia, quibus singula vocabula inuoluam: vnum præterire religio est ζήτημα pro ζήτημα, quoniam etiam à ζῆν, quod est vivere, ζῆς dictus est vita dator: atque etiam aliàs η & ε inter se commutationem patiuntur.

Ac tantùm quidem in præsentiarum de Gemmæ istius fronte. Altera facies Opistographum exhibet tribus columellis distinctum: quarum prima XIII. continet seu lineolas, seu vocabula, seu.

feu dictionum initiales litteras ternas: secunda excurrit in XIV. tertia xv. habet.

In istis frequens est IΑΩ, vel commutato situ ΑΙΩ, tum & ΑΙΩ vel ΩΑΙ vel ΙΩΑ vel utcumque, & istud & alia nomina voluit transpositione litterarum variare quisquis hæc commentus est. Agnoscis & in hac Gemmâ, & in aliis pluribus etiam sui patris Gnosticorum circa hoc nomen ΙΑΩ, tum & ΑΙΩ (quod est *יהוה* ut nunc scribitur) DEI VIVENTIS Nomen ineffabile. Sed quid sibi velint istæ columellæ, XIII. & XIV. & XV. ordinibus insignitæ, quæres non dubito.

Dicam ergo: Gnostici isti profeminarunt studium Astrologicum quantum potuerunt; & ab illis orti sunt *τέσσαρες καὶ δεκάτης Quartadecimani*, decimaquartâ Lunâ Pascha indicentes, ac servantes ad illam vsque Lunam ieiunia sua; quæ illâ Lunâ soluebant, in quamcumque feriam incidisset. Neque enim expectabant more Catholicorum Romanorum sequentem Dominicam. Atque à nouilunio quidem Martij mensis per suos calculos inuento dies numerabant tredecim, quos vocabant *ωσθ τ̄ φωσῆγον* (idemtidem in Chronico Alexandrino commemoratis) quos religiosè volebant esse transactos, antequam ad vesperam inciperent numerare diem XIV. Inchoato verò ad vesperam die XIV. non statim inchoabant suum Pascha; sed illum diem Vigilæ Paschatis consecrabant, vacabantque sacris lectionibus totam illam noctem ac sequentem diem, donec dies illa XIV. ad vesperam concluderetur. Sic ergo clausâ iam Vigilâ Paschatis, desitoque ad vesperam die XIV. vnâ cum incipiente XV. soluebant ieiunium, inchoabantque lætitiâ Paschalem. Hæc ergo ratio tres istos numeros XIII. XIV. & XV. illis sacros fecit ac sanctos; super quibus differendi larga seges est, & iusti Commentarij materia, & AVGVSTALI PRINCIPE digna, si tam ego dignus sim, tam idoneus, qui attrectem; nihil interim cessans, quod eccisto scripto professus sum: quodque (si tu probas) Serenissimo, meo nomine offeres. Post salutatum millies ac millies tuumque meumque parentem, & Archimandritam Balernensem; amare perge, quem odisse (polliceor) non potes.

*Tuum pleno cultu GOTTIFREDVM WENDELINVM
Can. Tornacensem, pridie Idus Septemb. M. DC. LV.*

Hæc ad me Wendelinus noster, quibus aurum in luto inuenire conatus est, inter fues Basilidianos margaritum; quorum nugas putauit esse aliquid, & ad valdè seria ac religiosissima sacra pio commento transtulit ingeniosissimè. Nam, vt cetera præteream, quorum apud me plurimum valet à viro tanto profecta auctoritas, prisci Christiani, vt se ab eiusmodi hæreticorum consuetudine segregarent etiam in hoc cultu, Christum non serpente, sed columbâ exprimere solebant; & eò spectare videtur quod est apud Tertullianum: *In summâ, CHRISTVM COLVMBÆ DEMONSTRARE solita est, SERPENS verò TENTARE. Illa à primordio diuinæ pacis præco: ille à primordio diuinæ imaginis præco. Ita facilius simplicitas sola Deum & agnoscere poterit, & ostendere; prudentia sola concutere potius, & prodere. Abscondat itaque se SERPENS quantum potest, totamque prudentiam in latebrarum ambagibus torqueat, altè habitet, in cæca detrudatur, per anfractus seriem suam euoluat, tortuose procedat, nec semel totus, lucifuga bestia. NOSTRÆ COLVMBÆ domus simplex, etiam in editis semper, & apertis, & ad lucem: amat figuram Spiritus sancti, orientem CHRISTI figuram. Hinc idem Tertullianus: SIMPLICES notamur apud illos: quòd nempe, monente Clemente Alexandrino, Tertulliani æquali, circumferre solerent Christiani in signis annularibus non serpentem, sed columbam, aut piscem, aut aliquid aliud eiusmodi, quo sacra res innueretur. Cyprianus de Vnitæ Ecclesiæ: Hæc est ECCLESIAE noscenda SIMPLICITAS, hæc charitas obtinenda, vt COLVMBAS dilectio fraternitatis imitetur. Paulinus de Basilicâ sancti Felicis: Quæque super signum resident caeleste COLVMBÆ, SIMPLICIBVS produnt regna patere Dei.*

*Lib. ad-
uersus
Valenti-
nianos.
c. 2. & 3.*

*Cap. 2.
Lib. 3.
Pedago-
gic. 11.*

Iterumque in eadem Aede:

Nos quoque perficies placitas tibi Christe COLUMBAS,

Si vigeat puris pars tua pectoribus.

Patres agnoscunt quidem, & Christus ipse docuit, se præ- Ioan. 3.
 figuratum per serpentem, sed alio sensu, quàm vt Gnosti-
 corum fabulis congruat: *qui quas IMAGINES ac SIGNA,*
 inquit Epiphanius, *caelestem ad doctrinam præclare Deus* Heresi 37
transtulit, ea ad DOGMATVM suorum FALSITATEM asse-
rendam impudenter accommodabant. Siquidem IESVS Chri-
stus Dominus noster, idemque Deus Verbum, à Patre ante
secula omnia sine principio ac tempore ullo genitus, NEQVA-
QVAM est SERPENS. Procul absit, ut ita sentiamus; sed
contra SERPENTEM aduenit.

Iam vbi litterarum initialium nominis ABRACAE
 contextum se inuenisse profitetur Clarissimus Wendeli-
 nus, altissima quæque ex ipsis eruit Christianæ Religio-
 nis mysteria, Trinitatis nempe, & salutis nobis per Chri-
 stum à Ligno operatæ. A quibus mirificè dissentiunt Pa-
 tres in interpretatione eiusdem nominis; quos inter Hie-
 ronymus tam clarè, vt nihil suprâ: *Nonne, inquit, CON-* In 1. cap. Abdia.
TRA DEVM cogitatio est BASILIDIS impudica, & porten-
tosum ABRAXAS nomen, quod PRÆFERTVR Domino condi-
tori? Imò (quod è diametro opponitur sententiæ Wende- Tertul-
lian. de
linianæ) negabat Basilides Christum passum, aut crucifi- Præscri-
xum, & prohibebat homines pati martyrium pro Nomine eius, ptionibus.
qui nec passus esset, nec crucifixus. Hinc ad me scribebat cap. 46.
vir æquus rerum æstimator, & exquisitissimi iudicij, Vo- Eusebius
piscus Fortunatus Plempius: Oblectatum se fuisse non me- l. 4. Hist.
diocriter VVendelinæ nostri epistolâ; imò obstupefactum eius in- Eccl. c. 8.
terpretatione. Mortalem illum esse admirabilem, qui tam sa- Augusti-
crum sensum è re nihili exsculpisset; in hoc quoque mirum, nus, Phi-
quòd lastrius,
Heresib.

quòd vocem ABRACAΞ, non Hebraicam, non Græcam, sed hybridam faceret. Ego certè inter ceteras viri amicissimi laudes hanc quoque non postremam esse statuo, quòd in eius scriptis multa reperiantur non publici saporis, quæque ab alio nemine quàm ab ipso defendi queant. Quando tamen in hoc genere litterarum minimo periculo peccatur, non deterrebatur hoc loco dicere, quid sentiam de dictione vnicâ CEMECEIA: diuinandum enim est aliquid, atque eundem ad SOLEM Basilidianis adeò familiarem, & quòd nos ducit ipsa inscriptio, velut Gemmæ addita loquela. שׁוֹלֵם Hebræis SOL est: שׁוֹלֵם vnum ex decem nominibus Dei, quod *Dominum* significat. Impositum nomen, vt quibusdam placet, ab ESSE, quòd Deus cunctis rebus ESSE tribuat. Inde, ni fallor, שׁוֹלֵםִים seu CEMECEIA. Quòd nimirum, vt iam notauimus, perfidi illi Basilidiani sectatores suos abducerent à vero naturæ Auctore, ad naturam, Dei opificium. Epiphanius in Hæresi Phariseorum: *Fato & ASTRONOMIÆ plurimum tribuebant. Argumento est, quòd Græca omnia vocabula vanissimæ illius artis propria, totidem ab iis Hebraicis sunt reddita vocibus. Exempli causâ, SOL Hîmma & SEMES ab ijs appellatur.* Facit etiam ad eiusdem SOLIS Basilidianos SPLENDORES Gemmæ Harpocraticæ inscriptio EMEEEIAAMΦ, quam suprà relatam, ad huius loci explicationem referuandam duxi.

Suprà
cap. I.

Tab. IX.
GEMMA
38.

GEMMA
70.

Cùm vidisset Macarius monstrum Basilidianum capite galli, præter solita habere appositas septem circum se stellas, quas postea in Ioue sedente cum aquilâ vidit appositis quibusdam nominibus incognitis, existimauit eam Gemmam ad Abraxam pertinere. Quòd etiam refero sequens humanum caput radiatum anguibus septem, in cuius

feminæ radiato, cetera serpentis; alius alio habitu ac facie monstrôsâ ostendebatur. Eorum autem figuras in annulorum Gemmis curabant sculpendas, vt essent pro amuletis. Græci: Εἰσὶν ἐν ἐκάστῳ τῶ ζωδίων τρεῖς κατελεγμένοι Δεκανοί, ποικιλόμορφοι, ὁ μὲν κατέχων πέλεκυ, ὁ δὲ εἰς ἄλλοι ἐχηματισμένον εἶκασμα, ὧν εἰ τὰ εἶδη ἔ τὰ χέματα δακτυλίων ἐγλύψεις σφενδοναῖς, ὑποτέπαια δειῶν γρήσει, τὲτο μὲν οὖν ὁ Τεύκερς, ἔ οἱ κατ' ἐκείνον περὶ τοὶ τὰ μετέωρα. *Sunt in unoquoque signo tres constituti DECANI, formâ varij, quorum alius securim tenet, alius in aliâ imagine ostenditur. Quorum si species & habitus* IN PALIS ANNVLORVM sculpservis, ADVERSORVM AMULETA existent, *ut Teucer.asserit, alijsque qui eo tempore in Astrologiâ enituère.* Hodie quoque inter κειμήλια curiosorum multi annuli reperiuntur, aut lapides ad id efformati, vt collo suspendantur, quibus decanorum χήματα varia, ac nomina insculpta inscriptaque extant, capitibus vt plurimum radiatis. Talis est, cuius ἔκτυπον amicus suggessit, leonis facie radiati, ac iubati in serpentis implicatum volumen desinentis, cum nomine Χνεβίς. Idem ille amicus, qui misit, censebat legendum esse Ἀνεβίς, quasi perperam à cavitatore scriptum esset x pro A. Sed eum monui nomen esse Decani in Cancro, qui vocatur Χνεβίς Hephæstioni. Nihil autem communius apud Græcos, quàm μ & β inuicem permutari. Sed verum nomen est Χνεβίς. Nam χνεβ est aurum in linguâ Ægyptiacâ. Vnde Χνεβίς nomen proprium idem quod χρυσίς Græcis. Videtur huic Decano positum nomen Χνεβίς, quòd aureo & fuluo esset colore, vt est leonis iuba. Non enim sic appellatus videtur, quòd diuitias decernat. E contrario, illo Horoscopante genitus paterna bona lancinabit.] Hæc Salmasius. Sed Kircherus aliter similem Gemmam & legit & exponit,

GEMMA
73.

ponit, apud quem miratus sum declarationem eius, quæ GEMMA
 extat apud Pignorium, quamque inter alias iterum exhi- 74.
 beo numero 74. *Serpens*, inquit, seu *aspis* est $\kappa\omega\delta\mu\omicron\rho\phi\textcircled{\text{C}}$, *Parte al-*
 cuius caput radiofo nimbo circumdatum monstrat numeru 2. *terâ tom.*
Mercuriale; uti ex inuersis litteris apparet, ubi legitur *Agy-*
 ANOYBEI *Anubis*. XNOYMICPI *verò nomen est, quod* $\kappa\tau\textcircled{\text{C}}$ *class. II.*
δοσ $\textcircled{\text{C}}$ *resolutum in numeros facit 1480. & totidem nomen* cap. 6.
 XPICTOC *facit.*

X. 600.	X. 600.
P. 100.	N. 50.
I. 10.	O. 70.
Σ. 200.	Υ. 400.
T. 300.	M. 40.
O. 70.	I. 10.
Σ. 200.	Σ. 200.
	P. 100.
	I. 10.
1480.	1480.

Vides igitur quàm peruersè, quàm impiè barbaris huiusmodi
 nominibus diuinum Christi nomen hæretico magi profanent.
 Hæc ille. cum tamen in Gemmâ XNOYBIZ, siue XNOTMIZ
 non repræsentetur vt aspis $\kappa\omega\delta\mu\omicron\rho\phi\textcircled{\text{C}}$, sed $\lambda\epsilon\omicron\nu\tau\delta\mu\omicron\rho\phi\textcircled{\text{C}}$, ac
 benè iubatus, neque inscribatur XNOYMIPI, sed XNOYMIZ,
 vt ex allatis pater. De quibus cum ab alijs tum ab ipso
 in primis Kircherò iudicari velim: facit enim indoles
 mea & educatio, vt non libens censeam aliena, sed malim
 mea censuræ subdere.

Alium vidit lapidem Salmasius eâ gratiâ factum, vt è GEMMA
 collo pro amuleto suspenderetur, in quo nomen Decani 76.
 Q primi

*Lib. de
Annis
Clima-
teric.*

primi leonis scriptum erat. Is est, inquit, *Χολχνηβίς*, Hephæstioni *Χαρχνηβίς*, humanâ facie cum septem radiis, & scorpionij caudâ. Sub eius mento Sagittarij nota scripta est, quæ decussatur bacillo vtrimque furcato. Nescio quare: nam Decanus ille nihil cum Sagittario habet commune. Leonis est primus Decanus. Leonis autem Dodecatemorion tribus Decanis regitur sub nominibus Arietis, Tauri, & Leonis, vt ex his Manilij constat:

At Leo consortis meminit sub lege Trigoni,

Lanigerumque ducem recipit, Taurumque quadrato

Coniunctum sibi, sub Geminis pars tertia fertur.

An significare voluit Horoscopante Sagittarij signo sculptum fuisse illum lapidem? Atqui magis oportuit *Ω' εσσο-
πουωτ* ☉ *λέοντ* ☉ eum dedicari, cuius Decanus est Cholchnubis. Puto igitur eâ figurâ notari Sagittarij signum *δ' ε' με-
τερον* esse cum eo Decano. Et sanè ita est. Nam sexto signo Sagittarius dissidet à Cancro, cuius tertius habetur Decanus Cholchnubis. Quod *δ' ε' μετερον* est partile, non signile. Ægyptiaca quædam vocabula Græcè in eo scripta visuntur, & nomen *ΙΑΩ*. Nam *MY* illud inuersum *W* pro *omega* positum *IAW*. sigma etiam euersum videri potest. Ex hoc vocabulo porrò *Γ' αω* apparet Basilidianorum esse has inscriptiones Talismanicas, ad obseruationem siderum cum Decanorum figuris insculptas. Nam & Ægyptiacis vocabulis conceptæ sunt, & ipse Basilides eiusque sectarij ex partibus Ægypti fuere. Ipsa inscriptio Ægyptiaca, excepto illo vocabulo, *ΓΙΓΑΝΤΟΠΑΝΤΟΡΗ-
ΚΤΑ*, hoc est Gigantum omnium euerfor. Vitiosè in lapide sculptum est *ΓΙΓΑΝΤΟΠΟΝΤΟΡΗΚΤΑ*. *Ρήσσειν* est frangere, solo allidere, quod à palæstrâ ductum est. Hactenus Salmasius.

Binis

Binis alijs Gemmis insculptus videtur Πάτερ ἡ δλων, ter-
 mini imagine, brachiis ad pectus decussatis, in maximâ
 & altissimâ quiete, in otio plurimo placida, & ut ita dixe-
 rim, stupentis diuinitatis, qualem iussit Epicurus: Qualem
 etiam indicant subiecti Angeli globis cælestibus insi-
 stentes, poplite flexo, manibus itidem decussatis habitu
 adorantium. De quibus Epiphanius, vbi de Simone Ma-
 go: Nomina quadam PRINCIPATVVM ac POTESTATVVM
 commentus est, CÆLESTESQVE GLOBOS varios, atque in
 firmamento caloq̄ue quolibet INTELLIGENTIAS certas collo-
 cat, quibus BARBARAS APPELLATIONES affingit. Negat
 insuper salutem consequi vllum hominem aliter posse, quàm si
 eiusmodi MYSTERIA didicerit, & VNIVERSITATIS PA-
 RENTI ea sacrificia per illos, quos diximus, PRINCIPATVS
 & POTESTATES obtulerit. Idem de Menandro: Hic per-
 inde, ut alter, MVNDVM ab ANGELIS fabricatum, seip-
 sum verò DEI VIM esse de celo missam asserit. Tum de Sa-
 turnilo Basilidis condiscipulo: Perinde ac Menander
 MVNDVM ab ANGELIS factum esse prædicabat. Præterea
 VNVM esse PATREM IGNOTVM, qui VIRTVTES, PRIN-
 CIPATVS ac POTESTATES creauerit. Denique de Basili-
 de: Erat, inquit Basilides, INGENITVM VNVM PRINCI-
 PIVM, qui solus est OMNIVM PATER: ab hoc procreata
 Mens, à Mente Verbum; ab hoc Prudentia, à quâ Virtus
 & Sapientia prodijt. Ab utraq̄ue porrò PRINCIPATVS,
 POTESTATES, & ANGELI. Deinde Virtutes, ANGELIQVE
 isti PRIMVM ac SVPREMVM CÆLVM moliti, ANGELOS
 rursus alios propagarunt.

GEMMA
 77. & 78.
 Tertul-
 lian. lib.
 aduersus
 Valenti-
 nian. c. 7.

Hæresis 1

Hæresis 2

Hæresis 3

Hæresis 4

GEMMA
 78.
 Lib. 37.
 cap. 10.

Q 2

Lapis vltimus huius tabulæ est Heliotropius. Necro-
 mantici Babylonensium Gemmam appellant, de quâ
 Plinius: Nascitur in Æthiopiâ, Africâ, Cypro, porracei colo-
 ris,

ris, sanguineis Venis distincta. Causa nominis, quoniam deie-
ta in Vas aquæ fulgorem Solis accedentem percussu sanguineo
mutat, maximè Æthiopica. Eadem extra aquam speculi modo
Solem accipit, deprehenditque defectus, subeuntem Lunam
ostendens. Magorum impudentiæ vel manifestissimum in hac
quoque exemplum est, quoniam admistâ herbâ Heliotropio, qui-
busdam quoque additis precationibus gerentem conspici negent.

Infecit & illa Basilidianorum de Decanis ac signis cæ-
lestibus superstitiosa doctrina ipsos etiam Priscillianistas.
Hadriano siquidem imperante, vt iam antè meminimus,
Basilides Gnosticorum sectam in Ægyptum inuexit, &
ex eius scholâ Marcus in Hispaniam profectus erroris fê-
mina iecit, Agape nobili feminâ & Heluidio in partes
traductis. Vnde aliquanto ex interuallo Priscillianus ex-
consopiti ignis scintillis magnum incendium excitauit. Is

Io. Ma-
riana lib.
14. c. 5.

Brouve-
rus An-
nal. Tre-
uirensi. l. 4

Abilæ in Hispaniâ Episcopus, homo nobilis, inquietus,
ac differendi promptissimus, fatalium nexu stellarum
homines inter se colligari credidit, ipsumque corpus hu-
manum pro ratâ portione signorum duodecim Zodiaci
esse constitutum. Adipatis escis seu immundis abstinend-
um. Et quia carnis opificium non bono veroque Deo,
sed malignis angelis tribuebat, viros à volentibus femi-
nis, feminas à maritis disiungi fas duxit. Tantum verò
lues teterrima magistri calliditate inualuit; vt cuiusque
sexus, atque ordinum homines breuî corripiciens nouita-
tis illa prurigo peruaserit. Quapropter in Concilio Bra-
charensi ita à Patribus definitum est: *Si quis animas &*

Can. 9.

Can. 10.

corporum humana fatali signo credit adstringi, sicut Pagani &
PRISCILLIANVS dixerunt, anathema sit. *Et: Si qui DVO-*
DECIM SIGNA, id est signa quæ Mathematici obseruare
solent, per singula animæ vel corporis membra dissipata cre-
dunt;

dunt, & nominibus Patriarcharum adscripta dicunt, sicut PRISCILLIANVS DIXIT, *anathema sit*. Hinc & Leo Magnus Epistolâ ad Astoricensem Episcopum, in quâ Priscillianistarum errores damnat: *Vndecima*, inquit, *ipforum blasphemia est, quâ FATALIBVS STELLIS & animas hominum & corpora opinantur adstringi: per quam amentiam necesse est, ut omnibus Paganorum erroribus implicati, & fauentia sibi, ut putant, SIDERA COLERE, & aduersantia studeant mitigare. Verùm ista sectantibus nullus in Ecclesiâ Catholicâ locus est; quoniam qui se talibus opinionibus dedit, à Christi corpore totus abscessit.*

Horum nugis accensere visum est Tabulas XX. & XXI. cum signis cælestibus, & appositis subinde nominibus SATOVIEL, GABRIEL, MICHAEL, quæ à Iudæis sumpsere Basilidiani, atque ab illis obscœni Priscillianistæ; quorum hodieque sectatores nonnulli extra lineam excurrere videntur, dum confidunt se programinata siderum & eorum vires Gemmis & metallis insculpere posse.

Ἀποπέλασμα & γλῶσσας vocant, seu *Effectus* sculptionis ac sigilli. Petrus Arlensis de Scudalupis, Hierosolymitanus Presbyter: Arabes, inquit, *ad magicas operationes talia potentis*, ANNULOS, IMAGINES & SIGILLA fabricant ex *trinâ cæli, terræ & aëris sympathiâ, quorum virtutes, efficacias & potestates sub quibusdam observationibus compa-* *ctas mirabilia prestare posse somniant: animos nempe dissidentium conciliare, morbos pellere, inimicos superare, & multas denique vanitates autumantes, credibiles ex miraculis se denominare iactantur, prout PLANETA, METALLVM, aut LAPIS ad tales producendos effectus; ex qualitatibus & proprietatibus sibi insitis, fuerint disposita. SATVRNVS ad* *honorum acquisitionem; IVPITER ad dignitates & honores;*

GEMMA
79.80.
cum sequentibus.
GEMMA
84.85. &
87.

Lib. de
Sympathia metallorum
& lapidum
ad Planetas cap. 9.

GEMMA
79.84.
85. & 87.

Q. 3.

MARS

MARS ad bella & hostes; SOL ad gratiam magnatum; VENUS ad desideria, & affectus; MERCURIUS ad doctrinam & eloquentiam; LVNA denique ad prospera itinera. Quæ quidem postulare videntur non qui reprehendat, sed vel Heraclitum potius aliquem vel Democritum, quorum hic amentiam eorum rideat, ille deploret inscitiam. Ita miseri sibi obsequi stellas & cælum opinantur: vt Apollonius, qui septem annulos stellarum septem nominibus cognominatos singulos singulis diebus gestabat, iuxta dierum nomina illos distinguens.

Philo-
stratus in
eius Vita.

GEMMA
86.
Lib. 3. de
Lapidib.

De imagine trium puellarum putidissimum commentum refert Hermes apud Camillum Leonardum; nimirum, Si in ACHATE reperiuntur, hominem gratiosum apud alios efficere, in aëris spiritus dare potentiam, & in magicâ arte valere.

C A P V T X I I .

T A B V L A X X I I .

ABRAXAS *Hercules, Arbor.*

L. 1. Sa-
turnal.

ED nec Hercules à substantiâ SOLIS alienus est. Quippe HERCVLES, inquit Macrobius, ea est SOLIS potestas, quæ humano generi virtutem ad similitudinem præstat deorum. Nec existimes Alcumenâ apud Thebas Bæotias natum, solum vel primum HERCVLEM nuncupatum: imò post multos atque postremus ille hac appellatione dignatus est; honoratusque hoc nomine, quia nimia fortitudine meruit nomen Dei virtutem regentis. Ceterum Deus HERCVLES religiosè quidem & apud Tyron colli-

colitur: Verùm sacratissimã & augustissimã Ægyptij eum religione venerantur, ultraque memoriam, quæ apud illos retrò longissima est, ut carentem initio colunt. Et reverà HERCVLEM SOLEM esse vel ex nomine claret. HERACLES enim quid aliud est, nisi HERAS, id est AERIS CLEOS? Quæ porrò alia AERIS gloria est, nisi SOLIS illuminatio, cuius recessu, profunditate, spiritus occultitur tenebrarum? Præterea sacrorum administrationes apud Ægyptios, multiplici actû, multiplicem Dei asserunt potestatem, significanter HERCVLEM hunc esse τὸ ἐν πᾶσι ἔδξα πάντων Ἡλίου.

Eius erecti, ac leonem suffocantis imaginem Gemmæ GEMMA 89. & 90. insculptam valere credebant aduersus dolores colicos. Alexander Trallianus de Medicamentis naturalibus, L. IO. C. I. quæ alligari solent ad hunc morbum: HERCVLEM erectum, SUFFOCANTEM leonem in LAPIDEM MEDICVM insculpto, & inclusum in ANNVLVM AVREVM gestandum dato. Hinc ter Κάππα in auerso Gemmæ. Gortæus de hoc Amuleto: Trallianus, inquit, non postrema notæ Medicus, Præfat. in dactyliotheçâ. tradit imaginem HERCVLIS supinè iacentis, leonemque strangulantis annulo inclusam, digitoque gestatam, peculiare amuletum esse ad dolorem colicum. Sed non benè: nam sculpendum HERCVLEM erectum. Ἡρακλέα ὀρθόν, qualis est in Gemmis allatis, non autem supinè iacentem, disertè monet Trallianus.

Gemma ista imperitos pictores coarguit, qui Nemeæum leonem ab Hercule, manibus eius diducto rictu, laceratum depingunt. Id rectè obseruabat Geuartius, firmabatque ex Papinio suo, qui sic VI. Thebaidos:

— primus Tyrinthius ingens
Pectoris attritu sua fregit in ossa leonem.

Idem

Idem lib. IV. Siluarum, vbi Iulij Vindicis Herculem Epitrapezion describit :

——hoc pectore pressus

Vastator Nemees.

Homerus Iam verò, si Poëtas canentes audimus:

lib. 4.

Odyss.

Ouid. l. 8.

Metam.

GEMMA

91. 92. &

93.

Celius

Rhodi-

ginus l. 5.

Ant. Le-

cton. c. 7.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

Sapè lapis potis est, ARBOR quoque sapè videri

PROTEVS.

Itaque ne qua desit forma Gemmæ Basilidianæ, quam cum illo conferre pergimus, & hunc Abraxam specie tenus arborem damus, siue laurum; quam efficacem arbitrabantur aduersus venena & fulmina, neque obturbare sacrum morbum, neque dæmonem vbi adfuisset. Inde iactatum, vt qui se tutum approbare vellet, *Δαφνίλω*, diceret, *Φοεῖ βαρμείας*, *Laureum gesto baculum*; etiam in annulis & gemmis, quibus pro amuletis vtebantur; atque ab eadem lauru certissima edi credebant oracula. *Quæ grata est APOLLINI*, inquit Plinius, *fulmine sola non icitur, manifesto abdicat ignes crepitu, & quadam detestatione.*

Lib. 15.

cap. 30.

GEMMA

91.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

Ac ne Deum quidem Terminum à Sole, perpetuo Abraxatum comite, seiungendum putes, facit Nummus Augusti, in quo Terminus radiatus, habitu Apollinis, cum adiacente fulmine. Quod Emblemata vir Antiquariæ rei peritissimus meritò interpretabatur, de ipso Augusto, qui

——PHOEBIGENAM sese gaudebat haberi.

In Tab.

xiv. Num-

ismatū,

Croyaco-

rum.

Sidonius

in Paneg.

Anthe-

mij.

L. 5. Re-

ceptar.

sent. tit.

22.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

et.

Non, vt plerique omnes de eius Symbolo, *FESTINALENTE*, perinde ac si terminus moram, fulmen celeritatem indicaret. Sed vtrumque, quamquam opere fati rudi elegantius exhibent Cancer & Papilio, infrà tabulæ vltimæ Gemmâ vltimâ. Pro deo Terminò etiam ARBOREM TERMINALEM apud Paulum IC. inuenias, cui

cui vino, frugibus & fauo mellis sacra faciebant. Vnde Sedulius deffens elementorum idolorumque cultores:

ARBOREIS *alius* ponit RADICIBVS aras,
 Instituitque DAPES, & RAMOS flebilis ORAT,
 Vt natos, charamque domum, dilectaque rura,
 Coniugijque fidem, famulos censumque gubernent.
 Lignee LIGNA rogas, surdis clamare videris,
 A mutis responsa petis, quæ iura domorum
 Hac ratione regunt, si cæsa securibus actis
 Ardua pendentis sustentent culmina tecti,
 Aut subiecta focus, dapibus famulentur edendis.

In Opere
 Paschali.

Cur ab vnâ lauru, baccarum loco, dependeant tria capita Medusæ, quo significatu prodeat altera è dorso humano, non sum ita horum deorum naturæ conscius, quin fatear me scire iuxtâ cum ignorantibus.

GEMMA
 93. & 92.

C A P V T X I I I .

T A B V L A X X I I I .

ABRAXAS Miles, Persens.

RECTE monet, meâ quidem sententiâ, eruditissimus Ioannes Wowerius, in Notis ad ea Firmici verba: Scio, hoc Romano nomine dignum putatis, ac Persarum sacris. At Persarum legibus sequatur ut armata clypeo, loricâ, gladio & hastâ consecratur. fortè legendum: ut armatus; & capiendum de milite, Mithræ initiari solito. Sed militem ipsum refert Hieronymus inter simulacra portentosa, quorum quatuor hîc exhibemus. Primus capite $\tau\epsilon\gamma\pi\alpha\lambda\omicron\phi\omicron\rho$ &

R

GEMMA
 94.

gucs

GEMMA 95. GEMMA 96. GEMMA 97. gues erectos ostentat; alter capiti gallinaceo soliti monstri Abraxæ; tertius flori loto insilit, leone iuxtâ in pedes erecto, ac velut insiliente; quartus cum solito item monstro Abraxæ supernè repræsentatur, dextrâ hastam, sinistrâ globum tenens. Atque hi propriè videntur *militēs* Hieronymo memorati; præterquam quòd Epiphanius de Hæresi Gnosticorum: *Ijdem*; inquit, *Στρατιωται*, seu MILITARES in Ægypto sunt dicti.

Ceterùm, quòd ait Macarius, visum à se hominem more militis accinctum gladio, leonino capite, dextrâque tenentem caput Medusæ, *Abraham militem* vocandum esse, haud ita tutum videtur. Hunc ego ad *Persea* refero, cuius inter Abraxæ portentosa simulacra meminit etiam Hieronymus; quippe qui Medusam obtruncavit, & *Persas ipsos execrandas cæremonias docuerit, ac MAGIAM, quæ dicitur MEDUSÆ; quo regnante ignis in Persis celo delapsus est, ex quo ignem alium accendens, & sanum extruens, in eo reposuit, vocavitque Templum IGNIS IMMORTALIS, & constituens viros prudentes, ut seruirent, seruarentque ignem, Magos eos appellavit: Quos ritus in multâ dignatione habentes Persæ colunt IGNEM.* Vtique ad Mithræ cæremonias referendum; vnde & Perseo leoninum caput in Gemmâ, quam vidit Macarius. Apud Eusebium: *Græcos celeberrimos quosque aiunt, Ægyptiorum Heroas atque deos sibi tamquam proprios vindicasse. Nam Herculem etiam, Ægyptius genere cum esset, ac singulari fortitudine præditus, magnam orbis terrarum partem obiisse; eundem tamen quasi Græcum à Græcis prædicari, tametsi longè ab altero quodam Hercule diuersum, quem in Græciâ multis post sæculis Alcmena pepererit. Addunt PERSEVM quoque lucem in Ægypto primum aspexisse; & ipsiusmet Isidis originem à Græcis hominibus* trans-

Georgius
Mona-
chus.

Lib. 2. de
Præpar.
cap. 1.

translatam Argos fuisse. Ut nihil mirum sit Ægyptios, atque ex his Basilidianos, Græcorum fabulas & præstigijs in signis ac symbolis vsurpasse, pro quibus inter se certabant.

C A P V T X I V.

T A B V L A XXIV.

ABRAXAS Κάνθαρος.

VIT haud dubiè Abraxas Cantharus ea Gemma, quam vidit Macarius, in quâ, ab vna, inquit, parte velut insectum quoddam, fortè scarabæus, & circa eum per orbem serpens capite caudam apprehendens.

Nam & Pignorius similis Gemmæ scalarum primus edidit; in eâque, ut vides, Solis caput concinnè scarabæo impositum; quæ omnia serpens caudam vorans ambit, ut detur intelligi, orbis huius lucem

à Sole esse, qui sapienti cursu vitam animantium moderetur. Et verò si Porphyrium audimus, non iniuriâ Sol Κανθαρόμορφος, & vicissim scarabæus Ηλιοκέφαλος repræ-

sentatur. Ait enim: SCARABÆVM stultus quispiam detestetur, utpote diuinis in rebus hospes & peregrinus. At hunc Ægyptij quasi viuam & spirantem SOLIS IMAGINEM venerari solent. Nam & SCARABÆVS omnis mas est, & semen in paludem immissum, ac sphericam in figuram conformatum, postremis pedibus in auersam partem conuoluit, SOLIS in celo motum æmulatus, integramquæ Lunæ dierum conuersionem expectat. Arnobius de Ægyptiorum superstitionibus: Tempa felibus, SCARABÆIS, & buculis, sublimibus

In Exposit. Mens. se Isaac. GEMMA 98.

Apud Eusebiū lib. 3. de Prepar. cap. 4.

Lib. 1. aduersus Gentes.

- sunt elata fastigijs. Silent irrisæ numinum potestates, nec liuore afficiuntur. Villo, quòd sibi comparatas animantium vilium conspiciunt sanctitates. Quin & Plinius eodem sensu: Ægypti magna pars SCARABÆOS inter NUMINA colit, curiosâ Apionis interpretatione, quâ colligat, SOLIS operum similitudinem huic animali esse, ad excusandos Gentis suæ ritus. Denique apud Diogenem Laërtium, SOLEM & LUNAM deos esse, alterum Osirim, alterum Isin appellatos; exprimere eos per SCARABÆVM & draconem aliâque animalia, Manethus auctor est in Naturalium Epitome, & Hecatheus in primo de Ægyptiorum Philosophiâ. Hinc in alterâ Gemmâ fulmen supponitur scarabæo, quòd is nimirum non Solis modò symbolum esset, sed etiam Lunæ, cui cum aquis mira sympathia, quæ subinde, vt eleganter Plinius, Scandunt in sublime, & calum quoque sibi vindicant, ac nubium obtentum vitalem spiritum strangulant. Quæ causa FULMINA ELIDIT, ipso secum discordante mundo. Inde & grandines, pruina, imbres, procellæ, turbines, & plurima mortalium mala. Quibus auertendis Magi, eodem teste Plinio, non sine contemptu & irrisu generis humani, AQUILAS in SMARAGDIS sculpebant & SCARABÆOS. Idem alibi: Sunt & Chelonitides testudinum similes, ex quibus AD TEMPESTATES multa vaticinantur. Eâ verò, quæ sit aureis guttis, cum SCARABÆO, deiectâ in aquam feruentem, TEMPESTATES auerti.*
- Postremò, vt notauit Macarius, nihil frequentius solido corpore è Gemmâ efficitis scarabæis, qui perforati gestabantur. Multos eiusmodi videre est in Thesauro Rei Antiquariæ Serenissimi Archiducis LEOPOLDI GVILIELMI; & ipsos viginti exhibuit aliàs Io. Iacobus Chiffletius, parens meus, suis quosque emblematis in parte posticâ insculptis insignes.

CAPVT XV.

TABVLA XXV. XXVI. XXVII.

*Canopus, Serapis, Isis, Anubis, Dii Ægyptiorum
& Gnosticorum Romam aduecti.*

UPEREST, vt, quod me facturum receperam, Ægyptiarum, seu Gnosticarum superstitionum communitatem cum Romanis attextam obiter:

Isis enim & SERAPIS, & grandi SIMIA caudâ;

Et CROCODILVS id est, quod IVNO, LAVERNA, PRAEPVS.

Hos tu NILE deos colis, & tu TYBRIS adoras:

Deos LATINOS, & deos ÆGYPTIOS,

Queis ROMA litat, queis CANOPVS supplicat.

Vnde Lucanus:

*Nos in templa tuam ROMANA accepimus ISIN,
Semideosque CANES, & SISTRA iubentia luctus;*

Et quem tu plangens hominem testaris OSIRIN.

Ac minimè quidem mirandum erat, deos Ægyptios Latinis aggregari, quorum multa vtrisque inter se similia reperiebantur: *Vna erat superstitio, quamuis non concolor error,* Lib. 2. *vt est apud Prudentium. Sed sub initium Pontificatus contra*
Aniceti Papæ, nacti occasionem vrgentis persecutionis Symm.
famosissimi quidam hæretici, se intruserunt in Urbem; vt, Baronius
si quo modo possent, nobilissimæ Apostolico-Ecclesiæ Anno
sinceritatem labefactarent. Fuit inter alios, qui id præ- Christi
sumpserunt, procax femina, Marcellina nomine, secta- 167.n.4.

Prudentius l. 2. contra Symmachum.

Idem Petri Steph. hymn. 10.

Lib. 8.

Hæresis 27
Irenæus
l. 1. c. 24.
 trix nefandissimæ sectæ Gnosticorum, de quâ Epiphanius: *Aniceti tempore MARCELLINA Romam veniens, & Carpocratianæ doctrinæ virus euomens, multos illic errore suo deprauatos in exitium impulit: indidemque Gnostico-
 RVM sunt excitata primordia.*

GEMMA
 103. &
 104.

Kircherus
c. ult.
Prodromi
Ægyptiaci.

In primis huius tabulæ Gemmis 103. & 104. expressus est famosus ille Canopus, deorum potentissimus habitus, utpote qui Ignem, Persarum Deum, aquâ Niloticâ, quam in circumdato sibi vase continebat, extinxisset. Hunc Ægyptij postmodum, more suo, in omne superstitionis genus præcipites, inter sacra symbola collocarunt. Eoque phylacterij loco postmodum illos contra ignis flammarumque violentiam usos, πετάλοα, seu περὶ ἑξαμμοῦ ei adiunctum abundè docet; hoc enim, eò quòd hanc vocem Græcam ΤΡΕΙΑ, quod salutem significat, vario situ referat, prosperitatis symbolum apud Ægyptios fuisse, tritum est ex historiâ Antiochi Soteris, qui contra Galatas decertaturus, huius symboli, vexillis impositi, subsidio, de quo faciendo in somno monitus fuerat, insignem victoriam reportasse fertur.

GEMMA
 106.

GEMMA
 107. &
 108.

GEMMA
 109. 110.
 & 111.

Orat. 4.

Sequitur tabulâ xxvi. Serapis Ægyptiorum deus factis notus, quem dedita gens superstitionibus ante alios coluit. Sed eundem hoc loco adferre visum est cum Iouis Aquilâ, inter signa militaria ritu Romano consecratum, aut certè Imperatorem sub eius specie. Quem morem confirmât subiectæ Sardæ duæ elegantissimæ 107. & 108. referentes Apotheosim Romæ & Lucij Veri Imperatoris.

Serapidem capite radiato exhibent Gemmæ 109. 110. & 111. etiam cum cornibus, & habitu Iouis Ammonis; quia, ut oraculum Apollinis apud Iulianum Imperatorē:

Εἷς Ζεὺς, εἷς Ἀΐδης, εἷς Ἡλίου ἐστὶ Σάραπις.

Vnus IVPITER, vnus Pluto, vnus SOL est SARAPIS.

Idem

Idem Diodoro dicitur *tum Dionysius, tum Pluto, tum AMMON, tum IVPITER.* Cuius vertex, inquit Macrobius, *L. I. Saturnal.*
in signitus CALATHO, & altitudinem SIDERIS monstrat, &

potentiam capacitatis ostendit: quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur. Ex hisque & alio oraculo Apollinis apparere ostendit, SERAPIS & SOLIS

unam esse & indiuiduam naturam. Quibus addit, ISIDEM cunctâ religione celebrari, quæ sit vel TERRA vel NATVRA RERVM subiacens SOLI. Vnde vtrique communes honores habiti, Gemmæ sculptæ, aræ, statux erectæ. Pausanias in Corinthiacis: Vnde à mari ad altiores oræ partes

ascenditur, SOLIS templum, & gratiarum lucus. Erectum & SERAPIDI ac ISIDI fanum ambiunt maceræ è pregrandibus & lectis lapidibus. Idem in Laconicis: SERAPIDIS & ISIDIS fragmenta absunt Boeis haud ampliùs stadia septem. Et in Messenicis: A teatro non procul, SERAPIDIS & ISIDIS fanum est. In Achaicis denique: Sunt & in eodem delubro [Apollinis] signa aliquot Æsculapij stantia, & seorsum SERAPIDIS & ISIDIS, è lapide omnia Pentelico. Testatur etiam D. Augustinus: Ferè in omnibus templis vbi

colebatur ISIS & SERAPIS, fuisse etiam SIMVLACRVM, quod digito labijs impresso admonere videretur, ut SILENTIVM fieret. Hinc inter vtrumque numen, medium Harpocratem videre est in Gemmis 113. & 114.

Vltimæ tres 115. 116. & 117. Mercurium repræsentant; cultum ab Ægyptiis & Romanis tamquam spiritum vniuersi, & vnicam causarum causam. Illi assistit aries, quod vnus præ ceteris GREGES tueri & augere existimaretur.

Sed horum numinum Ægyptiorum cum Romanis societatem à Prudentio notatam, pulchrè docet Gemma 105. in quâ Iuno dea velata, & qualis in nummis,

hastam

GEMMA
112.

Lib. 18.
de Ciuitate Dei.

GEMMA
113. &
114.

GEMMA
115. 116.
& 117.

Pausanias in
Corinthiacis.
GEMMA
105.

hastam ac pateram tenens, cum auersâ inscriptione Gnosticâ: ΚΑΚΑΩΕ ΚΟΦΗ ΔΔΩΝΑΙ. Vnde liquet horum hominum cum Romanis commercium ; cuius aliquando pertæsi Piso & Gabinius Consules, SERAPIDEM & ISIDEM & HARPOCRATEM cum suo CYNOCEPHALO Capitolio prohibitos inferri, id est curiâ deorum pulsos, euerfis etiam aris eorum, abdicauerunt, turpium & otiosarum superstitionum vitia cohibentes. Anno nimirum Urbis conditæ DC. XCV. Quod autem illi cœperunt, aris dictorum deorum euerfis, perfectum videtur anno post hunc octauo, V. C. DCC. III. à L. Æmilio Paulo Consule; qui, cum Senatus Isidis & Serapidis fana diruenda censuisset, ea que nemo opificum attingere auderet, positâ prætextâ securim arripuit, templique eius foribus inflixit. Sed (quæ cæcitas est mentis humanæ) iisdem postea restitutis summam Romani maiestatem contulêre. Diuus etiam Hieronymus conqueritur, ætate suâ Romæ Basilidis hæresim in Iouiniano reuixisse, qui ex monacho Romano factus est eius discipulus, atque Epicuri minister: *Quadringenti, inquit, ferè anni sunt, quòd Christi prædicatio fulget in mundo, ex quo innumerabiles hæreses tunicam illius consciderunt. Vniuersus penè error de Chaldaeo, & Syro, & Græco sermone processerat. BASILIDES, magister luxuriæ & turpissimorum complexuum, post tot annos ita in IOVINIANVM quasi in Euphorbum transformatus est, ut LATINA quoque LINGVA haberet hæresim suam.*

*Tertul-
lianus in
Apologe-
tico.*

*Pamelius
in Com-
ment.*

*Valer.
Maxim.
lib. 2. c. 4.*

*Tertul-
lianus in
Apologe-
tico.*

*Lib. 2.
aduersus
Iouinia-
num.*

CAPVT XVI.

TABVLA XXVIII.

*Capita Philosophorum, Gemma Basilidiana, siue
Ægyptiaca perforata: Abraxas in numismate
rarissimus.*

LTIMO loco Gemmas hasce perforatas referre visum est, quibus magis constet, easdem subinde superstitiosè corpori adalligatas, aut è collo suspensas, ad amolenda maleficia. Prima, quæ solida est

GEMMA
118.

ex achate, caput refert alicuius Philosophi tectum galericulo, promissâ barbâ, & longo capillitio. Epiphanius de Carpocratianis Gnosticis & Basilidis sectatoribus: *Habent depictas coloribus imagines, quidam etiam aureas aut argenteas, vel ex aliâ materiâ factas, quas esse IESV effigies affirmant, easdemque à Pontio Pilato ad Christi similitudinem effictas, quo tempore inter homines degebat. Sed eiusmodi IMAGINES OCCVLTAS habent, necnon*

Heresi 27
ex lib. 1.
Irenai.
cap. 24.

& PHILOSOPHORVM quorundam, ut Pythagoræ, Platonis, Aristotelis, aliorumque, quibus eas, quas dixi, Christi effigies miscent, & erectas simul omnes adorant, ad easque Gentilium ritus instituunt. Sic Stoici Zenonem, Academici Platonem, Peripatetici sigillariciis annulis insculptum gestabant Aristotelem, & complures Epicurum; de quo

Licetus
de Gem-
mis An-
nularib.
cap. 115.
Lib. de
Fimbis.

Tullius inquit, *non in tabulis solum, sed in poculis & in ANNELLIS spectari solitam Romæ imaginem Epicuri.* In aduersâ parte alterius Gemmæ caput est numinis Ægyptij,

GEMMA
119.

Lib. 1.
cap. 18.

ptij, in auersâ inculptus balsami ramulus. Dioscorides
in vnus Iudæa certâ quâdam conualle, & in ÆGYPTO na-
sci tradit; quod & indicat Claudianus:

In Epi-
thalamio
Palladij
& Cele-
rina.

Gemmatisque alij per totum BALSAMA testum

Effudere cadis, duro que saucius ungue

NILIACVS pingui desudat vulnere CORTEX.

Eius femina, qualia hîc, describit Prosper Alpinus; *Te-
rebinthi fructuum figura, & magnitudinis amula*, EXTREMA
ACVLEATA, & MEDIUM CRASSVM obtinentia. Additque,
nullum esse medicamentum, quo frequentius Ægyptij utan-
tur, quod ad omnes ferè morbos adhibent, præsertim ad robur
stomacho conciliandum. Quapropter Ægyptij reges nihil
habebant pretiosius, quod exteris regibus & Imperato-
ribus dono darent, siue ad ineundam, siue ad seruandam
cum illis amicitiam. Vnde & illos eiusmodi gemmis, bal-
sami imagine insignitis, Amuletorum loco vsos esse ve-
risimile est.

GEMMA
120.

Tertia Gemma solida item ex achate, oui medij co-
lumbini magnitudine, videtur Amuletum bellicum, in
quo Cancer & Papilio symbola Prudentiæ militaris,
quam & hinc inde figuræ coronatæ & gladiis accinctæ
inducunt, veluti de aliquo stratagemate disceptantes. Op-
pianus:

Lib. 2.

Concessa ex alto solers PRVDENTIA CANCRO,

Cui parta est dulcis magno sine præda labore.

Ostrea distendit testas, & claustra recludit

Portarum, pascitque lutum, scopulisque repanda

Gliccit aquas: paruum madidâ de rupe lapillum

Obliquus tollit CANCER, obelisque recuruis

Continet, in testis lapidem demittit apertis.

Affidet, atque epulis letus saturatur amicis.

Non

Non potis est nexu geminas occludere lances

Ostrea, nam latis portis seiuncta debiscit,

Et moriens saturum CANCRVM latumque relinquit.

Hinc cancer dicitur, *ut appetens cibi, ita prospiciens periculi.* Et Imperatorem Octavianum Augustum adeò delectatum fuisse ferunt hoc prouerbio, *Festina lentè,* ut non solùm in communi colloquio, sed in epistolis etiam euteretur, & in sigillo suo sculptum haberet papilionem cum cancro, quibus duabus bestiolis prouerbij sententiam Hieroglyphicè pingebat: per papilionem, vermiculum alatum & velocem, innuens celeritatem; per cancerum verò, qui motu retrogrado & tardo fertur, moram & cunctationem. De solo cancro ait Macarius: *Quoties in Gemmis CANCRVM solum videbimus cum LITTERIS & VOCIBVS, erit symbolum ABRAXÆ.*

Atque hæc de Gemmis cælatis caractere Basilidiano siue Ægyptio, quibus vim magnam tribuebant Veteres, iis maximè, quibus Cynocephali vel Harpocratis imago sculpta esset. Vnde Plinius: *Externis famulantur sacris, & L. 2. c. 7. DIGITIS DEOS GESTANT, & MONSTRA quoque colunt.* eiusdemque alibi querela est, *etiam HARPOCRATEM L. 33. c. 3 statuasque ÆGYPTIORVM NUMINVM in DIGITIS viros quoque portare incipere.* Apuleius: *Morem habeo, SIMVLARVM alicuius DEI quocumque gestare.* Hanc superstitionem ut à suis arceret Pythagoras, eos vetat, *ἐν δακτυλίσσῳ εἰκόνα θεῶν ἀειπέειν* in ANNULO circumferre, DEI IMAGINEM.

Vnicum numisma indicat Macarius parte alterâ insignitum solito monstro Abraxæ. Sed & Gassendus scribit, *In eius Peireskium anno M. DC. ostendisse Cardinalibus Baronio & Bellarmino Gemmas NUMISMATAQUE VARIA, quibus BASILIDIANI, VALENTINIANI, alijque heretici inscribere*

bere soliti erant. VOCABVLA BARBARA *opinionibus suis ob-*
regendis. Nummum item Basilidianum apud Ducem

In Notis
ad Car-
men 26.
Paulini.
Tertul-
lian. l. de
Prescri-
ptionib.
cap. 50.

Arschotanium citat Heribertus Rosweydu, in quo inscri-
ptum ALPHABETO, eumque refert ad Marcotianos, qui
nouam haresim ex Græcorum ALPHABETO componentes, ne-
gabant Veritatem sine istis posse litteris inueniri; imò totam
plenitudinem & perfectionem Veritatis in istis litteris esse
dispositam; propter hanc enim causam Christum dixisse: Ego
sum A & Ω.

Quod ad me attinet, Abraxam in nummis num-
quam vidi, & rarissimum puto. Nam ij, qui reperiun-
tur ærei atque argentei, cum numeris Arabicis, vel He-
braicis subinde litteris per cancellos diuisis, additis sæpè
ad oras signis cælestibus, sæpiùs nominibus Angelorum,
ANAEL, SATOVIEL, MICHAEL, GABRIEL, HAGIEL,
SATQVIEL, RAPHAEL, ZADRIEL: ij, inquam, nummi
longè sunt recentiores monstris Basilidianis, & ad magica
-incantamenta referendi, seu characteres *alti nominis*, quos
vocant; cuiusmodi vidi quamplurimos.

OPERIS CONCLUSIO.

CAPVT XVII.

*Basilidianorum Θεομóρφωσις, non autem sacrarum
imaginum cultus & veneratio, ab freno per-
stricta.*

HISCB profectò describendis non fecerint
 satis Cynici Varrones, non Lentuli nec
 Hostilij Romani mimographi, de qui-
 bus Tertullianus in Apologetico: *Roma-
 nus Cynicus Varro TRECENTOS IOVES
 siue IVPITERES dicendum sine capitibus
 introducit. Cetera lasciuia ingenia etiam voluptatibus vestris
 per DEORVM DEDECVS operantur. Disspicite Lentulorum &
 Hostiliorum venustates, vtrum MIMOS, an DEOS VESTROS,
 in iocis & strophis rideatis. Nonne hæc insaniam fuerunt, &
 multam insaniam, vnoquoque fingente quod in animum
 eius incidisset? Hæc sunt Basilidianorum margaritæ: hæc
 illa femina, quæ hodieque supersunt, artis portentosa.
 Hæc nimirum imagines, quas damnauit Irenæus, quibus
 Basilidis sectatores utebantur, quibus Marcosiani & Va-
 lentiniani, qui omnia IN IMAGINES urgebant, planè & *Tertul-
 ipsi IMAGINARIJ Christiani.* Hæc est illa Diuinitatis om-
 nis eiectio potius quam Theologia, cuiusque infamis, *lianus
 aduersus
 Valenti-
 nianos.*
 vt eam pluribus conuelleretur turpe videatur. *Deus iste ve-
 ster,* inquit Firmicus, *non BIFORMIS est, sed MULTIFOR-* *Lib. de
 MIS: in multas enim species veteratoris forma mutatur. Mihi* *Errore
 profan.
 religio.*
credite, nihil pratermisit diabolus, quod hominem miserum aut
*debilita-**

debilitaret, aut perderet. Ideò sese in OMNES FORMAS multiplici diuersitate conuertit ; ideò se diuersi generis calliditate composuit, ut varijs ac multiplicibus fraudibus homines irretitos interimeret. Adeò illi volupe fuit iam inde ab ipso Ecclesiæ nascentis exordio optimam veritatis frugem adulterinâ semente corrumpere.

Tu verò quisquis hæc monstra seu legeris, seu oculis vsurpaueris, Fugito quidem Basilidem, & totam collectionem indignitatis eius. Sed & te subeat infelicissimæ hominum cæcitatæ & amentix commiseratio: in mente habeto Deum, non fœdum & portentosum sub turpi ac mutâ dæmonis effigie; sed vnum illum magnum, viuum ac verum, totius boni fontem, in quo speramus, qui non despicit nos, nec amouet salutem suam à genere nostro: cuius ingenti beneficio accidisse credendum est, vt præ oculis haberemus, in quas caligines inciderint illi diuinarum rerum luce destituti; quorum laruas & portentosa simulacra cum intuebere, memineris quantis occæcati tenebris fuerint, vt eius, à quo inde sis ereptus, pluris in te beneficium ducas, & Christum ames tantò impensius, speciosum formâ præ filijs hominum: sanctissimam eius Matrem in sacris imaginibus reuerere, mulierem illam amictam Sole, quamque totam pulchritudinem fuisse scimus. Denique, vt finiam verbis Gregorij PP. II. ad Leonem Isaurum Imp. contra sacras imagines edicta promulgantem: *Honore affice, & glorifica sanctos & gloriosos Patres nostros ac doctores, qui cæcitatem à cordibus oculisque nostris secundum Deum dispulerunt, ijsque visum restituerunt. At enim scripsisti: Qui sit, ut in sex Concilijs de Imaginibus nihil sit dictum? Enimuerò, Imperator, ne de pane quidem & aquâ dictum est quidquam, sit ne comedendum*

D. Ignatius Ep.
ad Tral-
lianos.

Apud
Baroniũ
anno
Christi
726.

dendum, an non comedendum; bibendum, an non bibendum; quandoquidem hæc antiquitus, & à principio ad vitæ humanæ conseruationem habes tradita: sic etiam imagines traditæ fuerant, ipsique Pontifices imagines ad Concilia deferebant, nec ullus ex Christi amantibus ac religiosis hominibus iter peragens, absque imaginibus peregrinationes obibat; utpote qui virtute præditi atque apud Deum probi essent. Spectatum satis arbitror, non fuisse eiusmodi imagines, quas damnauit Irenæus, quamque ab illis dispares sint exhibitæ à nobis Basilidianæ, quidquid hodieque nouatores stultè blaterent, ipsi παντόμορφοι Basilidiani.

F I N I S.

INDEX

INDEX CAPITVM.

	CAPVT I. ABRAXAS Μίθρας, Η'λιος, Gallinaceus. 49	
	CAP. II. ABRAXAS Ιεραπέφαλός, Ibis, Niphus, siue Cnephus, αγαθός Δαίμων, ὀδάρραζας. 67	
	CAP. III. ABRAXAS Κόραξ. 71	
	CAP. IV. ABRAXAS Phaëthon, Phanes, Priapus, Protogenus, Sidus Veneris. 73	
	CAP. V. ABRAXAS Λιοντόμορφος, Λιοντοκέφαλος. 77	
	CAP. VI. ABRAXAS Harpocrates. 82	
	CAP. VII. ABRAXAS Bromius Pater, Calix Marcoriorum, Horus, Isis. 86	
	CAP. VIII. ABRAXAS Κυνοκέφαλος, Άνεβις, Ερμάνεβις, siue Mercurius: Sacrum Mithriacum, Sole Arietem permeare incipiente. 93	
	CAP. IX. ABRAXAS Hecate, Κερκοπίθνη, Serpentarius. 104	
	CAP. X. ABRAXAS Οφιομόρφος. 109	
	CAP. XI. ABRAXAS Χνεβις, Χολχνεβις, Πάτερ ὄλων: Hæresis Priscillianistarum etiam in Gemmis. 119	
	CAP. XII. ABRAXAS Hercules, Arbor. 126	
	CAP. XIII. ABRAXAS Miles, Perseus. 129	
	CAP. XIV. ABRAXAS Κάνθαρ. 131	
	CAP. XV. Canopus, Serapis, Isis, Anubis, dij Egyptiorum & Gnosticorum Romam aduecti. 133	
	CAP. XVI. Capita Philosophorum, Gemma Basilidiana, siue Egyptiaca perforata: Abraxas in numismate rarissimus. 137	
	CAP. XVII. Basilidianorum Θεομόρφωσις, non autem sacrarum Imaginum cultus & veneratio, ab Irenæo perstricta. 141	

INDEX AVCTORVM.

A.

BRAHAMVS Gor-
laeus. 61.127

Ælianus. 71.77.88

Agrippa cognomento

Castor, Scriptor Ecclesiasti-
cus contra Basilidem. 28.60

Albertus Magnus. 108

Albertus Rubenius. 79

Alexander Trallianus. 64.106.

127

D. Ambrosius. 75.77.131

Ammianus Marcellinus. 103

Angelus Politianus. 83

Antonius le Pois. 18

Apuleius. 43.89.90.91.97.99.

139

Arnobius. 75.77.131

Athanasius Kircherus. 45.64.

65.68.74.84.95.98.99.100.

120.121.134

D. Augustinus. 11.76.84.135

Auienus. 92

Aufonius. 72

B.

B Aronius. 15.40.44.59.64.

78.133

Botrus Perfarum Rex. 75

Bracharense Concilium. 124

C.

C Amillus Leonardus. 18.

63.106.108.126

Carolus Magnus. 75

Casperius Geuartius. 127

Cato.

64

Christinæ Reginæ codex ms.

44.81

Christophorus Broverus. 124

Cicero. 68.79.137

Claudianus. 138

Claudius Salmasius. 44.45.62.

63.85.95.119.121.122

Clemens Alexandrinus. 43.71.

85.88.97.116.119

Cœlius Rhodiginus. 128

Constantinus Geoponicus. 29.

64

Cyrillus Alexandrinus. 36

D.

D Iodorus. 67.92.93.135

Diogenes Laërtius. 132

Dionysius Petavius. 36.44

Dioscorides. 138

E.

E Piphanius. 19.20.26.27.

28.29.31.39.41.59.75.78.

85.87.98.109.117.118.123.

130.134.137

Eusebius. 32.42.57.59.67.69.

85.93.104.105.107.111.130

F.

Fortunius Licetus. 99.137

G.

G Alenus. 30

Georgius monachus. 130

Gerardus Ioannes Vossius. 59.

69.71.73.

T

Gotti-

INDEX AVCTORVM.

Ostanes.	111	Serenus Sammonicus.	64
Ovidius.	21.22.40.83.97	Seruius.	22.87.90.94
P.			
D. Paulinus.	116.117	Sixtus ab Hemmingâ.	80
D. Paulus Apostolus.	41	Socrates Scriptor Ecclesiasticus.	35
Paulus Iurifconsultus.	128	Solinus.	95
Pausanias.	58.97.135	Stephanus Vinâdus Pighius.	77
Petrus Arlenfis de Scudalupis.		Suetonius.	97
125		Suidas.	13.73
Petrus Gassendus.	139	T.	
Philippus Chifletius.	105	Theocritus.	24
Philo Byblius.	79	Theodoretus.	19.26.28.
Philostratus.	126	29.31	
Plautus.	97	Theophrastus.	82
Plinius.	42.58.62.64.68.74.	Thetel Iudæus.	30.63
77.82.83.87.95.123.132.139		Tertullianus.	9.12.13.14.22.
Plutarchus.	69.83.90.91.94	43.45.47.57.59.77.84.102.	
Porphyrius.	21.42.43.67.69.	105.110.116.123.136.141	
77.82.104.131		V.	
Propertius.	97	Valerius Maximus.	136
Prosper Alpinus.	138	Varro.	83
Prudentius.	15.42.47.94.104.	Vincentius Bellouacensis.	30
107.133.		Virgilius.	22
Pythagoras.	139	Vopiscus Fortunatus Plempius.	117
R.			
Robertus Constantinus.	64	X.	
S.			
Sanchuniatho.	69.110	Xiphilinus.	60
Sedulius.	98.129	Z.	
Seraphinus Oliuarius S. R. E. Cardinalis.	9	Zacharias Papa.	75
		Zonaras.	39.60

INDEX RERVM.

A.

ΒΡΑΣΑΔΑΒΡΑ, *characteres adhibiti ad curationem Hemitritai.*

64

ABRAXAS *Deus commentitius*
Basilidis. 9. 58. *portentosus.*
 10. 11. *omnem deorum familiam complexus.* 47. *eius nominis interpretatio.* 11. 28.
 114. *idem ac ΜΙΘΗΣ.* 11. 12. 58. 65. 66. *non est dictio Hebraica, non ex Hebræo Græcôq; composita.* 39. 65
ABRAXAS *capite Galli.* 9. 16. 58. 62. 63. 118. *cur pedibus in serpentes desinentibus.* 22. *formâ nudi hominis.* 15. 16. *Isidis.* 16. 79. 89. 90. 91. 92. *Leonis.* 16. 77. 78. 79. *Militis.* 16. 129. 130. *Coracis, siue corui.* 17. 71. 72. *Bromij Patris, siue Bacchi.* 17. 86. 87. *Neptuni.* 17. *Harpocratis.* 17. 82. 83. 84. 85. 139. *Cynocephali, siue Anubidis.* 17. 68. 93. 94. 95. 139. *Phaëthontis, siue Protogeni.* 17. 73. 74. *Accipitris.* 18. 67. 69. *Aquila.* 18. 63. 77. *Cancris.* 18. 139. *Scarabæi.* 18. 131. 132. *Serpentis.* 18. 111. 112. 119. *Æsculapij.* 19. *Hecates.* 24. 104. 105. *Hely, siue Solis.* 58. *Ibidis.* 68. 69. *Niphi,*

siue Cnephi. 69. *Hori.* 88. *Cercopitheci.* 107. *Humano capite, radiato anguibus septem.* 118. 119. *specie Herculis.* 126. 127. *Arboris.* 128. *Persei.* 130
Abraças ἀντεπρόμορφος. 78
Abraças in numismate. 23. 139
rarissimus. 140
Accipiter Solis simulacrum. 67
Accipitrum. Curatores in Egypto. *ibid.*
Achamoth quid ex Hæresi Valentianorum. 26
Adergatis dea Syra. 70
Adrianus Imp. magicis sacris crebrò usus. 60. 61. *eius annulus magicus.* *ibid.*
ΑΔΩΝΕΙ, *inscriptio Abraxea.* 18. 29
Adoneus Deus Basilidianus. 26
Ægyptiarum superstitionũ cum Romanis societas. 133. 134. 135. 136
Ægyptiorum Dij. 107. 131. 132
Ἀγαθὸς Δαίμων. 69
Alexandri Magni numisma gestatum pro Amuleto. 24
Alexandrini, Serapidis atque Isidis cultores. 36
Ammonius Grammaticus, præceptor Theophili, Alexandria Antistitis. 35
Anaxilai præstigiæ. 87
Angeli celos moliti, ex hæresi Basilidianorum. 123
 Ange-

INDEX RERVM.

Angelorum nomina in Gemmis
 Abraxeis. 29. 68. 75. ijs Magi
 abusi. 75. 76. 125
 Annulli veterum Christianorum
 quales. 116
 Annulli magici. 62
 Anubis cur capite canino. 93. 94.
 adoratus à Gnosticis. 98. 99
 Armagil, portentosum nomen
 Basilidianum. 25
 Assis in pompâ Isidis. 91

B.

Bacchi cantharus. 87
 Balsami ramulus Gemma
 insculptus pro Amuleto. 138
 Balsamo, portentum Basilidia-
 num. 25
 Barbelo. 25. 28. in octauo celo
 posita à Basilidianis. 26
 Barcabas, propheta Basilidis
 commentitijs. 28. 60
 Basilides summum Deum coluit,
 nomine Abraxam. 10. 11. 58.
 eius sacra impura, & valde
 pudenda. 23. 98. Hæresis spur-
 cissima. 25. Hispanias & Gal-
 lias infecit. ibid. eius scitum
 arcanum. 39. genere Alexan-
 drinus. 57. secretiorum simu-
 lator, fabularum auctor. 58.
 83. 84. negabat Christum pas-
 sum aut crucifixum. 117
 Basilidiani sub nomine Abraxæ
 coluerunt & Mithram. 12.
 merè infideles, lupi pagani

sub ouis Christiana vellere.
 19. imagines à Gentilibus de-
 sumptas vsurpant. 30. 39. 42.
 72. vt energumeni ab Eccle-
 siâ reputati. 60. eorum here-
 sis circa Angelos. 75. cum Ma-
 gis commercium. 104. 105.
 Bromius Pater, Portentosum si-
 mulacrum. 15. quo mysterio
 expressum in Gemmis. 86. 87.

C.

CAducei mystica explicatio.

100
 Calix Marciflorum. 87
 Cancer symbolum Prudentiæ.
 138. 139
 Canis Talus damnosus. 97
 Canopus, deorum potentissimus
 habitus. 134
 Carpocrates hæresiarcha magus.
 60
 Carpocratiani hæretici, genti-
 lium ritus sectati. 42
 CEMECEIA, quid in Gemmâ
 Abraxæ. 118
 Cercopithecus Basilidianus. 107
 Ceruus, Soli dicatus. 63
 Chnubis, siue Χνυβίς, vnus è tri-
 ginta sex decanis. 119. 120. 121
 Chólchnubis, siue Χολχυνβίς, Leo-
 nis primus decanus. 122
 Christiani calumniam passi ab
 heresi Gnosticorum. 31. 32
 Christus columbâ exprimi soli-
 tus. 116. quâ ratione presi-
 T 3 gura-

- guratus per serpentem.* 117
Ciconijs honor summus, serpentium exitio. 68
Cleopatra Regina amuleta. 94
Cnephus, Deus Egyptiorum. 69
idem ac Niphus Hieronymo memoratus. 70. *Columba, Christi & Christianorum figura.* 116. 117
Commodus Imp. sacrorum Mithriacorum irrisor. 13. *Solis amulus.* 38. *debiles pedibus, ut gigantes conficit.* 39
Coracica sacra. 71. 72
Corax, portentosum simulacrum. 15. 71. 72
Coruus sacer Apollini. 71. 72
Cribrum cur in Gemmâ Isiacâ. 90
Crystallus sexangulata. 95
Cymbion ansatum in Pompâ Isidis. 91
Cynocephalus sistratus. 90. *cultus à Basilidianis.* 98. *Capitolio prohibitus inferri.* 136

D.

D *Aden, unus ex dijs Basilidianis.* 26
Decani caelestes, quâ formâ representati. 119. 120
Dij Gentilium quales. 35. 141. *quâ utilitas à fœdâ illorum effigie.* 36. 142
Draco radiatus, Gemma insculptus, nihil prœdest. 30
Draconis species pro Sole. 119

E.

E *Lilæus, unus ex dijs Basilidianis.* 26
Eloæus, qui & Adonæus, deus Basilidianus. *ibid.*
Ephesia littera. 105. 106
Epicuri imago passim Romæ spectari solita. 137
Epula in Pompâ Isidis. 90
Erichthonius anguinis pedibus. 22. *magna illi & Mithræ in ortu affinitas.* 23

G.

G *Allinaceus Soli sacer.* 58. 91
Gemma Abraxæ ad Amuleta formata. 23. 42. 64. *cur tanto numero reperiantur.* 25
electæ à Basilidianis ad varios effectus. 30. *quis fructus ex earum inspectione.* 40. 59.
designatæ ab Irenæo. 41. *perforatæ, & è collo suspensæ pro Amuletis.* 137
Gigantes anguinis pedibus. 22. *quare.* 36
Gigantum fractor Abraxas. 23. 80. 122
Gladius cervicibus admotus initiandis honore Militiæ. 103
Gnostici magicis artibus addicti. 25. 29. 30. *gentilium fabulas sectati.* 39

Grac.

I N D E X

R E R V M.

Gracchus, nobilis Romanus, specum Mithrae subuertit. 15
 Gryphus Soli dicatus. 77

H.

Harpocrates silentij deus, cultus à Basilidianis. 83.
 84. 85. cur loto insidens. ibid. quâ formâ representatus. 83.
 85. cur in Gemmis medius inter Serapidem & Isidem. 135.
 Romæ curiâ deorum pulsus. 136

Hecate triceps, venefica. 24. culta à Basilidianis. 104. 105

Helios, portentosum simulacrum. 15. 58

Heliotropium herba. 83. Gemma. 123. eius usus ad magicas præstigias. 124.

Hemitritæi morbi magica curatio characteribus Basilidianis. 64

Hercules pro Sole. 126. eius imago Gemmæ insculpta aduersus dolores colicos. 127

Horus Terminus. 26. 27. cur representatus cum vupâ. 88. cur vittis obuolutus. 89. in parentes summè pius. 91

I.

Ialdabaoth, deus Basilidianus. 26. 28

Iaspis viridis stomachũ inuat. 30

IAΩ in primo calo cultus à Basilidianis. 26

IAΩ, inscriptio Abraxea. 16. 18. 28. 43. 44. 58. 59. 105. tessera sectæ Basilidianæ. 26. 122. unde id nominis ex hæresi Valentinianorũ. 27. eius vera significatio. 59

IAO SABAOTH voces usurpate ad pisces capiendos. 29

Ibis culta ab Ægyptijs. 68

Imagines veterum Philosophorum adoratæ à Basilidianis. 137.

Imaginum sacrarum cultus à priscis Ecclesiæ Patribus commendatus. 142. Basilidianæ damnatæ. 142. 143

Inscriptiones Abraxea quales. 16. 17. 18. 25. 26. 29. 43. 44. pleraque Ægyptiaca. 45. 63. 65. 95. 120. 122.

Iouinianus Monachus Romanus, factus Basilidis discipulus, & Epicuri minister. 136

Isis dea Gentilibus formidabilis. 23. 24. culta ab Alexandrinis. 36. eius apotheosis & triumphus de repudiato Typhone. 88. 90. 91. 92. plurimum inuentrix medicamentorum. ibid. illi & Serapidi communes honores habiti. 135

Iuno dea velata in Gemmis, cum auersâ inscriptione Gnosticâ. 135. 136

Iupiter Sabazius unde. 85. 86
 Iupi-

INDEX RERVM.

Iupiteres trecenti introducti à Varrone. 141

L

L *Acertus, Solis symbolum.* 82
Laurus efficax aduersus venena & fulmina. 128
Leo reiectus ab Horo in inquisitione Osiridis. 91
Leones sacri Mithrae, simulacra portentosa. 15.77.78
Leonis imago in Gemmis aduersus calculum. 81
Leusibora, ridiculum numen, Basilidianis familiare. 25
Lotus flos, cur in Gemmis Abraheis. 82.83
Lucinus ab Hieronymo laudatus, quòd Basilidiano dogmati restiterit. 25
Luna cum Sole congregientis & orientis symbolum apud Aegyptios. 108

M.

M *Agri monstris verborum vii soliti.* 43.44.64. Angelicis nominibus abusi. 75. 76. 140
Magia vanitas in Gemmis. 42. 74.78.79. 99.108.124.126. Annulis. 61.62.81.120.125 132. Characteribus. 64.105. 106

Marcellina sectatrix nefandissima secta Gnosticorum. 134
Marcob, Propheta Basilidis commentitius. 28
Marcosi, haeretici Hebraicis quibusdam nominibus initiati. 27.45. litteris Alphabeti totam perfectionem tribuebant. 140
Marcus haeresiarcha de Basilidis stirpe descendens. 25. Magus. 87
Menander haeresiarcha. 57
Menandriani haeretici. 26
Mercurij imago in annulis magicis. 61
Mercurius Cynocephalus unde. 93. idem ac Sol. 94. 101. cultus ab Aegyptijs & Romanis tamquam spiritus vniuersi. 135
Miles, portentosum simulacrum. 15.129.130
Mithra cultores mera larua, portentosi. 21
MIOPHS idem atque Abraxas. 11.12.65. 66. Persarum deus à Romanis cultus. 11. 12. illi milites initiati. 13. non differt à Titane, Apolline, & Osiri. 14. 21. eius simulacrum leonis vultu. ibid. sub aliâ specie portentosa cultum etiam Romæ sub Principibus Christianis. 15.19. eius typus taurum ingulantis. 71
Mithriacum sacrum, Sole arietem permeante. 101.102

N. Nero

INDEX

N.

Nero Imp. magie addictissimus. 62
 Niphus, portentosum simulacrum. 15. corruptè apud Hieronymum pro Cnepho, Aegyptiorum Deo. 69.70
 Noctua, hereticorum figura. 57
 Numismata ad collum appensa Amuletorum loco. 24

O.

OΔΑΡΓΑΖΑΣ, inscriptio Abraxæ. 17. pro Adergati deâ Syrâ. 70
 Osiris interfectus à Typhone. 89.90. mortem eius Horus ulciscitur. 91

P.

Pater uniuersorum, siue Πάτερ ὄλων, quâ specie cultus à Basilidianis. 119
 Perses, Portentosum simulacrum. 15.130
 Phaëthō pro Sole. 17.73. quâ ratione representatus in Gemmis Abraxæis. ibid. & 74
 Phanes pro Sole. 73
 Pharisei heretici astronomia addicti. 118
 Pisces pra alijs reiecti ab Aegyptijs. 90.91

R E R V M.

Planetarum imagines Gemmis insculptæ ad magicas operationes. 125.126
 Priapus pro Sole habitus. 73
 Priscillianista, Basilidis sectatores. 84
 Priscillianistarum heresis damnata in Concilio Bracharensi. 124. & à Leone magno. 125
 Protogenus, idem ac Sol. 73

R.

Rhombus Magicus. 95.96

S.

SABAO, inscriptio Abraxæ. 16.18.28
 Sabaoth, numen Basilidianum. 26.28 44. eius forma. 29.85
 Saclan, princeps scortationis. 26
 Saturnilus Antiochenus heresiarcha. 57
 Scarabeus Solis imago. 131.132. impressa smaragdo tempestatibus auertendis. ibid.
 Serapis cultus ab Alexandrinis. 36. ritu Romano consecratus. 134. cur insignitus calatho. 135
 Serenus Sammonicus, Basilidis sectator. 64
 Serpens reclusus, caudâ circumuolutâ, capite radiato, pro Abraxâ. 119
 Serpentes culti ab Ophitis hereticis:

V

I N D E X

ticus. 109. 110. à Gnosticis, & Basilidianis. 111
Serpentarius in Gemmâ pro Amuleto sculptus. 108
Seth, vnus ex dijs principibus Basilidianis. 26
Silentium in sacris Gentilium, & Gnosticorum, vnde. 42. 43
Simia adorata ab Aegyptijs & Basilidianis. 107
Simon Magnus cultus à suis sectatoribus Iouis imagine. 42.
Primus hæreticus ab Euangelio. 57
Simoniani hæretici. 26
Sol magnâ in veneratione apud Romanos. & Basilidianorû. 19
Solis imago triceps. 36. *Abraxea alata, specie imberbi, capite radiata.* 58

T.

T *Ali exercitatio in ipsis sacris.* 97
Terminus deus. 128
Terminalis arbor. ibid.
Thaitis siue Thyites gemma, eiusq; sculptura, ad Amuletum conficiendum. 44

R E R V M.

Theodosius Imp. Idololatria reliquias euertit. 35
Theophilus, Alexandria Antistes, reseruat è deorum signis vnum turpius ceteris. 35
Thoyth Mercurius. 79. *vnde Germani Theutones.* 80
Tripus temporum differentias signat. 91
Triuia pro Hecate. 24. 104. 105
Trochus è Calcedonio lusorius. 95. 96.
Turbo magicus. ibid.
Typhon repudiatus ab Iside, ob Osirim interfectum. 89. 90.

V.

V *Alentini Gnosticorum proles.* 26
Veneris sidus in Gemmis Abraxeis. 74. *Talus secundus.* 97
Vpupa in parentes pie. 88. 89.
aves præstigiiosa & auguralis. 108

Y.

ΥΓΕΙΑ, *prosperitatis symbolum.* 134.

APPROBATIO CENSORIS.

IOANNIS MACARII ^{ἱερο} *μακαρίτης* Canonici Ariensis
Abraxas APISTOPISTVS, & nobilis atque admodum
Reuerendi D. IOANNIS CHIFLETII Canonici Tor-
nacensis Abraxas Proteus, Gemmæ Abraxæ, ac Soles
Basilidiani retegunt monstra, quæ primi hæretici aluerunt, tanto
numero, tantâque reconditissimæ doctrinæ copiâ, vt satis pro-
bare, satis æstimare nequeam susceptos in his vndequaque ve-
stigandis labores, quibus eruditissimi cuiusque sitis extingui
possit; in argumento præsertim tam veteri & tam nouo, quod
audidissima æui nostri ingenia latuit hactenus: neque subtiliùs,
neque elegantius versari potuit, quàm duùm Canonicorum do-
ctissimorum manu & stilo. Ita censui, Bruxellæ xxiv. Decem-
bris, M. DC. LVI.

*Antonius Sanderus, Presbyter,
S. Th. Licent. Can. & Pœnit.
Iprensis, lib. Censor.*

SVMMA PRIVILEGII.

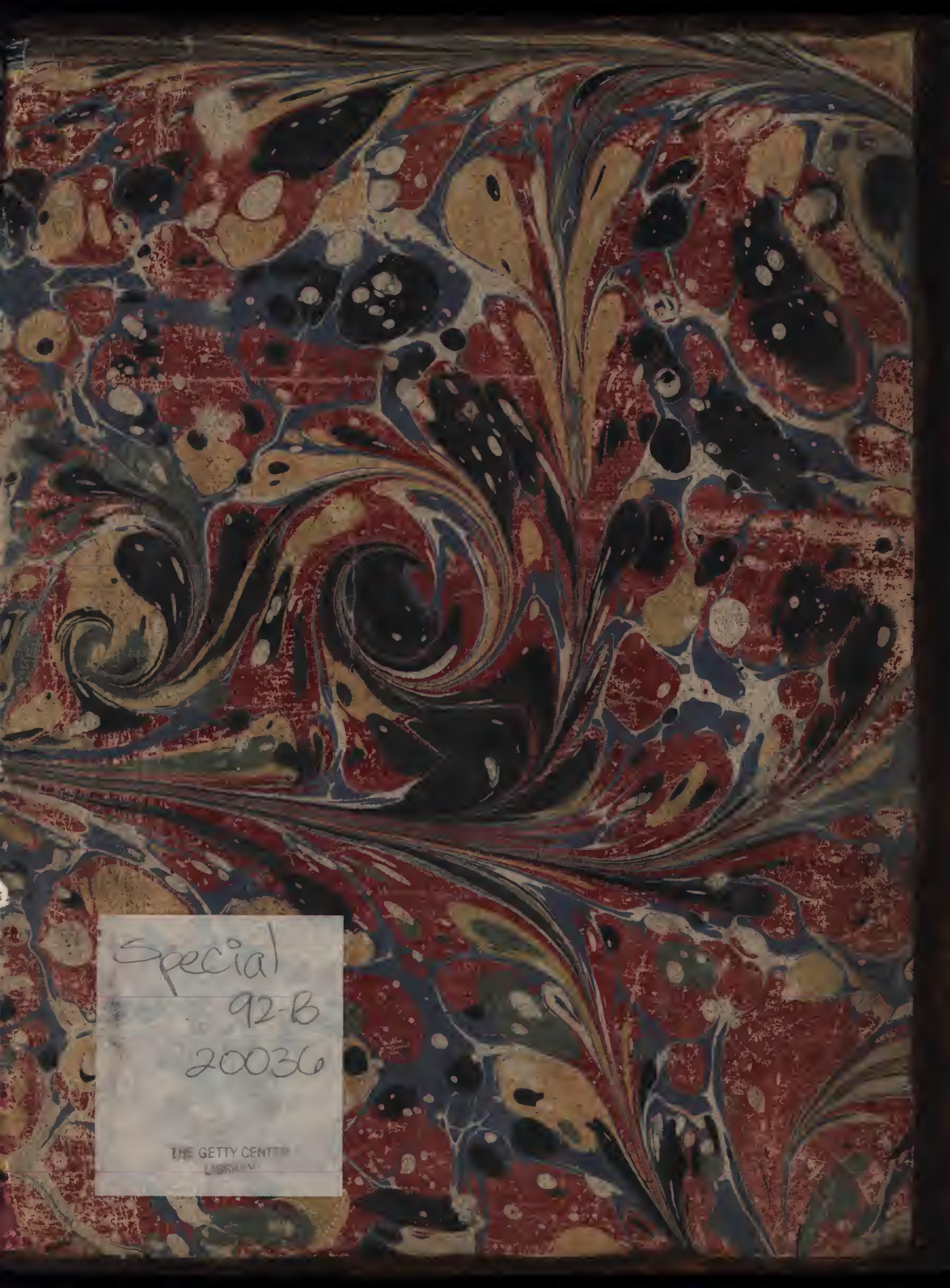

HILIPPVS IV. Hispaniarum & Indiarum Rex Catholi-
cus, nec non potentissimus Belgarum & Burgundionum
Princeps, diplomate suo sanxit, nequis præter Balthasa-
ris Moreti, Ioannis iunioris filij, voluntatem, librum cui
titulus, Ioannis Macarij, Canonici Ariensis, Abraxas, seu Api-
stopistus; quæ est antiquaria de Gemmis Basilidianis disquisitio:
cui accedit Abraxas Proteus, seu multiformis Gemmæ Basili-
dianæ portentosa varietas; exhibita & Commentario illustrata à
Ioanne Chifletio, Canonico Tornacensi, &c. villo modo imprimat;
aut alibi terrarum impressum in has Inferioris Germania ditiones
importet, venalemve habeat. Qui secus faxit, confiscatione libro-
rum & aliâ graui pœnâ multabitur; vti latius patet in litteris
datis Bruxellæ die xv. Martij, M. DC. LVII.

Signat.

Loyens.

Special
92-B
20036

THE GETTY CENTER
LIBRARY

